

Revolver

št. 17

september – november 95

500 SIT

Jimmy Somerville

Sonja Lokar

**posvet
o homoseksualnosti**

dnevi gay in lezbičnega filma

Julian V. Howes

**katoliška
morala**

Sem gej. Star sem 21 let.

Sem pozitiven.

Virus imam že 4 leta.

Ko sem zvedel, da sem okužen, sem bil zelo jezen.

Zakaj sem med milijoni

ljudi ravno jaz

okužen? Ko sedaj

glédam stvari nazaj,

ugotavljam, da pravzaprav

sploh nisem bil jezen na

virus, ampak na svoje

neprevidno obnašanje - kot da

ne bi vedel, kako se je

treba zaščititi.

Hotel sem se maščevati; hotel

sem, da še koga doleti enaka

usoda kot mene. Pomagali so

mi prijatelji.

Prepričali so me, da s tem,

ko bom okužil še koga, ne bom

dosegel ničesar in naj se

sprijaznim s tem, da

sem pozitiven. Znanci so se

odzvali na različne načine,

nekateri niso spremenili

odnosa do mene, nekateri so

se me izogibali. Pravi

prijatelji so ostali. Imam

tudi fanta, ki mi stoji ob

strani. Stvari sicer niso

tako črne, vseeno pa

priporočam vsem, da

uporabljate **kondome**.

neznosna lahkost seksa

Ko je bila konec avgusta, v času Posveta o homoseksualnosti, po radiu oddaja na to temo, jo je neka mama komentirala, čes, da je vse lepo in prav, toda zakaj je kar naprej govora samo o seksu, prav nič pa o ljubezni. Podobno se je zgodilo na predavanju Gerta Hekme, ko je po eni strani razločeval ljubezen in seks, po drugi pa homoseksualnost zreduciral na seks. Poslušalci in poslušalke so se kar hitro razdelili na dva tabora, enostavno rečeno na seksualni in ljubezenski. V prvem so bili predvsem moški, v drugem pa ženske. To me je spet vrnilo k razmisleku o večni dvojnosti. Res da nas tradicija, kultura in vzgoja napeljujejo na obravnavanje ljubezni kot nečesa višjega in seksa kot nečesa nižjega. Ljubezen naj bi bila trajajoča, z večjo težo, seks pa kratek, mimobežen. Ljubezen seveda vključuje tudi seks, ki pa je v tem primeru oplemeniten in je torej drugačen, ima večjo težo. Vse to nas uči heteroseksualna družba, ali točneje družba, ki jo je ustvaril moški. Zakaj pravzaprav? Da bi imel ženo, ki bi nadaljevala poslanstvo matere in skrbela za njegove otroke? Obenem pa bi še zadovoljevala njegove seksualne nagone? Dokaj praktično, gotovo bolj kot pa vsak dan iskati novo žensko za zadovoljevanje potreb. Po svoje tudi ceneje. Pa vendar, zakaj geji niso prav tako praktični? Zakaj pravijo nekateri, da je tako partnerstvo zgolj posnemanje hetero (beri moškega!) sveta? Zakaj je potreba po varnosti glavni razlog za nastajanje parov? In kdo ima potrebo po varnosti? Seveda otroci, v prvi vrsti. Kasneje jim je varen krog staršev (ali enega) v nasledlo. Toda kaj kmalu iščejo novo varnost, stalnost. To je gotovo neka človeška potreba, pri enih močnejša, pri drugih manj. Občutek eksistenčne varnosti, se pravi zaposlitev ne menjamo radi vsak teden ali celo vsak dan, tudi hivališča ne, celo znancev ne, kaj šele prijateljev - ti slednji nam ostajajo kar nekaj časa, lahko bi govorili o letih. Zakaj torej potreba (ali nuja, ali rajc) po menjanju partnerjev? Klješji govorijo, da so ženske bolj stalne, bolj zveste, bolj nagnjene k ljubezni (so tako naučene ali je to v njihovi naravi?) - kakorkoli, večinoma take so. Kakki lezbični dark roomi komajda obstajajo itd. Toda, če je z moškimi drugače, če so bolj seksualna bitja, zakaj si niso ustvarili hetero dark roomov, ali vsaj bordelov s podobno ponudbo? Glede na to, da so svet ustvarili po svoji podobi (in potrebah), zakaj si niso ustvarili tako pestre seksualne ponudbe, kot so si jo geji (in to kljub preganjanju in diskriminaciji)? Vprašanj je več kot preveč.

Oh zgoraj omenjenem predavanju se mi je vse bolj zdelo, da predavatelj (s somišljeniki) gleda na ljubezen kot na varnost, na seks pa kot na izziv. Sprva se mi je to zdelo zelo čudno. Kaj je lahko lepšega kot zaljubljenost ali tudi ljubezen, ko imaš na koga misliti, ga pričakovati, se pogovarjati z njim, se sprehajati, spati z njim, sanjati z njim, pa seveda tudi seksati - seksati z nekom, ki ti je med vsem ljudmi najbližji, pred katerim nimas strahov, ni se ti treba pretvarjati, zlasti pa ne potrjevati...? Ali je lepši četrtumi seks v grmovju, z neznancom, brez besed? Morda je kdaj za koga zelo rajcig, toda ali je lahko lepši? Po drugi strani pa, kaj ni tak seks dosti bolj varen (ne v smislu varnejšega seksa!) - namreč, kaj malo možnosti je, da dotični v tem kratkem seksu odkrije kake tvoje napake, strahove itd. Ti ostaneš povsem nedotaknjen, varen. Pa tudi če ne gre vse najbolje (seksualno), je to kaj malo važno, saj gre za navadnega neznanca. Seks kot izziv se mi vse bolj povezuje z vprašanji nesigurnosti. Seveda, moški je tisti, ki se mora v svetu dokazovati, potrjevati (vsaj v zahodni civilizaciji). Ker se od njega več pričakuje (kot od žensk), je pod večjim pritiskom - tudi seksualno. Kdo je bolj negotov v svoje spolno orodje (večasih še bolj pomenljivo imenovano orožje) - kakopak moški! Kdo po seksu sprašuje, ali je bilo dobro, ali je bil dober? Moški! Kot da seks preide v funkcijo potrjevanja samega sebe, pred sabo in še posebej pred drugimi! Govorjenje, da ta pa ta podira vse okoli sebe, da razumeti, da je dober, da nekaj velja. Dolžina kurca nekaj velja! Kaj je hujšega kot orodje (orožje), ki se povsoli, ne vstane - kak poraz! Moški se ni izkazal! Moški se mora seksualno dokazovati - in to predvsem pred drugimi moškimi (v besedah ali v dejanjih) - za to seveda ne bo dovolj njegova stalnejša partnerica, pač pa bodo veljale druge ženske, boljše ko bodo, večja bo njegova veljava. Itd.

Kaj ima to opraviti z geji? Veliko, kajti geji so v prvi vrsti moški (če pod gej razumemo predvsem moškega homoseksualca). In to ne navadni moški, pač pa nedovoljeni, prezirani, diskriminirani... moški. Torej je njihov občutek o lastni veljavi, ceni, dokaj majhen. Enostavnost - njihova samozavest je majhna. Potreba po potrjevanju je večja. Zato ni čudno, da je med znanimi (slavnimi) moškimi toliko gejev! Kaj pa seks? Seks postane način samopotrjevanja, pridobivanja samozavesti. Nesamozavesten človek sebe ne ljubi preveč (v resnici ne, čeprav lahko izgleda, da je zaljubljen vase) - tako ne ljubi tudi drugih, še posebej ne pripadnikov svoje vrste. Takemu geju bo zveza z drugim gejem vlivala kaj malo samosavestni, nekaj že, potrditvev pa bo iskal še drugje. Načinov je nič koliko, vsaj na seksualnem nivoju. Vsi pa so usmerjeni na številne seksualne partnerje. Ne ljubezenske, kajti gre za samopotrjevanje preko seksa. Skrti geji se bodo potrjevali morda s številnimi spolnimi partnericami (!). Drugi bodo morda tekmovali med sabo, kdo bo zaštrikal kakega novinca (bolj bo ustrezal trenutnim gej idealom, večja bo veljava). Ali so zaradi tega geji bolj obsedeni od seksa kot pa straight moški? Ali zato več govorijo o seksu in še posebej o dolgih kurcih? Ali se tako samo zdi? Ali je promiskuiteta večja, ali so to zgolj šablone? Dejstva vseeno govorijo v smer, da imajo geji krajše zveze in več partnerjev.

► Štrik place in dark roome, savne, kine... imajo geji. Za to je lahko več razlogov, od družbene netolerance do navidezne seksualne svobode. Teorije gor ali dol, če se ozrem okoli sebe, vidim zlasti težnjo po številnih in čim boljših, lepših, obdarjenih itd. seksualnih partnerjih. O ljubezni je res kaj malo govora. Tudi večja družbena toleranca do gejev ni kaj dosti spremenila te podobe. Zato se ne čudite, če naletite na geje, ki so kaj malo sposobni ljubiti, kaj šele da bi bili izvedeni v umetnosti ljubljenja (beri seksa), pa če so se še s tolikimi dali dol. Seks pač ni tako površinska zadeva, da bi se je človek naučil v šoli pod mostom ali v nedeljski šoli. Za to je potreben čas in mir. Tega kratek seks, kratkotrajne zveze, okolje terme, parkov, plaž, stranišč ali dark roomov ne nudijo. Seveda bi lahko še naprej laično psihologiziral, tema je gotovo večna. Pa vendar se mi zdi, da seks, ki ima neko zunanjo vlogo ali nalogo, ne more biti tisto pravo. Kot smo prepričani, da seks ni samo za delanje otrok, lahko tudi rečemo, da ni samo za zadovoljevanje spolnega nagona, potreb. Prav tako ne more biti v funkciji dviganja naše samozavesti, ali v kaki drugi... V seksu naj bi uživali - raziskovali čutne (pa tudi čustvene) užitke, ne pa reševali svoje osebnostne probleme. Če boste pogledali na največje "kurbirje oz. kurbe" v svoji okolici, boste hitro ugotovili, da gre za izredno labilne in nesamozavestne ljudi. Ljubitelji seksa in seksualnih užikov, izvedeni ljubimci si bodo bolj verjetno vzeli več časa za nekoga, da bodo lahko zadovoljevali in izpopolnjevali svoje užitke. To pa ne pomeni, da si ne bodo kdaj pa kdaj privoščili tudi kratkotrajne užitke - samo ti bodo v manjšini, zgolj zaradi spremembe. Gotovo ima vsak pravico do lastne oblike seksualnega vedenja, tudi če je to dokaj pusto in enolično (kar je lahko ne glede na število partnerjev). Drugo pa je, če seks oziroma partnerje izkorišča v drugačne, svoje namene (potrditve, dokazovanja...). Tak seks je kaj malo vreden. Verjetno tudi zato toliko govora o seksu, pa tako malo o ljubezni (kajti naučili so nas, da se moškemu ne spodobi preveč čustvovati).

Brane Mozetič

3 žehhta

6 Metelkova

dom in svet

8

12 Jimmy Somerville

Sonja Lokar

15

18 Julian V. Howes

18

20 godovina: stari Grki

foto: Jasna Klanciša

23

27 mednarodni posvet
o homoseksualnosti

beda katoliške
moralne teologije

32

36 dnevi gay in lezbičnega filma

39 lezbodrama

branje

40

naskovnik: prizor iz filma Polnočni plesalci z letošnjih dnevov filma

Roza klub je organizacija, ki skuša pokrivati široko področje homoseksualnosti - tako moške kot ženske. V juniju 1990 so jo ustanovili člani Škucove sekcije Magnus in članice Škucove sekcije LL. Naš naslov je: Roza klub, Kersnikova 4, Ljubljana (IV.nad., soba 404), tel. 061.1324.089 (ob torkih in četrtek med 12. in 13. uro), fax 061.329.185.

Roza disko, K4, Kersnikova 4, vsako nedeljo od 22. do 4. ure

Revolver, revija s homoerotičnim nabojem

Metelkova - v bivši vojašnici na Metelkovi (hiša Lovci); klubsko vzdušje, nastopi, razstave, pogovori... Magnus klub/Monokel: od srede do ned. po 20.00

Kontakt - navodila in obrazec v Revolverju

Projekti: zloženka varnejši seks; klubi po Sloveniji; pogovorna srečanja mladih; poskusno svetovanje po telefonu

11. dnevi gay in lezbičnega filma, 3.-10.12. v Kinoteki

Magnus - gay sekcija pri ŠKUCu

LL - lezbična sekcija pri ŠKUCu: informator Pandora, pogovori, srečanja, izleti, rekreacija

SOS telefon za ženske in otroke - žrtve nasilja: 061.97.82, 061.441.993 - je prav tako odprt za težave, stiske lezbijk

AIDS FOND - za pomoč seropozitivnim (prispevke nakažite na ŽR ŠKUCa; 50101-678-52011, s pripisom Aids fond. Hvala.)

Projekt Plus - za pomoč okuzenim, obolelim ter njihovim prijateljem...

REVOLVER, revija za kulturna in politična vprašanja (revija s homoerotičnim nabojem). ISSN 1318-2668. Izhaja četrtletno. Cena posamezne številke je 500 SIT. Založnik: ŠKUC, Kersnikova 4, Ljubljana. Odgovorni urednik: Brane Mozetič, Sorednica: Suzana Tratnik. Naslov uredništva: Revolver, Kersnikova 4, 61000 Ljubljana, tel.+386.61.1324.089, fax: 329.185. Design & DTP: Boštjan Lisec. Tisk: Grafična delavnica ČUK, Postojna. © Revolver, 1995. Vse pravice pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov revije je dovoljen samo s pismenim privoljenjem založnika. Pridržujemo si pravico do objave pisem, fotografij ali člankov, prispelih na uredništvo. Mnenja avtorjev v reviji so njihova osebna in ne izražajo vselej stališč uredništva. Objava piscev, fotografov, modelov, reklamerjev ali drugih oseb in organizacij ne izpričuje njihove seksualne usmerjenosti. Prispevki v reviji niso honorirani. Po mnenju Urada za informiranje sodi revija med proizvode, za katere se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.

Pismo za uvodnik

V principu se strinjam z vsem napisanim v uvodniku k prejšnji številki Revolverja, vendar bi vseeno rad dodal nekaj h globoke-
mu razmišljanju Braneta Mozetiča.

V članku vse povprek napada pedre in lezbijke, ki še niso naredili coming outa. Nesramno se mi zdi napadati ljudi, ker ali nimajo dovolj korajže narediti coming out ali imajo druge razloge, da ga ne naredijo. V situaciji, ko ne obstaja niti ena skupina za samopomoč niti telefonska linija za pomoč v stiski, je neumno pričakovati, da se bo več ljudi odločilo in svojo spolno usmerjenost izpovedalo svojim prijateljem, sodelavcem in staršem. Popolnoma razumem stiske, s katerimi se soočajo pedri in lezbijke, saj sem tudi sam doživljal podobne težave. V tistih trenutkih bi brez svojega partnerja verjetno končal poročen in redno skakal čez plot z moškimi ali pa bi redno obiskoval psihiatra in se poskušal "pozdraviti". Neodgovorno pa se mi zdi napadati ljudi in jih zmerjati, da živijo v sekretu, da so presrani in podobno.

Preden se peder ali lezbijka odloči narediti coming out, se sooči s kupom problemov. Ker jih Brane Mozetič očitno ni imel, naj mu jih naštejemo, da bo seznanjen z njimi in mu bo potem malo bolj jasno, kaj pedri in lezbijke nosijo v svojih glavah.

Prvi problem se pojavi, kako staršem povedati svojo spolno usmerjenost. Zahvaljujoč "dobri" izobrazbi iz šole in "veliko" izobraževalnega materiala, ki so ga izdale pedrske in lezbične organizacije ter je na voljo staršem in otrokom, si lahko mislimo, da coming out pred starši ne bo lahek. So starši, ki spolno usmerjenost otroka sprejmejo in ne delajo velikega problema iz tega. Vendar pa obstajajo starši (teh je po mojem mnenju veliko), ki skušajo otroku na razne načine "pomagati" - pošljejo ga k psihiatru, mu iščejo ženo ali pa ga postavijo pred vrata. Mnogo otrok še vedno živi pri starših in si ne morejo privoščiti, da bi jih starši postavili pred vrata. Kam pa naj grejo, če ostanejo brez strehe nad glavo? V hotel? Na Metelkovo? Bo mogoče katera od pedrskih in lezbičnih organizacij poskrbela za njih? Ne, iz tega položaja se bodo morali reševati sami.

Drugi problem se pojavi, ko peder ali lezbijka izpove svojo spolno usmerjenost prijateljem in prijateljicam. Tudi prijatelji so hodili v iste "dobre" šole in brali "velike" količine materiala. Vse to jim je pomagalo, da se je v njihovih glavah oblikovala ideja, da so pedri in lezbijke bolan folk, ki ga je treba čimprej iztrebiti, pozapreti v psihiatrične ustanove, izgnati iz stanovanja v soseščini in podobne neumne ideje. Če samo pogledamo anketo, ki jo je naredil časopis Delo, iz nje lahko potegnemo zaključek, da večina vprašanih pedra ali lezbijke ne bi imela niti za soseda, kaj šele za sodelavca ali sodelavko. Pri mladini ni nič drugače. Raziskava Mladina '94 med slovensko mladino je pokazala, da so homoseksualci skupaj s Srbi in narkomani ena

najmanj zaželenih demografskih skupin.

Tretji problem nastane v službi. V Sloveniji obstaja že nekaj primerov, da so pedri in lezbijke izgubili službo zaradi svoje spolne usmerjenosti. Ker je g. Mozetiču toliko do gay in lezbične populacije, seveda teh primerov ne pozna, ali pač?

Če se ozremo malo v zgodovino in pregledamo, kaj je v letih svojega delovanja naredil Roza klub, politična organizacija homoseksualcev, lahko opazimo, da je v petih letih svojega delovanja uspel izdati šestnajst števk revije Revolver, eno zloženko o homoseksualnosti, eno zložensko o zaščiti pred virusom HIV, zapraviti oddajo Roza val na slovenskem radiu in pripraviti cel kup kulturnih dogodkov. Če vzamemo v zakup, da je boljše nekaj kot nič, potem je na dan prišlo kar nekaj dobrih rezultatov. Vendar pa za politično organizacijo ni značilno delo na kulturnem, marveč na političnem področju. Tu pa Roza klubu ni uspelo narediti popolnoma nič - diskriminacije glede na spolno usmerjenost še vedno ni v Ustavi, vprašanja homoseksualcev še vedno zakrivajo nacionalni interesi države, ne obstaja niti ena institucija, ki bi štela interese zatiranih pedrov in lezbijk - tistih, ki so izgubili službo, stanovanje.

Na pravkar končanem Posvetu o homoseksualnosti se je pokazalo še nekaj. Organizacije, ki skrbijo za homoseksualno populacijo, sploh nimajo izdelanega načrta delovanja oziroma strateškega načrta, ki bi pokrival vsaj obdobje naslednjih petih let. Trenutno namreč delovanje organizacije in nabiranje sredstev za projekte potekata stihjsko. Tak način delovanja pobira od sodelavcev in sodelavk veliko energije in časa, ki bi ga lahko usmerili in porabili pri drugih projektih ali na drugih področjih.

Na političnem področju se v prihodnosti kaže nekaj dogodkov, ki bodo lahko spremenili življenje pedrov in lezbijk v Sloveniji. V ospredje prihajata nova šolska in družinska zakonodaja. Če se bomo pravi čas usedli skupaj in naredili načrt, kako v ta dva zakona uvrstiti pravice homoseksualcev, se nam lahko v prihodnosti obeta dokaj mirno in ustaljeno življenje. Če pa bo tudi ta priložnost splavala mimo, potem nam res lahko pomaga samo še Bog, če si že sami ne moremo.

Zoran

Biti homoseksualec

Homoseksualnosti se ne da zdraviti. Lahko jo pa poskušaš v sebi zatreti. Tedaj si nesrečen. Zgrešeno je v sebi zatreti potrebo po ljubezni in spolnosti, ker sta pomembna sestavna dela življenja - tudi na področju homoseksualnosti.

Nekoč je mladi slepec rekel: "Dal bi vse na svetu, da bi lahko videl!" Enako je dejal tudi mladi paraplegik: "Dal bi vse na svetu, samo da bi lahko hodil!" A oba sta živila dalje.

Nikar ne obupati! Nobenega samomora. Tudi za homoseksualca je prihodnost. Ho-

moseksualec ni kriv za svojo spolno orientacijo, tako kot heteroseksualec nima nobenih zaslug za spolno nagnjenje do nasprotnege spola. Homoseksualec ni psihični bolnik in ni pokvarjenec in ne vem kakšna zlobna osebnost, za kakršne jih imajo. Je samo človeško bitje, ki diha, je, govori in ima popolnoma enake dobre in slabe lastnosti kot heteroseksualec. Lahko je urejen, sposoben in pošten človek. Ni naravno biti in živeti brez ljubezni in spolnosti - nenaravno in nenormalno je živeti brez ljubezni

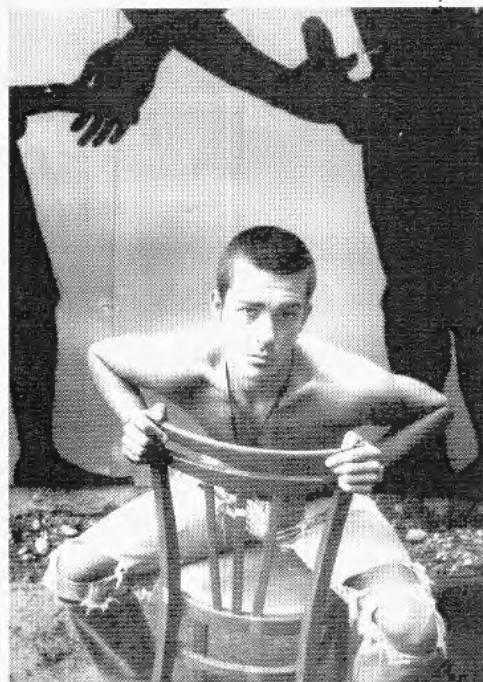

foto: Frenk Fidler

in spolnosti! Večina heteroseksualcev se tudi ne bi mogla odpovedati temu. Vsa tragika mladega fanta ali dekleta, ki odkriva svojo homoseksualno nagnjenje, izhaja iz krutega nerazumevanja ljudi - njihovih predsodkov, ker mislijo, da je homoseksualnost tabu poglavje in da so take scene marginalne - zaradi nepoznavanja in ozko-srčnosti. Pa kaj! Ljudje se tudi pobijajo, morijo, mučijo, posiljujejo, kradejo, golju-fajo, grozijo, so maščevalni, zavistni, škodoželjni (tega ravno ne počno homoseksualci).

Kako zoprno bi bilo, če bi se za vse kratkovidne in plešaste utrdilo javno mnenje, da so nevarni in pokvarjeni. Vsi bi hoteli nositi lasulje, očala bi nosili samo na skrivaj (tudi prodajali bi jih samo pod pultom). Bili bi brez krivde krivi, osramočeni, osamljeni in ko bi šli po cesti, bi ljudje s prstom za njimi kazali in vpili pohujšljive in žaljive besede. To se dogaja nam, večinoma vsem homoseksualcem. Samo zaradi predsodkov, napačnega javnega mnenja.

Če si prepričan, da si homoseksualec in da se ne da nič spremeniti, se za nobeno ceno ne odpovej homoseksualni ljubezni. Drugače boš vsekoli životaril, bil nesrečen, ne boš živel, kajti čutil boš, da je v tvojem življenju luknja, ki ni zapolnjena, in takrat boš dokončno vedel in si boš rekel: "Homoseksualec sem in kaj potem, saj je

to čisto nekaj normalnega." Poišči si fanta ali dekle, če si lesbijka, katerega/katero boš imel/imela rad/rada, pa čeprav boš moral/morala skrivati pred radovednimi očmi. Danes to ni več tako težko, kot je to bilo včasih. Povedati staršem, prijateljem, odkriti svoje nagnjenje? That is a question! Se pretvarjati, skrivati, igrati. Tako je; pretvarjaj se, igray, dokler ne boš imel toliko moči in samostojnosti, da boš lahko vzdržal kakršnokoli reakcijo okolice.

Ne hiti s svojo izpovedjo. Vedno bo še čas za to. Skozi čas te bodo ljudje spoznali za urejenega, sposobnega, poštenega, družabnega in srčno dobrega človeka in vsi pametni ljudje z dovolj sreče in kulture te bodo sprejeli kot sebi enakega.

Imel boš tudi prijatelje (heteroseksualce).

Damjan, 16 let.

Razočaran (kljub temu, da sem gay)

Hja, tudi ta mesec sem kupil našo revijo, ki se ji reče *Revolver* in si rekel, da moram tudi sam nekaj prispevati, nekaj dati od sebe, da bodo tudi drugi vedeli, da sem jaz gay s čustvi. Obstaja seveda tudi možnost, da se tale moja zadeva ne bo objavila, vendar pa jaz ne... (jebem žive sile) in pišem dalje - bo pomagalo vsaj meni, če že nobenemu drugemu. Tudi pisanje je dobra terapija pri dolgočasju, osamljenosti in razočaranju ter želji po tisti magični zadevi (kot je npr. ljubezen, sex...).

Hja, verjetno boste rekli, da sem še eden pederski bizgec, ki nima toliko jajc, da bi odšel v nedeljo v K4 in pustil, da ga nekdo dobro pofuka.

Pa še res je. No, enkrat sem bil parkiran že pred vrati stavbe (vsaj upam, da sem bil pred pravimi vrati) in sem zvedavo opazoval folk, ki je hodil notri. Ko pa je prišla vrsta name, sem enostavno obrnil ključ v avtu in oddrvel stran - notri je bila namreč natakarcica iz lokala, kamor zahajam. Šele ko sem bil blizu Domžal, sem se zavedel, da je bila tista natakarcica samo razlog, samo nekakšen izgovor, da pač ne grem tja noter.

Boo!shit! Bilo je, pa še večkrat bo.

Ja, pa zaljubljen sem bil že tudi neštetokrat, pa še večkrat bom. Vendar pa vsaka izguba vedno boli - kljub platonski zocapanosti (pri devetnajstih sem še vedno nedolžen!) v ponavadi precej mlajše predstavnike moškega spola, ki so me imeli le za drkaško mašino. Ko pa sem hotel od njih tudi kakšen objem in poljub, pa sem bil (in sem še!) peder.

Zakaj mi že prej ni kdo povedal, da je pedofilija zelo zafukana zadeva in poteka vedno samo v eni smeri - dajanje drugemu in zadovoljevanje samega sebe s pogledi ter sesanjem neke zadeve, ki ima v najboljšem primeru 13 cm in lastnika starega 15 let !?! Ko pa po vsem tem prideš do-

foto: Frenk Fidler

In zakaj vse to pišem?

Zato, ker sem sam, ker ga ljubim (tega ljubega Markota) ter vsake deset minut gledam njegovo (skromno!!! - tega mu nikoli ne oprostim) kartico. Z ljubeznijo gledam vsako vijugo, ki jo je naredil s svinčnikom. Že neštetokrat sem šel tudi mirmo njegovega bloka v Ljubljani ter poklical k njemu domov - naj vsaj slišim zvonjenje njihovega telefona, če že ne morem slišati njegovega glasu. Ko se peljem po ulicah, stalno gledam po pločnikih, če slučajno ne bom zagledal koga podobnega njemu.

Vse to samo zaradi enega samega fanta, ki mi je ukradel srce in kljub vsemu z vsem tem ne bo čisto nič. Zato svetujem vsem, ki to sranje, ki ga tu pišem, berete z zanimanjem: Vedno se poskušajte zaljubljati s pametjo in ne s srcem, predvsem pa poskušajte mučiti svojega "ljubega" na čim več možnih načinov, saj vam bo ostal le tako zvest. Doma bo lepo čakal na vaš prihod ter na vašo dobro voljo, da ste se pač odločili z njim deliti nekaj prijetnih trenutkov, na koncu pa ga še bolj do- tokli, kot kadarkoli prej.

P.S.: Če se to ne obnese, zahtevajte za drugi del (mogoče ga bom pa le napisal!).

Brane

mov, je potrebno še drkanje (ljubo malo dete je mislilo seveda samo nase) v misli na tisto zadevo, seveda v želji po nečem večjem.

Na koncu pa se je zgodilo nekaj prelepega. Na začetku počitnic sem se zaljubil v nekaj, kar je bilo bolj primerno za moja kvantiteta načela. V hlačah je imel 100% nekaj večjega od 20 cm (ocena je bila samo na "oko"), ko pa sem se mu zagledal v zadevo nad rameni, sem ostrmel. Svetlorjavi lasje, zelene okice in velika čutna usta - pa še v tej zadevi je bilo nekaj, kar bi se lahko reklo "IQ okoli 200 z obilico humorja".

Tako, tipček me je z lepim pogledom, dobrim vicem ter prelepim nasmehom spravil pokonci (in to povsod!). Seveda, pa vsa lepota traja večno ali pa v omejeni izdaji.

(1) Marko je star LE sedemnajst let, vendar pa on pravi, da jih bo kmalu osemnajst. Rojstni dan ima namreč februarja! (2) Nisem 100% prepričan, da je gay. Imel je sicer že neke pripombe čez to populacijo, vendar pa me je naslednji trenutek osvajal. (3) Bizgec mi je sredi najlepšega ušel za več kot en mesec na morje (nekam na hrvaško obalo) in me pustil samega. Poslal mi je samo kartico in napisal:

Prejmi lepe pozdrave iz Premanture v Istri. Marko

Ničesar o željah, naj se imam dobro, niti duha in sluha o kakšni dvoumnosti, da si me tudi on full želi, ali pa, da me vsaj pogreša. Nič! (4) Ko bo prišel nazaj z morja, bo čez nekaj dni odkolovratil ponovno na počitnice, ki so meni še neznane.

foto: Frenk Fidler

POLITIČKA ELITA POZDRAVILA PEDERE

Posebnu zahvalnost vođa slovenačkih homoseksualca Brane Mozetič uputio premijeru Janezu Drnovšku

Slovenački homoseksualci s godišnjom se sećaju prve višestranačke vlade u samostalnoj državi koju je vodio demokričan Lojze Peterle, jer ih je proglašao, osuđivao i zabranio ne dajući im da 1991. godine održe svoj kongres. Kod novog mandataru dr. Janeza Drnovška je sve nekako slobodnije, izražavanje i prazničnije, pa je tako vođa svih pedera Slovenije Brane Mozetič već nekoliko puta bio gost u ličnom Drnovškovom kabinetu. Mozetiču su članovi najjače – Drnovškove – liberalno demokratske stranke savetovali da osnuje pedersku politič-

ku organizaciju koja bi se, ukoliko desničari faneza lanje zaprete pobedom na izborima, uključila sa njima u koaliciju. I tako je osnovan Roza klub sa oko 32.000 članova, a kažu da ima još toliko simpatizera koji ne žele u javnosti da ispoje svoju nastanost. Zato je kongres dozvoljen, subvencioniran a prisustvovali su mu najugledniji LDS-ovi i državni političari. Međunarodni kongres homoseksualca u Ljubljani koji je trajao od 22. do 28. avgusta otvorio je čuveni nemački peder Ira Kormannshaus da bi svoj mikrofon odmah dao predsedniku slovenačke skupštine Jožetu Škocu. U diskusiju su se uključivali posebnici iz prvog reda velike dvorane bivše kasarne JNA „Metelkova“ dr. Janez Drnovšek, dr. Slavko Gaber, ministar školstva, Sergij Pelhan, mi-

nistar kulture, Sonja Lokar predsednica ženskog foruma, dr. Spomenka Hribar, dr. Pavle Gantar ministar turizma, dr. Dimitrije Rupel ljubljanski gradonačelnik, Štefica Kučan prva dama države itd.

Predsednik Roza kluba i glavni urednik državno subvencioniranog lista „Revolver“ pesnik Brane Mozetič, koji se i javno zalupio šetu stranke na vlasti i premijeru nove evropske države Slovenije, jednom je u emisiju nacionalne televizije doveo svog „bračnog“ druga i objasnio Slovincima kako bi njegov život bio besmislen da nije mladica sa kojim živi punih deset godina. I ukoliko budu dozvoljavala crvena hijerarhijska nadškofa dr. Alojza Šuštarja sklopice i formalno bračni zajednicu sa istospolnim čovekom, Slovenija će utla optimizam i vodite-

lija ove emisije dr. Manca Kosik, inače članica lezbejske grupe „Lilit“, da sa ovakvim vladarima kakvi su Janez Drnovšek i Milan Kučan nema diskriminacije neravnopravnosti. Jedino se moglo to da se s ljubljanskim „čelacima“ uz podršku Adolfa Hitlera ovih dana pretukli članove predsedništva londonske organizacije za ljudska prava Amnesty Internationala pa je Kučan za taj dan morao menjati referat i izvjaviti se šetu te organizacije. Skrivajući ne vele da im se šetaju Crnci, Indijanci, Čigani, Turci, Arapsi, a posebno ne pederi za koje Mozetič tražio policijsku zaštitu, pa je za oko 500 međunarodnih posetilaca ovog Kongresa dobio pored zaštitne državne dotacije i dozvolu da osnuje pederske dvadesetak sekcija.

D. Pet...

DELO, 14. 9. 1995

Prejeli smo

Še enkrat: Nova oblika posilstva

Ob članku Nova oblika posilstva, ki je bil objavljen v Delu v rubriki Kronika, v soboto, 9. 9. 1995, najostreje protestiramo zaradi tendencioznega in žajivega poročanja.

Avtor, podpisan kot R. K., z urenja poročilo z razmišljanjem o „promociji homoseksualnosti“, pri čemer navaja lepo številno neresne ali polresne (kot rečimo, da je bil pri nas kdaj svetovni kongres homoseksualcev) in konča z ugotovitvijo, da „kar naprej ponavljana gesla o pravici do drugačnosti in nestrpnosti, ki jih obdaja, pa, glede na resnično stanje, sploh niso primerna, so kvečjemu izviška in reklamatorska“. Da bi še jasneje utemeljili konstrukt, ki sledi v poročilu, še zapiše: „Če bi iz distance pogledal na to, kar se dogaja, bi morda kdo pomislil, da tukaj, v nestrpni Sloveniji tujce, črnce in homoseksualce ob nedeljah za matincio sežigamo na grmadah.“ Sledi poročilo o posilstvu 16-letnega Danija, ki se je zgodilo v bližini bivše vojašnice na Metelkovi. Tu avtor naredi konstrukt, ki upravičuje njegovo uvodno razmišljanje. Ne le, da „pedri“ propagirajo svoje

usmerjenost, zdaj še posiljujejo naše otroke. Očitno je, da posiljevalca razglasi za homoseksualca („Sicer pa, tudi med drugačnimi so pokvarjene duše“). Žrtve pa za heteroseksualca („ko se je dogajalo isto, o čemer je doslej samo bral v svinskih časopisih“). V resnici je morda obratno. Z oziroma na to, da preiskava še teče, so kakršnikoli tovrstni zaključki lahko zgolj tendenciozni. Kot kaže, gre za posilstvo, ki je oblika nasilja.

Taka oblika posilstva gotovo ni nekaj novega, aovo je le to, da je kazniva šele od 1. 1. letošnjega leta. Prav homoseksualna drugačnost je doseгла, da Kazenski zakonik v 180. členu enakopravno obravnava posilstvo osebe drugega in posilstvo osebe istega spola. Vsaj v tem primeru lahko govorimo o enakopravnosti, pred zakonom.

Tisto, kar skusa avtor v svojem razmišljanju zanikati, se v nestrpni Sloveniji zares dogaja. Ne gre za sežiganje na grmadah, gre pa za pretepanje „tujcev in črncev“ (delegati Amnesty Internationala) in napadanje (tudi posiljevanje) homoseksualcev. Se huje, gre tudi za medijske prispevke, kot je omenjeni, ki nasilje izkorištujejo za napad, žaljenje in sejanje nestrpnosti do „drugačnih“.

Zato menimo, da članek

s svojim pisanjem žali vse

žrtve prijavljenih in neprijavljenih posilstev enega ali drugega spola:

– Izrazi dogodek v politične namene, točneje v sejanje nestrpnosti in homofobije;

– Žali homoseksualno populacijo, zlasti pa napada njena prizadevanja na enakopravnosti v čitugina državljani.

Brane Mozetič,
za ŠKUC – Magnus, LL
in Roza klub

Nova oblika posilstva

Nekateri poti, po katerih vstopata Ljubljana in z njo Slovenija v Evropo in svet, so prav nenavadne in za marsikoga presenetljive. Mnogi se na primer sprašujejo, če je promocija homoseksualnosti res ena od najnih poti, s katero morajo državljani dokazovati stopnjo tolerance do drugačnosti oziroma različnosti. Tako smo imeli svetovni kongres, neke druge posvete in srečanja, pred dnevi še mednarodni posvet spolno drugače naravnanih, vse glasneje se razglablja o pravicah teh ljudi in enakosti za različne, o možnosti posvojitve otrok, nekateri zlobno namigujejo na zahteve po beneficiranem stažu in raznih bonitetah... Kar naprej ponavljana gesla o pravici do drugačnosti in nestrpnosti, ki jih obdaja, pa, glede na resnično stanje, sploh niso primerna, so kvečjemu izviška in reklamatorska.

Če bi iz distance pogledal na to, kar se dogaja, bi morda kdo pomislil, da tukaj, v nestrpni Sloveniji tujce, črnce in homoseksualce ob nedeljah za matinejo sežigamo na grmadah. Tako razmišljanja gre do človeku po glavi ob dogodku, ki se je pred kratkim zgodil v Mreži za Metelkovo oziroma v bližini nekdanje vojašnice na tej cesti v Ljubljani.

Ze kakšnih šest tednov je v bivši vojašnici na Metelkovi vegetiral 16-letni Dani in tuhtal, kako bi se v Mreži kulturno preživel. Kritičnega večera, okoli 22. ure je bilo, je na dvorišču Mreže k njemu pristopil neznanec, menda ga kličejo Vaso, in ga brez vzroka večkrat udaril z glavo. To je zaznal varnostranik Ismail M., pristopil, neznanca pomiril in z njim odšel stran. Takrat pa je pristopil k Daniju drugi neznanec in užajenemu

fantu ponudil ramo v oporo. Malce ga je potolažil in odpeljal z dvorišča na Masarykovo, od tod pa čez cesto in in parkirišče za stavbo Veletkovišila. Dani je, pretresen od udarcev kar šel z njim. Kar na lepem pa je neznanec pokazal drugo plat svojih namenov. Počil je Danija po obrazu in mu zagrozil, da ga bo premlatil na žive in mrtve, če ne bo z njim »zdajle in tukaj malo f...« Dani se je tako prestrašil, da ni iz sebe spravil niti glasu, ko se je dogajalo tisto, o čemer je doslej samo bral v svinskih časopisih. Nekaj minut kasneje, ko si je divji nasilnež malec oddahnil, je od Danija zahteval še oralne usluge. Dani je prestrašen pretpel tudi to in se kasneje, ko je bilo že vse mimo, zatekel na policijo.

Takoj, ko so policisti zvedeli za nenavadno, za naše mesto povsem novo obliko posilstva, so seveda pohiteli v preiskavo, pritegnili pa so tudi kriminaliste. Kmalu je bilo podatkov dovolj in v eni od sob Mreže na Metelkovi so našli in prijeli osumljenca. 31-letnega Jasmina G. Odpeljali so ga na pogovor na policijsko postajo, pregledali njegova oblačila in mu vzeli kri, na zdravniški pregled pa so odpeljali tudi Danija in ga nato oddali v Krizni center za mladostnike.

Primer seveda še ni zaključen, preiskava še teče, molk, s katerim se je obdala množica, ki javno razglasa svojo drugačnost, pa daje slutiti, da dogodek ni ravno pozitivna reklama za »privilegijske« boje in razna homoseksualna zburvanja v Ljubljani. Sicer pa, tudi med drugačnimi so pokvarjene duše

R. K.

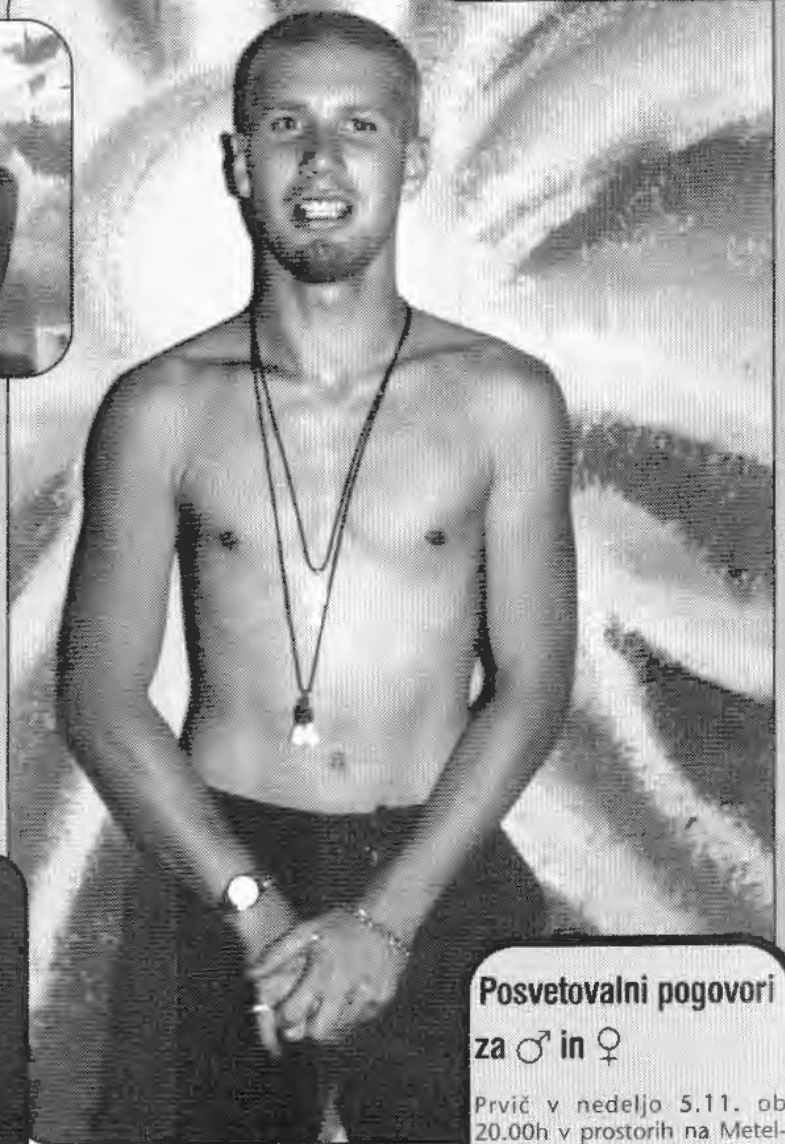
Delavnice o varnejši spolnosti

Škuc-Magnus te vabi na vikend delavnice o varnejši spolnosti. Delavnica se bo odvijala v Bohinju. Izбираš lahko med terminoma; prvi je od 3. do 5. novembra in drugi od 17. do 19. novembra. V vsakem terminu je prostora za 20 udeležencev, ki bi radi izvedeli kaj več o varnejših spolnih tehnikah kot obliki zaščite pred aidsom, o virusu HIV, aidsu, kondomih, in ki želijo izmenjati izkušnje z ostalimi udeleženci. Delavnica je za vse udeležence **brezplačna**. Organiziran bo prevoz, namestitvev in prehrana ter seveda družabne aktivnosti. Najbolj zagreti bomo z delavnicami nadaljevali v decembru z namenom, da bi ustanovili skupino prostovoljcev, ki bo izvajala preventivne akcije ter posredovala informacije in nasvete preko telefona - v načrtu imamo odprtje telefonske INFO-HELP linije.

Podrobnejše informacije dobiš v Klubu Magnus na Metelkovi, kjer zbiramo tudi prijave (prijavi se lahko kdorkoli, ki ga to zanima).

Sprejemamo tudi pisne prijave na naslov: Škuc Magnus, Kersnikova 4, Ljubljana.

Prijavite se čimprej, ker je za delavnico, ki bo hkrati tudi izlet, veliko zanimanja.

Posvetovalni pogovori za ♂ in ♀

Prvič v nedeljo 5.11. ob 20.00h v prostorih na Metelkovi, dalje pa vsako prvo in tretjo nedeljo v mesecu. Izmenjali bomo izkušnje in mnenja o temah s katerimi se kot gayi in lezbijke srečujemo vsak dan (coming - out, izbira partnerja,...). Sledi lahko tudi skupen obisk K4.

Danica in Jadran

Delovni tabor

Metelkova 95

Že takoj na začetku naj povem, da je tabor v celoti uspel. V 14 dneh, od 1. do 14. julija, nam je uspelo naše prostore v Lovcih spodobno spremeniti, izboljšati, povečati in polepšati.

Zanimivo je bilo to, da so sodelovali prostovoljci/ke iz tujine, različnih spolnih preferenc, zato je prišlo tudi do nerodne situacije, ko se je brhka Italijanka zaljubila v enega naših gejev.

Samo največji optimisti so verjeli, da bodo prostori urejeni do otvoritve 15. julija. Da se je to lahko zgodilo, je potrebno posebej pohvaliti našo Salomé, ki je pokazala vse svoje sposobnosti v str-

ganju barve, pleskanju, barvanju, žaganju in zabljanju žebeljev, neverjetno vendar resnično - vse to je počela v Armanijevih majčkah in vročih hlačkah, ki si jih je predhodno nakupila v Milanu. No, tudi vseh ostalih 20 prostovoljcev je prispevalo svoje delovne napore in se znojilo v vročih julijskih popoldnevih. Pokazali so vsi svojo kreativnost pri barvanju sten in sestavljanju lesenega šanka, ki je nastal v enem dnevu iz odpadnega lesa - in ta šank sedaj odlično služi svojemu namenu. Najmlajši udeleženec tabora, ki je pokazal vse svoje delovne sposobnosti in umetniške talente, je kmalu dobil umetniško ime Josephina, Salomé pa ga je naučila osnovnih prijemov v šou biznisu. Na obzorju je torej nova vzhajajoča zvezda.

Zadnji dan, ko smo gledali novo podobo prostorov, kot rezultat naših skupnih naporov, smo bili zadovoljni in smo si rekli: splačalo se je - žur se lahko začne!

foto: Frenk Fidler

Oprostili ravnateljico

Lezbično ravnateljico Londonske osnovne šole Jane Hardman Brown, ki ni dovolila prodaje vstopnic s popustom za baletno predstavo *Romeo in Julija*, je šolska uprava oprostila obtožb. Ravnateljica je razjezila okrožne šefe za izobraževanje z izjavo, da predstava govori "izključno o heteroseksualni ljubezni". Ko je januarja 1994 dogodek prišel v javnost (o tem so poročali tudi naši mediji), je okrožni šef za izobraževanje zahteval takojšen suspenz zaradi neprimerne obnašanja. Disciplinska komisija ni hotela suspendirati Brownove, ki je ves čas imela polno podporo staršev učencev.

90 udarcev za lezbijke v ZAE

V Združenih arabskih emiratih so pretepli dve tuji lezbijki. Obe ženski, ki sicer stanujeta v tretjem največjem mestu ZAE Sharjahu, je versko sodišče obsodilo na 90 udarcev, poleg tega pa eni dodelilo leto, drugi pa dve leti zaporne kazni. Vse to zaradi "sodelovanja v nelegitimni zvezi in poskusu sodelovanja pri nespodobnosti". Če bosta preživeli poškodbe in zapor, ju bodo po izteku zaporne kazni deportirali.

Predstavniki *Amnesty International* je obljubil, da bo Al preverila primer. Če je poročilo točno, ženskama pripada podpora Al kot žrtvama fizičnega kaznovanja in kot zapornicama zaradi spolne usmerjenosti.

Poroka dveh žensk v Londonu

V Londonu sta se 28. junija poročili dve lezbijki. Ena od njih je imela operacijo spola, vendar je po zakonu še vedno moški, tako da je poroka dovoljena. Tina-Louise Dixon se bo poročila s Tracie-Anne Scott, ki je bil/a pred tem v trgovski mornarici, dvakrat poročen/a in ima tri otroke.

60 držav na ilgini konferenci

Več kot 300 delegatov iz 60 držav se je udeležilo 17. svetovne konference ILGE v Rio de Janeiru, ki je vključevala tudi prvo gay pride parado v Braziliji.

8 let za umor

19-letni skinhead, ki je priznal, da je ubil švedsko hokejsko zvezdo Petra Karlssona s 64 vbodi z nožem, je bil obsojen na 8 let zapore za uboj. Neimenovani skinhead z neonacistično preteklostjo je rekel, da je Karlssona ubil, da bi se zaščitil pred osvajanjem. Švedske gay organizacije protestirajo zaradi sodbe sodišča, da je bil to uboj in ne umor.

Upor v bolnišnici

Pacienti z aidsom so demonstrirali v bolnišnici v Neaplju zaradi nedostopnosti zdravil, neprimernih prostorov in slabe hrane.

Namerno, nagnusno, ogabno!

Ameriški ultradesničar senator Jesse Helms meni, da bi ameriška vlada morala dati manj denarja za ljudi z aidsom, ker je njihova bolezen rezultat "namernega, nagnusnega in ogabnega vedenja". Predsednik Clinton se ne strinja.

Pravice delavcev

Dva dni preden je šel v proceduro angleški zakon o prepovedi diskriminacije na osnovi spolne usmerjenosti, je več kot 60 lezbijk in gayev, oblečenih v sodnike, medicinske sestre, mornarje in odvetnike, protestiralo pred Ministrstvom za zaposlovanje in izobraževanje. Udeleženci so nosili maske, simbol klozeta.

Svetniško vedenje

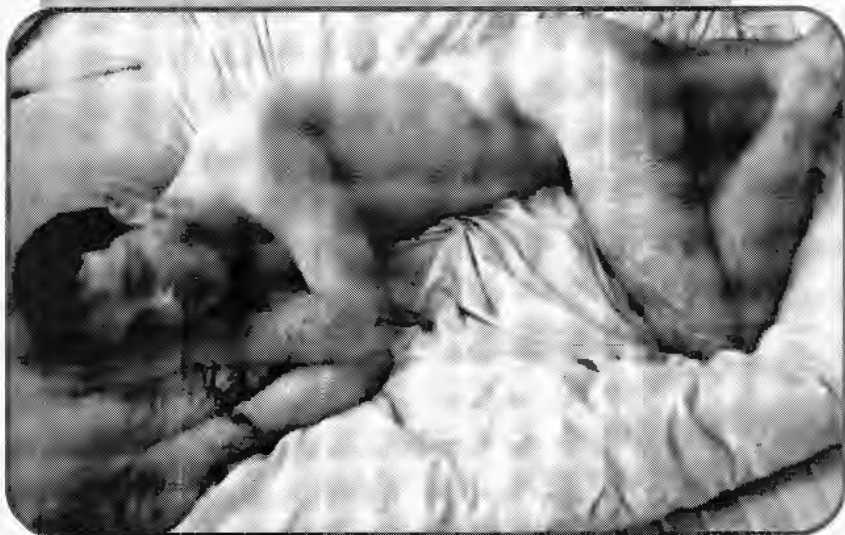
Sestre neskončne ustrežljivosti lezbično teologinjo dr. Elizabeth Stuart razglasile za svetnico. Zaradi svojih uslug lezbični in gay skupnosti je bila kanonizirana junija. Elizabeth Stuartova je dobila naziv sveta Elizabeth pozitivno ogabna in je četa lezbijka s svetniškim nazivom, med svetniki pa je tudi Derek Jarmann. Ceremonije se je udeležilo več kot 60 ljudi, sv. Elizabeth pa je zaključku rekla: "Bil je čudovit dan in navdušena sem, da so me izbrali za to čast."

Dafydd

BBCjev film govori o Dafyddu, mladem fantu iz Walesa, katerega dusi domača klavstrofobična atmosfera in malomeščanska mentaliteta. Odloči se, da skoči na trajekt in odide v Amsterdam. Išče svobodo, najde dva nizozemska surferja in rent-a-boya. Ob vsaki priložnosti se napije, zadene in pofuka. Ko ni na hrbtu, se izogiba svojega nasilnega zvodnika. V Dafyddovo življenje vstopi spolno zmeden učitelj glasbe, z metuljčkom in divjo pričesko. V tem sluzistem neonskem svetu moška odkrijeta, da sta oba vdana operi (kaj pa drugega?) in poskušata najti nekaj udobja v hladnem mestu. Vse gre grozno narobe in učitelj konča z razparanim trebuhom.

Dafydd bi bila lahko dobra zgodba. Pokazala naj bi, da lahko prijateljstvo ali ljubezen uničita grozljivo resničnost, kot jo doživlja devetnajstletnik. Bila naj bi zgodba o odtujitvi družbi in izgubi nedolžnosti. Je pa temačna zgodba o obsedenosti in neumnosti. Sporočilo: svoboda ima svojo ceno.

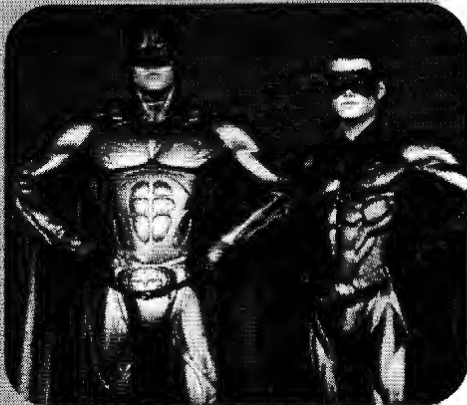
London pride '95

Letošnji Londonski pride je bil eden od največjih in najboljših doslej. Organizatorji ocenjujejo, da se ga je udeležilo okrog 60.000 ljudi. Nastopali so Erasure, Alison Moyet, Boy George in Jimmy Somerville.

Batman

Batman - temnejša inačica bolj živahnega Supermana - je od svoje stvaritve v štiridesetih letih nosil pajkice, pripočel uporabo varnostnih pasov in posrbel, da so se prebivalci Gotham Cityja počutili varnejše - vse to v stripih, situacijskih komedijah in nekaj filmih. Medtem ko je film *Batman Returns* z Michelle Pfeiffer, oblečeno v lateks, posrbel za lezbične fantazije, novi film *Batman Forever* - tretji v vrsti - skrbi za fantazije gayev. Z bradavičkami, Batmanove (Val Kilmer) bradavičke tokrat izstopajo iz njegove gumijaste obleke. V

filmu se pojavi tudi Robin, in čeprav je Batman zainteresiran za Nicole Kidman, ni nikoli jasno, kakšno je razmerje med Batmanom in Robinom. "V temu filmu nimata homoseksualnega razmerja, če namigujete na to," je režiser Joel Schumacher povedal ameriški filmski reviji *Premiere*. "Oba sta heteroseksualca. Edino homoseksualno razmerje je tisto med Bruceom Wayneom in njegovim butlerjem Alfredom. Ne drznite si napisati tega!" Vendar se homoseksualni subtekst pojavlja vseskozi. Chris O'Donnell, ki igra Robina, pravi, da so bili najtežji prizori tisti, "ko je v kostumu in ima veliko make-upa. Izgleda zelo kurbirsko." Sveto senčilo za oči Robin ima tudi uhan.

To trapasto življenje

To trapasto življenje (*My So-Called Life*) - nekaj delov smo videli tudi pri nas na Kanalu A - je ameriška TV drama, ki se odvija v srednji soli, in v kateri nastopa oseba, kakršno najdemo v skoraj vsaki srednji soli, ne pa v vsaki nadaljevanju o srednjeholjskem življenju - poženščen najstniški peder, Rickie Vasquez (Wilson Cruz), 15-letni američan latinskega porekla, nor na šminko, trpi zaradi norčevanja in uživa ob dobrih prijateljih. Make-up si nadene na dekliškem WCju, pred nadležneži pa se brani tako, da jih prepriča, da je otročen. Ustvarjalci serije bi iz njega zlahka naredili žrtev nadležnežev, glavni štos sole in objekt posmeha gledalcev, pa niso.

Prepoved diskriminacije na Finskem

Finska je s 1. septembrom prepovedala diskriminacijo zaradi spolne usmerjenosti.

Evropa za zaščito

Evropski parlament je sprejel izjavo, da mora biti prepoved diskriminacije na osnovi spolne usmerjenosti zapisana v Pogodbo Evropske unije, katero bodo revidirali prihodnje leto.

Radijska homofobija

Radijski inšpektorji so se spravili na en teden staro londonsko krščansko radio postajo, potem ko je ta javno povedala, da ne bo zaposlila gayev. Gayi bodo povabljeni k sodelovanju le, ko bodo to zahtevali zakoni, to je, ko se bo diskutiralo o kontroverznih temah v zvezi s homoseksualnostjo. Ali kot pravi šef radia: "Genitalna aktivnost med osebami istega spola ni v božjem načrtu, zato je napačna." Predstavniki gay gibanja so že zahtevali odvzem licence za oddajanje in pozvali k bojkotu sponzorjev radia.

Romunski gayi in uradniki se pogovarjajo

Nedavno je bil v Romuniji simpozij, katerega so se udeležili gayi, diplomati, novinarji, vladni uslužbenci, poslanci, cerkveni voditelji in predstavniki mednarodnih organizacij za človekove pravice in gay gibanj. Simpozij je sponzoriral UNESCO kot del mednarodnega leta strpnosti ZN, naslov simpozija pa je bil "Homoseksualnost: človekova pravica?".

Večina prisotnih, vključno z ambasadorji ZDA in držav EU, se je strinjala, da so človekove pravice gayev v Romuniji kršene. Le en politik in cerkveni uradnik je podprl status quo.

Sporazumni spolni odnosi med osebami istega spola so kaznivi z zaporno kaznijo do petih let. Najmanj šest moških je trenutno zaprtih po tem členu zakona.

ANK podpira kondome v zaporih

Afriški narodni kongres, vladajoča stranka v Južnoafriški republiki, podpira razdeljevanje kondomov v zaporih kot sredstvo za zaustavljanje širjenja aidsa.

Mugabe - homofob

Predsednik Zimbabweja Robert Mugabe se je med obiskom ZDA spravil tudi na pedre. Nekaj cvetk: "Homoseksualnost degradira človeško dostojanstvo. Je nena ravna in sploh ni vprašanja, ali naj tem ljudem dovolimo, naj se obnašajo slabše kot psi in prašiči. Če psi in prašiči ne delajo tega, zakaj morajo ljudje? ... Če vidite ljudi, ki paradirajo po vašem okolišju kot lezbijke in gayi, jih aretirajte in predajte policiji." Med drugim je tudi pozval ženske, naj pomagajo policiji iskati pedre, ker "zlorabljajo ulične otroke".

Ob prihodu v Johannesburg v Južnoafriški republiki so ga demonstranti opomnili, da je bilo afriško gibanje za osvoboditev tudi gibanje za enakopravnost vseh.

Zlata dekleta

Brez lezbičnega sika ne gre tudi pri *Zlatih dekletih*, ki gostujejo ob ponedeljkovih večerih na Kanalu A. Na obisk prihaja prijateljica, ki preboleva izgubo dolgoletne partnerke. Razumna Dorothy je zaskrbljena, kako bosta dekleti sprejeli lezbično obiskovalko. Takoj je jasno, da zadeva ne bo delala težav Sophiji, ki ima vseeno raje lezbijke kot mačke, če le ne puščajo dlak. Vseeno pa se odločita, da punca ma ne bosta povedali o "tem". Vendar pa stvar kaj kmalu postane vroča, ko se simpatična obiskovalka dodobra zbliža z navivno Rose. Kako se ne bi, saj sta obe odraščali na kravji farmi! In radi kartata, obujata spomine na kmečko življenje in hodita na matineeje, dokler neke noči ne prespita v Rosini sobi. Nastane preplah in stvari je treba razčistiti. Seveda je najbolj prizadeta lepa in svetovljanska Blanche; le kaj je bilo tisti lezbijki, da se je zaljubila v Rose, njo pa povsem spregledala!? Še prej pa je seveda bogatejša za spoznanje, da izraz lezbijka nikakor ne označuje prebivalca Libanona! Na koncu sledi še soočenje z dotično "žrtvijo". Nedorazumno Rose tokrat odločno brani svojo novo prijateljico, ki je zelo vesela in jo ima zelo rada. Ne moti je njena spolna usmerjenost. Pomembnejše in bolj dragoceno je njuno prijateljstvo.

Pod soncem

Angleška dokumentarna oddaja je govorila o Sambijcih, plemenu, ki živi na Novi Gvineji. Posebnost plemena je, da so fantom do določene starosti dovoljeni le homoseksualni spolni odnosi. S pitjem sperme odraslih moških naj bi pridobili bojvniške sposobnosti. K heteroseksualnim spolnim odnosom preidejo s poroko, vendar imajo na začetku zakonskega življenja le oralne spolne odnose (papež se pa križa, ker na ta način ni možnosti spočetja).

Poroka

Neke tople sobote v juliju se je Della Grace, lezbična fotografinja in dama z brado, poročila s pederskim možem Johnnyjev Volcanom. Poroke so se udeležili Dellina punca Simo, številni "drag kingi" in londonske lezbijke in pedri. Gospod in gospa Volcano, on v rdeči srajci, enake barve kot so njegovi lasje, ona pa v modrem kostimu, enake barve, kot je njena brada, sta se po ceremoniji odpravila na zabavo. Nezdela nevesta je na vprašanje, zakaj se je poročila, odgovorila: "Vedno sem hrepenela po tem, da bi bila ugleden član družbe, in poroka je eden od načinov, da to postaneš."

Fun

Ubijanje samo zaradi sebe je trenutno zelo moderno (*Natural Born Killers*, *Butterfly Kiss*). V filmu Fun se dve mladi ženski, Hilary (Renee Humphrey), 14, in Bonnie (Alicia Witt), 15, srečata na avtobusni postaji in se takoj spoprijateljita in si odkrivata osebne izkušnje z incestom. Nekaj ur po srečanju ubijeta nič hudega slutečo starejšo neznanko. Otvoritevna sekvenca pokaže rezultat tega naključnega srečanja - okrvavljen kuhalnik. Par aretirajo. Ko policija skuša izvedeti za motiv, povesta, da sta žensko ubili zaradi zabave. Ko hiperaktivni Bonnie dovolijo telefonirati, pokliče Axa Rosea, njenega pop heroja iz skupine Guns and Roses. Dekleti sta ločeni, medtem ko ju zaslišujejo psihiatri, policisti in odvetniki. Ugotoviti poskušajo tudi, ali sta lezbijki, ceprav odgovora na to vprašanje nikoli ne dobimo. Bonnie vprašajo, če se drogira (razumljivo vprašanje, glede na njeno vedenje), ona pa odgovori: "Hillary je moja droga."

Sadomazohizem

De Sade in Sacher Masoch se nista nikoli srečala in težko si je predstavljati bolj nenavaden par. Markiz de Sade je bil francoski aristokrat, ki je preživel revolucijo, čeprav je bil nekaj let v zaporu. Bil je pravi spolni liberalec, katerega zapisi so obdžali moč sokiranja. Po drugi strani pa je bil Leopold von Sacher Masoch avstrijska Jackie Collins 19. stoletja. Napisal je na ducate kič romanov, le eden od njih - *Venera v krznu* (Venus im Pelz) - je ujel pozornost javnosti. Sadomazohizem je kljub temu prešel svoj etimološki izvor in dobil svoje življenje. V Angliji se je septembra odvijala peta leča v nebu (*Dungeon In The Sky*), katero organizira skupina SM Gays. Dogodek je namenjen proslavljanju užitkov sadomazohizma in pomeni pritisk za spremembo zakonov. "Ječa" se je začela s SM pride parado, nadaljevala pa z delavnicami in demonstracijami. Posebni dogodki v okviru "Ječe" so še Človeški SM psi, Akademija gospodične Creant, Bčanje '95, Svetleči škornji in piknik.

Avtobiografija

RuPaul je izdala svojo avtobiografijo in knjigo za samopomoč transvestitom "Lettin It All Hang Out". "Nikoli nisem razumela, zakaj ljudje tako težko prepoznajo resnično osebo v meni," piše supermanekenka. Mogoče, ampak če upoštevamo fotografije RuPaulinih starih osebnosti, potem je bilo prijateljem verjetno težko slediti zunanosti, kaj sele notranjosti.

Pederčki, mozače, morilci in transvestiti

To Wong Foo

Desetletja se že pritožujemo, da smo v filmih predstavljeni kot krhki pederčki, zagrenjene mozače, morilci in transvestiti. Sedaj se piše leto 1995, ko imamo denarno moč in več zaslonskega pluralizma... kajne? Vendar če pogledamo filme letošnjega poletja, ki so polni pederških fantkov (*Lie Down With Dogs*), transvestitov (*To Wong Foo, Heaven's a Drag*), morilcev (*Sister My Sister*, *Frisk*) in poženscenih pederško-transvestitskih morilcev starih dam (*I Can't Sleep*), ali naj vpijemo zaradi navdušenja nad našimi dosežki

ali naj le vpijemo? Poglejmo, kako so se stvari spremenile.

Protest: *Dog Day Afternoon* (1975). Al Pacino oropa banko, da bi lahko plačal operacijo svojemu transseksualnemu ljubimcu. Aplavz: *Priscilla, Queen of the Desert* (1994). Terence Stamp igra sofisticirano transseksualno mamo dvema transvestitskima zvezdama. Razlika: Stil je vse: Terence in prijatelji so bolj oblečeni, imajo ostrejši jezike, in se ne bi pustili ubiti v smučarskih maskah.

Protest: *Cruising* (1980). Al Pacino si nadene robček in 501-ke, da bi ujel morilca v usnju. Aplavz: *Heavenly Creatures* (1994). Dve najstnici imata razmerje, delita fantazije in ubijeta mamo. Razlika: Hej, vsaj ne ubijamo več svojih (in Alovih).

Protest: *The Boys in the Band* (1970). Gaya, ki sovražita sama sebe, uničita drug drugemu sanje na zabavi. Aplavz: *Bar Girls* (1995). Vase zagledani lezbijki druga druga uničita razmerje. Razlika: Ko moški strastno poskakujejo, to povzročajo zadrego; ko ženske pridejo v konflikt, to pomeni moč. Kajne?

Protest: *El Diputado* (1978). Rivalska politika ujmeta španskega legislatorja v klozetu z čednim najstnikom.

Aplavz: *For a Lost Soldier* (1993). Ameriški vojak zapelje čednega nizozemskega solarčka. Razlika: Pomemben je sporazum: Španec je plačan, Nizozemec je gay.

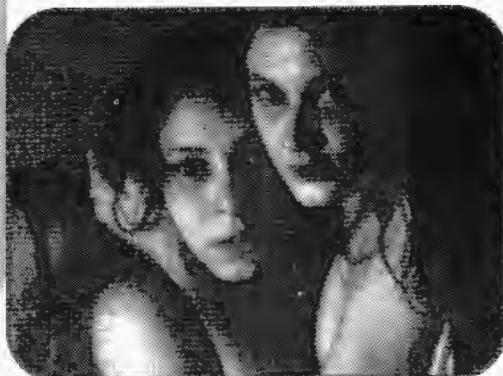
Protest: *The Killing of Sister George* (1968). Čudaška mozača, TV igralka, izgubi svojo ljubico in službo. Aplavz: *Grief* (1993). Občutljivi gay scenarist izgubi lju-

bimca, ampak napreduje v službi. Razlika: Ljubezen spremenjena v tragedijo proti žalovanju spremenjenem v komedijo - kaj bi izbrali vi?

Protest: *The Detective* (1968). Frank Sinatra preišče center New Yorka da bi našel morilskega pedra, potem ko je že ubil nedolžnega. Aplavz: *Swoon* (1992). Dva gaya čakata na usmrtitev potem ko ubijeta fanta. Razlika: Kdo ne bi protestiral proti filmu, v katerem je Frank Sinatra simbol morale?

Sister my sister

Film *Sister My Sister* gre po voyeurški poti po stopniščih in kuhinji represivne domače sfere provincialnega evropskega mesta - Le Mansa v Franciji, kjer je ljubezensko razmerje med dvema sobaricama in sestrama vodilo do umora gospodarice. Christine in Lea delata brez premora v domu Madame Danzard (*Julie Walters*), ki vodi hišo kot viktorijanski zapor. Film občasno postane preveč sentimental, toda Joely Richardson in Jodhi May, ki igrata ljubimki, inspirirata pravi patos s svojo bledicnostjo, obupom in ukradenim veseljem.

OCVIRKI

Jaz sem bolj pederška. Imam enak okus kot pedri. Rada fafam. Zanimajo me grobi fantje. Sem popolni transvestitski peder.

- Courtney Love

Four Weddings and a Fun Oral (Štiri poroke in zabaven oralni)

- Allan Hall, urednik Daily Mirrorja o veliki pustolovščini Hugh Granta

Skoraj 3000 gayev se je udeležilo velike parade včeraj.

- The News of the World o londonski pride paradi, katere se je udeležilo skoraj 60.000 ljudi

Veste, hecno je misliti, da vas ljudje gledajo in si mislijo: "Tam gre tisti tip, ki si tlači hrčke v rit."

- Neil Tennant, Pet Shop Boys

Hitler je pokazal svetu, kaj se zgodi, ko vlada napada ljudi zaradi tega, kar so, in ne tega, kar so naredili.

- Ameriški sodnik Eugene Nickerson v sodbi, da je politika ameriške vojske "Don't Ask, Don't Tell" neustavna

Se en usran peder je umrl od aidsa in na široko odprl vrata pekla... napovedal je vojno Bogu & naravi in izgubil... Pedri imajo le DVE tako imenovani gay pravici: AIDS in PEKEL!

- Duhovnik Fred Phelps, ki skupaj s somišljeniki (večinoma so to člani njegove družine) hodi na pogrebe ljudi, ki so umrli za aidsom, in dela osla iz sebe

Ko sem bil star štiri leta in se mi je med gledanjem Batmana dvignil, sem vedel, da sem gay.

- Pevec Brian Grillo (Extra Fancy)

Pravijo, da razkazujem homoseksualni življenjski stil, prekleto, kot da kaj takšnega sploh obstaja. Ali ne govorimo o ljudeh, ki se ljubijo? To je tako prekleto več kot dolgočasno.

- Roseanne Barr

Vtaknejo ga v rit... to je samo za drek.

- Mel Gibson za španski časopis El Pais

Vedno morate imeti pred očmi - ne glede na to, kaj pravijo drugi - da bog ljubi vse rože, tudi tiste divje, ki rastejo ob robu avtocest.

- Cyndi Lauper, ko so jo vprašali o njenih gay oboževalcih

Jimmy Somerville

Kateri gej se ni slišal pesni *Smalltown Boy*, *Tell Me Why*, *Don't Leave Me This Way*, ali vsaj *I Feel Love*? Visok glas, ki jih poje, je last pevca, ki je bil 7. 7. gost oddaje *Poglej in zadeni*, v klubu *Ten ten* v Domžalah. Naša ekipa ga je skušala prestreči že pred nastopom, pa tudi po njem, vendar z dogovorom ni bilo nič. Jimmy je bil preveč radoživ in nas je povabil naslednjega dne. Tisto noč pa se je s svojim spremstvom raje zabaval v diskoteki *Life*, odprt za naša družbo in tudi za oboževalce/ke.

Na glasbeni sceni ste približno enajst let. Ali ste začeli s skupino Bronski Beat ali že prej?

Bronski Beat je bila prva skupina in *The Age of Consent* naš prvi album, leta 1984.

Ali ste tedaj že naredili svoj coming out?

Coming out sem naredil že dosti prej, ko sem imel petnajst ali šestnajst let, tako da potem ni bilo več vprašanja, ali se naj odločim za coming out ali ne. Bilo je nekaj povsem naravnega.

Ali ste imeli kakšne probleme, ker je šlo v bistvu za odprto gej skupino?

Ne bi rekel, da je bil to problem, pač pa ljudje niso bili prepričani v to, kar smo počeli. Edina težava je bila, da je bilo tako očitno, da sem gej, takorekoč vsak je to vedel. In če me je kdo videl na cesti, kak neznanec, je preprosto vedel, da sem gej. Zato je bil kdo lahko agresiven, kdo pa prijazen, kdo pa včasih zares agresiven... Torej je šlo za nekakšno težavo, ker sem se moral ravnati v skladu z dejstvom, da sem tako viden, kar je iz mene delalo lahko tarčo.

Kako pa je bilo z ostalimi člani skupine?

Larry in Steve sta bila bolj v ozadju, ker si ljudje pač bolj zapomnijo pevca in je vse osredotočeno nanj. Tako je bilo za njiju laže, bila sta neke vrste anonimneža, kar pa pri meni ni bilo mogoče.

Skupina je obstajala samo dve leti, potem pa je prišel duet *The Communards*.

Richarda (Coles) sem poznal že prej, tako kot Larryja in Stevea, in skupaj smo sodelovali pri nekem filmčku z naslovom *Revenge of the Teenage Perverts*, ki je bil film mladih gejev in lezbijk za mlade geje in lezbijke, in tedaj sem spoznal Richarda (Coles). Z njim sem začel sodelovati še preden sem zapustil Bronski Beat. Bil je boljši prijatelj kot Larry in Steve.

Intimni prijatelj?

Ne, vedno sva bila samo prijatelja, če bi bila ljubimca, bi se poklala. *The Communards* so obstajali kaka tri, skoraj štiri leta. Potem sem imel leto dni pavze, da sem začel nastopati sam in posnel svoj solo album. Nato pa je sledilo kar pet let do mojega zdajšnjega albuma (*Dare To Love*, 1995). V vsem tistem času nisem naredil nič novega.

Zakaj?

Zato je veliko razlogov, toda najpomembnejši je bil - no, živel sem s parimi prijatelji, bili smo štirje, do pred dveh let, ko je eden umrl za aidsom. Že prej pa je bil dve leti bolan, vse bolj bolan, dokler ni na koncu umrl. Zame je bilo pomembno, da sem tam, da sem mu na razpolago, odločil sem se, da je moje prijateljstvo pomembnejše

od moje kariere. Čas sem raje porabil ob svojem prijatelju.

Aids se je pri vas prvič pojavil v pesmi *For a Friend* v času *The Communards*. Tudi potem se aids velikokrat pojavi v vaši glasbi, pa, zdi se mi, da tudi v življenju?

Na vse geje je aids močno vplival oziroma jih prizadel. Veliko mojih prijateljev je zbolelo, ogromno sem jih videl, kako so umirali, in pesem *For a Friend* je nastala tedaj, ko se je prvič zgodilo, da je umrl eden izmed mojih prijateljev.

Laurie Anderson pravi, da postaja gej kultura zaradi aidsa žalostna.

Ogromno gejev je veliko prispevalo h kulturi, v širšem smislu umetnosti, gledališču, glasbi, filmu, in mnogo jih je moralo umreti. Zaradi aidsa je veliko področij umetnosti že doslej močno trpelo. Gre za boleč problem v kulturi, kar je zelo žalostno.

Kako gledate na gej življenje v osemdesetih in kako v devetdesetih? Ali pa morda v sedemdesetih, ko je bilo gej življenje res gay (veselo), danes pa je morda malce tragično...

V sedemdesetih, ko še ni bilo aidsa, je gej kultura postala zelo vidna in močna. V osemdesetih pa smo se morali soočiti z aidsom, in zaradi strahu pred njim je močno porasla politična konzervativnost. Zdaj v devetdesetih,

mislim, so ljudje sprejeli izziv aidsa in začeli bolj pozitivno razmišljati. K temu so verjetno pripomogle tudi velike spremembe v Evropi, ki se je povsem spremenila, padel je komunistični režim, nastale so nove države, v katerih se poraja demokracija... Tako se da opaziti, da imajo v nekaterih vzhodnoevropskih državah ali pa recimo v Južni Afriki geji in lezbijke enake pravice kot heteroseksualci.

To se tiče politične ravni, toda mislim, da prihaja do velikih razlik tudi v zasebnem življenju, morda manj v gej življenju, gotovo pa bolj v gej ljubezni?

Zaradi aidsa so se ljudje začeli bolj zavedati seksualnosti. Tragičnost posledic aidsa je povzročila, da je mnogo ljudi, ki ne bi nikoli pomislili na geje in lezbijke, na gej kulturo, bilo prisiljenih, da so začeli razmišljati o tem. Ob aidsu moraš razmišljati o seksu in vsa vzgojna in preventivna dejavnost, tako v šolah kot drugje, ljudi sooča s spolnostjo, obenem torej tudi z gej spolnostjo. Tako se danes mnogo več ljudi, mater in očetov, bratov in sester zaveda gejev. Po svoje je ironično, da je aids, ki je tako uničujoč, obenem naredil gej življenje tako vidno.

V intervjuju za Gay Times ste precej govorili o promiskuiteti. Mislite, da so ljudje danes bolj predani in zvesti drug drugemu?

Nekateri geji čutijo, da morajo biti bolj zavezani svojemu partnerju, čutijo, da morajo biti, tako se mi zdi, z enim partnerjem, ker jih je morda strah... Toda ljudje bodo vedno promiskuitetni. Osebno mislim, da moraš biti za to, da se razvijaš, da rasteš, promiskuiteten. Da moraš biti, če hočeš rasti v svojem življenju, v svoji glavi. Nekako moraš spoznavati druge ljudi in najboljši način za odkrivanje drugih ljudi je seksualen.

Kako lahko odkrivaš drugega človeka v pol ure?

Vem, kaj hočete reči. Z mnogimi tipi, s katerimi seksam, kasneje ohranim stike. Potem pa, če odkrijem, da so neumni, me ne zanimajo več. Zame je biti promiskuiteten zelo dober način odkrivanja ljudi. Morda pa na ta način samo iščem izgovor, ker pač rad seksam.

Prav tako pa tudi verjamete v ljubezen?

Verjamem v prijateljstvo, zares verjamem v prijateljstvo, mislim da je prijateljstvo ljubezen. Ne morem si zamišljati, da bi ljubil samo eno osebo, v mojem življenju je tako veliko ljudi, ki jih ljubim iz različnih vzrokov in na različne načine. No in čudovito je, če imaš prijatelja, fanta, s katerim seksaš in ga ljubiš hkrati, to je res čudovita kombinacija, samo vedno ni tako. Verjamem v ljubezen, pravzaprav imenujem jo tako, čeprav ne vem natančno, kaj je. Mislim da je kot nekakšen barometer, ki niha, ali tobogan čustev, ko greš gor in dol.

Poznate veliko gejev, kaj si pravzaprav mislite o njih?

Kaj si mislim o gejih, o moj bog! Ko sem bil mlad, še najstnik, ko sem odkrival svojo seksualnost, sem mislil, da je vsak, ki je gej, nujno tudi dober človek. Vendar žal to ni res. Obstajajo gej fašisti, gej konzervativci, gej rasisti, sebični geji... To, da si gej, še nič ne pomeni, razen to, da fafaš tiča, in včasih je to edina razlika med gejem in straight moškim. Žalostno je bilo, ko sem odkril, da biti gej ne pomeni nič posebnega. Mogoče imaš moč, več svobode, tudi v sebi, ker ti ni treba misliti na poroko, družino in na vse te stvari. Tako imaš svobodo, da lahko odkrivaš, zakaj si tak in tu, zakaj obstajaš..., čeprav mnogi ne razmišljajo, ker jih je sram, da so geji. To je najbolj žalostno v gej življenju - da te je tako sram. To je res žalostno. Po drugi strani pa je včasih to razumljivo, ker ti v družbi toliko glasov govori, da je to, kar si, narobe. In mnogo ljudi je pripravljenih te ubiti zaradi tega, kar si. In s tem se ni lahko soočati. Nekateri ljudje so močni in to zmorejo, drugi pa ne.

Danes se geji zelo borijo za pravico do poroke, do otrok...

Seveda razumem željo po otrocih, zakaj pa ne, zakaj bi samo heteroseksualci lahko imeli otroke. Poroka pa se mi zdi tako trapasta stvar. Poroko je ustanovila cerkev, zato da bi kontrolirala ljudi, in celotna ideja biti gej pomeni, da se ti ni treba prilagajati vsem tem načelom, ker v tvojem življenju ne igrajo nobene vloge. Ljudje, ki bi se radi poročili, bi enostavno radi bili kot... Jaz enostavno ne morem biti tak kot ostali, nočem biti kot nekdo, ki je heteroseksualen. Enostavno zato, ker vem, da sem drugačen, da sem gej. Nočem biti kot heteroseksualec, se poročiti, v tem ne vidim smisla. Poroka se mi zdi nerazumljiva, kot da te pripravi na to, da se prilagodiš, zdi se kot prošnja, da te sprejmejo. Jaz pa ne želim biti sprejet. Nočem videti, da bi mi kdo rekel: O ja, sprejemam te takšnega kot si. To se mi zdi tako, kot da bi rekel: Nič nimam proti gejem... Ko kdo reče kaj takega, bi ga rad samo mahnil, in če pravi, da ga ne moti, da sem gej, mi je prav vseeno za to. Gej poroke se mi tako zdijo kot klic: Prosimo, sprejmite nas!

Ali ni želja po otrocih pravzaprav človeška želja in ne heteroseksualna?

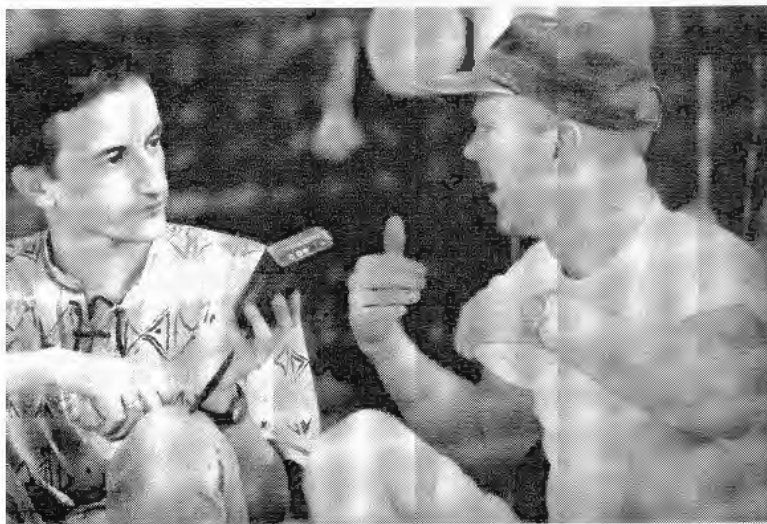
Ker smo živali, verjetno čutimo to potrebo tako kot vsa živa bitja, potrebo po otrocih, po potomstvu. Meni je zdaj 34 let in ne čutim nobene želje, da bi imel otroke, ker sem preveč sebičen, ker je svoboda živeti kot gej iz mene napravila sebično osebo, in enostavno nočem biti šestnajst let odgovoren za neko osebo. Moral bi biti odgovoren za drugo življenje in ne bi mogel živeti, kot živim, ne bi mogel delati kot delam... Ne, res ne. Hkrati pa, ko vidim svoje prijatelje, prijateljice, ki imajo otroke, imam te otroke zelo rad. Zlasti pred kratkim, ko se je moji prijateljici rodila hčerkica, sem veliko časa preživel z njo, mislim, da sem dober z otroki, vsaj prijatelji tako pravijo, da sem dobra mama.

Na eni strani vam niso blizu gej poroke, družine, pari, po drugi strani pa prav tako ne marate geta?

V tem ne vidim smisla. London imam rad prav zato, ker je v tem velikem mestu sicer veliko gejev, toda so vsepovsod. Bolje se mi zdi, da recimo živim v neki ulici, kjer so še trije, štirje gej pari, v neki sosednji ulici sta recimo dva para, v neki drugi, kakih deset minut proč, pa je spet nekaj gejev. Zdi se mi, da ti geto, koncentriranost gejev, preprečuje, da bi se razvijal, tako kot recimo v nekaterih ameriških mestih. Greš v New York, v Village, in povsod okoli tebe kar naprej gej, gej, gej... V življenju je več kot biti samo gej, celo če si gej, več kot da je vse kar naprej tako hudičevo gej... Pomembno je, da zmoraš komunicirati z vsakomer, da se srečuješ z drugimi ljudmi, z drugimi idejami in da si dovolj pogumen, da živiš med drugimi kot gej, da delaš, tudi če se drugi ne strinjajo s tvojimi nazori. Gej geta ne maram.

Toda vseeno ste bili oziroma ste še gejevski aktivist?

Na nek način sem res še, ker še vedno verjamem. Tudi zato, ker zavračam, da bi mi kdo govoril, kaj lahko in česa ne smem početi s svojo glavo in telesom, da bi mi govoril, kako naj živim. Odraščal sem v majhnem mestu z zelo ozko

mentaliteto in izkusil, kako je, če tako okolje povzroči, da se ti zdi tvoje življenje tako slabo, da si slab zaradi svoje spolne usmerjenosti. Drugim bi rad prihranil tovrstne izkušnje, zato se je treba boriti proti homofobiji. Že od tedaj sem bil v nekem smislu političen in tak tudi vedno bom. Pa pravzaprav ne samo v zvezi z geji, ampak tudi z rasizmom, seksizmom... vse te stvari so zame zelo pomembne.

Prav tako tudi aids?

S skupino ljudi sem pognal organizacijo *Act Up* v Londonu in delal z njimi kako leto. Na začetku je bila to zelo agresivna organizacija. Njeno delo je bilo izjemno pomembno, ker je družba tedaj menila, da je aids v glavnem problem gejev, ki smo si ga sami povzročili, da ne moremo zanj kriviti nikogar drugega in da zato nimamo nobene pravice zahtevati pomoči. Takemu razmišljanju se je bilo potrebno upreti.

Kako rešujete vprašanje aidsa, strah pred njim, zasebno?

Sebe sem vzgojil s tem, da sem kot prvo spoznal, da je aids samo bolezen, stvar zdravja, in nič drugega. Največji problem aidsa pa je politika in diskriminacija v zvezi z aidsom. Na začetku, ko sem začel spoznavati aids, sem si rekel, da je to predvsem bolezen, da ni nobenega cepiva, nobenega zdravljenja, da je to bolezen, ki ubija in da se pri tem ne da nič storiti. Ko mi je to postalo jasno, sem se laže soočil z drugimi vidiki aidsa. Kot sem rekel prej, sem živel s svojim prijateljem, gledal sem, kako je umiral, kar je bilo zelo žalostno, toda po svoje tudi koristno zame. Razumel sem, kaj pomeni, če umre mlad človek, zaradi bolezni, ki velja za gejevsko bolezen. Še vedno me je strah, saj le kdo bi rad umrl, vsi bomo umrli, ne glede zakaj, saj veste, lahko grem iz hotela, pa se ubijem v prometni nesreči... Vsi bomo na tak ali drugačen način umrli, toda to je drugače. In ko sem gledal umirati svojega prijatelja, sem spoznaval, kaj pomeni biti živ - v bistvu živimo zato, da bi umrli, tak je proces, življenje je smrt, to je vse kar je. In iz tega, kar imaš tu, moraš storiti največ, v sedanosti, danes. Pa tudi za prihodnost, ampak v bistvu za druge ljudi. Pomembno mi je, da morda lahko kaj spremenim za druge, to mi daje občutek, da ima kak smisel biti tu.

Ali je pomembno, da se znane HIV-pozitivne osebe razkrijejo?

Seveda je pomembno, toda gotovo zelo težko. Če bi bil pozitiven, ne vem kaj bi naredil, razkriti se javno se mi zdi velika stvar. Najprej moraš priti na dan s svojo seksualnostjo, potem pa še s tem, in to mora biti zelo naporno in pogumno. Včasih pomislim, da če bi bil pozitiven, bi to javno povedal, potem pa me postane strah, tako da pravzaprav ne vem. Verjetno je treba počakati, kaj bi se res zgodilo v takem primeru.

Ali mislite, da obstaja gej glasba?

Ne, ampak je veliko gejev, ki ustvarjajo glasbo. Jaz sem že gej, ki se ukvarja z glasbo, ne delam pa gej glasbe. Si lahko zamisljate, kakšna bi pravzaprav bila gej glasba? Mogoče ljudje kot je Barbra Streissand ustvarjajo gej glasbo.

Vseeno pa je verjetno razlika med Frankie Goes to Hollywood, Bronski Beat... in Pet Shop Boys na drugi strani?

Bronski Beat smo hoteli biti izzivalni, šokantni... Pri Pet Shop Boys ali k.d.Lang je vse samo dvoumno, spol v besedilih ni

jasen. Mislim, da je to zato, ker mislijo, da če bo v njihovih pesmih geje tvo očitno, bodo izgubili del občinstva. Založniška hiša je pred izidom njihovih *Greatest Hits* anketirala mimosidoče in velik procent mladih fantov med 16 in 21 letom, ki jim je bila glasba všeč, si ne bi upal plošče kupiti v trgovini, da si ne bi kdo mislil, da so geji. Zaradi svoje odkritosti sem verjetno pridal manj plošč, toda zame je pomembnejše, da ko pojem, ljudje vedo, o pojem o moškem. Ta moja odkritost je sestavni del mojih načel. Zato sic nekaj ljudi ne bo kupovalo mojih plošč, toda to je njihov problem. In to verjetno vzrok, da mnogo umetnikov, ki so geji, svoje usmeritve ne izrekaj. Recimo če bi se vedelo, da sta Pet Shop Boys geja, in če bi njuna beseda bila eksplicitno gejevska, potem z *West End Girls* ne bi nikoli dosegla prvega mesta v Ameriki, to bi bilo nemogoče.

Kaj mislite, da bi bilo potrebno svetovati mladim gejem, ki se iščejo, ki so prestrašeni?

Ne vem, to je težko. Kar človek počne, to enostavno mora. Moraš biti pogumen, odločiti se moraš. Sinoči sem v disku (*Life*) opazoval fanta, katerega sem prepričan, da je gej. Bil je s svojo punco in prijatelji in pogosto me je pogledal. Čutil sem, da ne zato, ker sem znan pevec, ampak ker pravzaprav fafam tiče. To je bilo v njegovem pogledu povsem očitno. V njem govori glavi mora biti prava mora, ko je bil tam s svojo punco, pa si tega želel oziroma je hotel biti drugje. Tega nisem nikoli razumel, ker nikoli nisem imel nobene heteroseksualne izkušnje. Vselej sem seksal samo s moškimi, že od dvanajstega ali trinajstega leta. Zrasel sem kot homoseksualec, ničesar drugega nisem spoznal. Ko sem videl tega fanta, se mi zazdel kot kak maršovec, ker nikoli nisem bil v tovrstnem položaju.

Na kakšen odziv je naletela vaša odkritost v pop industriji?

V resnici je bilo zelo lahko, ker sem bil tako pošten. Tako niso mogli odkriti nobenih senzacij, pisati šokantnih zgodb. Enostavno sem povedal, da sem kar sem.

Kako pa je bilo z vašo družino?

V resnici niso razumeli in niso vedeli, kako naj se obnašajo. Povedal sem jim, da sem gej. Ko sem bil star petnajst let, sem bil zelo deprimiran, v depresiji in nekoč sem se napil, jokal sem in ko me je mama spraševala, zakaj tolik pijem, sem ji povedal, da sem gej. Kar pa je bilo slabo, kajti naš zdravnik, kateremu sem šel zaradi depresije, je mamu prepričal, da me pošlje v psihiatrično bolnico. Tam sem bil tri tedne in spraševal sem se, zakaj, saj sem samo v depresiji, ker sem zmeden zaradi svoje spolne usmerjenosti. Najbolj smešno od vsega pa je bilo to, da sem bil v psihiatrični bolnici zaradi svoje depresije zaradi seksualnosti, nasprotno moje postelje pa je ležal moški, ki ni bil gej, je vsak večer, potem ko so odšli njegovi otroci in žena in ko so ugasnili luči, poklical k sebi, da sem mu ga pod odejo pofafal.

Kakšna se vam je zdelo večerajšnja prireditve?

Nekaj takega, kar sem pričakoval v taki deželi. Navajen sem velike prireditve, kjer je v igri ogromno denarja, tu pa se mi je zdelo bolj revno. Vide se je, da so hoteli z malo denarja veliko narediti. Nekaj izvajalcev je bilo r slabih, nekaterim pa se je videlo, da jih je strah.

Kakšen pa se vam je zdel voditelj?

Bil je zelo grob, nevljuden, kot kak krokar.

Brdo pri Kranju, 8. 7. 1995

Brane Mozet
foto: Jasna Klančič

"V spolnosti sem povsem pasiven. V svojem življenju sem pofukal samo kake štiri tipe. Mogoče zato, ker sem bil izrabljan, ko sem bil mlajši - kljub temu mi ni problem biti pasiven. Izven postelje pa sem kar agresivna, dominantna osebnost. Ne odneham, dokler ne dosežem svojega."

"V mislih si želim zvezo - rad sem doma in pospravljam. Potem pa... zveze sploh ne potrebujem. Kadar sem s kom v zvezi, je to bolj zabava kot ljubezen, to pa se hitro iztroši in že si želim, da bi se premaknil drugam. Zdi se mi, da nas straight družba navadi na to, da imamo v odnosih heteroseksualna pričakovanja, pričakovanja, ki niso po meri gejev."

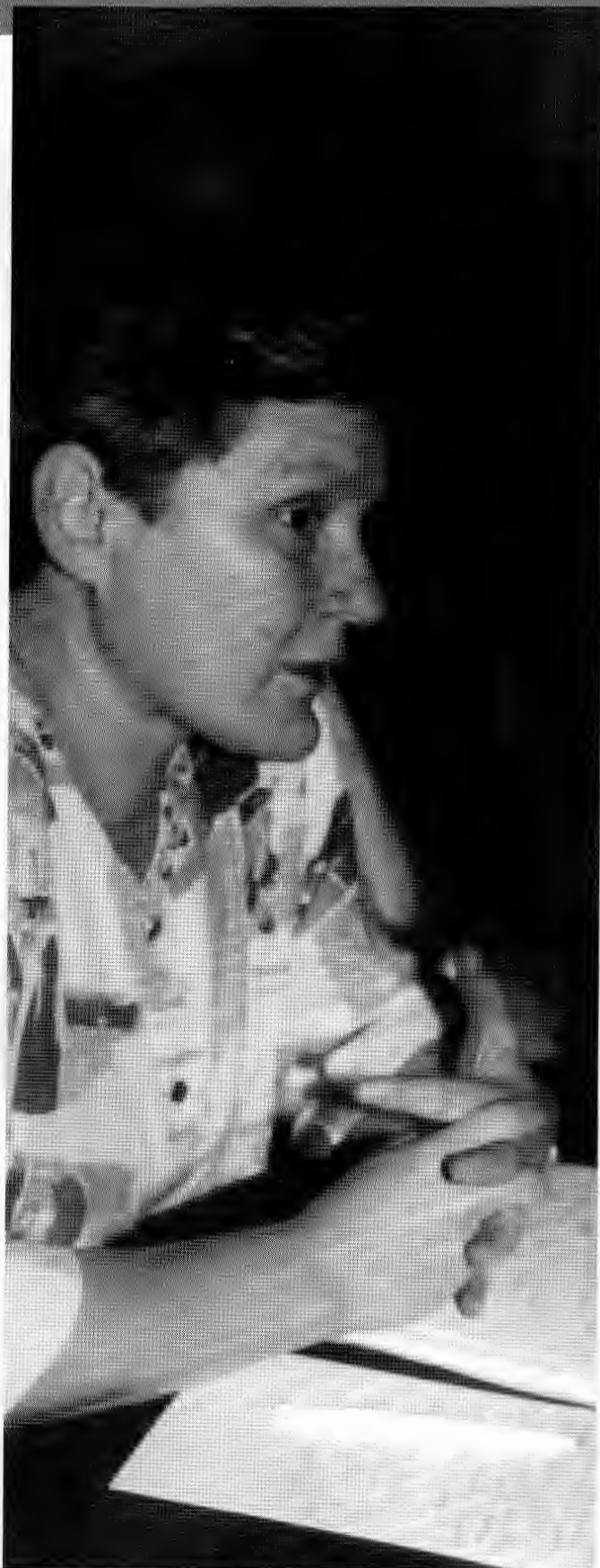
iz intervjuja za angleško revijo Attitude, julij 1995

po Pekingu

SONJA LOKAR:

... šlo je za realpolitiko, ker se je zamenjal interes manjšinske skupine za interes ogromne večine.

Slovenska delegacija je imela v Pekingu pomembno vlogo, saj je usklajevala skupino, ki je razpravljala o spolni usmerjenosti. Kako je prišlo do tega?

Pred Pekinom so bile tri zelo pomembne svetovne konference Združenih narodov, ki so razčistile večino problemov, ki bi bili sicer v središču pozornosti. To so bile konferenca o človekovih pravicah na Dunaju, konferenca o prebivalstvu v Kairu in konferenca o socialni politiki oziroma revščini v Kopenhagenu. Na teh konferencah so se dokončno oblikovali pogledi ZN na probleme človekovih pravic, kamor so uspešno všteli tudi ženske pravice, in na nujne spremembe, ki jih morajo države vpeljati v svojo prebivalstveno politiko - bistvo teh sprememb je priznati in zavarovati seksualne in reproduktivne pravice žensk. Samo tako se bo lahko uravnavalo rojstvo; svet ne bo umrl v eksploziji prebivalstva in narodi s hitro starajočo se populacijo ne bodo izgubljali prebivalstva. To so ugotovitve iz Kaira. Na velikem kopenhaskem shodu o revščini pa je bilo pravzaprav dognano, da ima revščina ženski obraz. In če hočejo države sveta odpraviti revščino, morajo izbrati socialno politiko, ki bo izrecno usmerjena k povečanju ekonomske samostojnosti in politične moči žensk. Na pekinški konferenci OZN o ženskah ta vprašanja torej niso bila več v središču pozornosti. Šlo je le za to, da se izdela konsistentni načrt za akcijo in da potem države sveta ta spoznanja podprejo s konkretnimi ukrepi. Podobno velja za probleme, ki so povezani s politično močjo žensk. Povsem drugače pa je bilo glede vprašanja ženskih reproduktivnih, seksualnih pravic in seveda pravice do seksualne orientacije.

To so bile torej teme, ki so pekinško konferenco razdelile na dva tabora?

Tako je. To so bile teme, o katerih še ni bilo doseženo predhodno svetovno soglasje in ki zelo razdvajajo človeški rod zaradi različnih kulturnih, verskih in podobnih tradicij. Odpor proti kakršnekoli pomembnejšem premiku naprej je bil velik. Peking je imel dve ključni nalogi. Prva je bila zavarovati tisto, kar je že bilo doseženo na tem področju, zlasti v Kairu, saj je tam šlo za v zgodovini prvič priznano pravico ženske, da odloča o svojem seksualnem življenju, da ima pravico narediti abortus in sama nadzorovati svojo reproduktivno sposobnost. Že v Kairu so islamske države, Sveti sedež in nekatere države z močno katoliško tradicijo nasprotovale temu in so v Pekingu seveda skušale podreti kairsko soglasje. Bitka se je pravzaprav vodila na dveh nivojih; najprej zato, da ne bi šli korak nazaj od Kaira, hkrati pa da bi, v primerjavi z Dunajem, Kairom in Kopenhagmom, šli korak naprej.

Slovenska delegacija je prišla na konferenco z zelo jasnim mandatom, ki je bil opredeljen v naših vladnih izhodiščih za Peking. V njih je bilo pripoznano, da je prva in najpomembnejša stvar osvoboditi ženske revščine, neznanja in ekonomske podrejenosti. Druga najpomembnejša stvar je ta, da je treba politično okrepiti moč žensk. Tretja, vendar ne zadnja, pa je v Kairu sprejeta koncepcija pravic žensk. Še več kot to. V naši ustavi imamo namreč člen, ki izrecno prepoveduje diskriminacijo ljudi na osnovi spola. Imamo izjavo ustavnega sodišča, da je v tej ustavni opredelitvi vsebovana tudi pravica do svo-

bodne seksualne orientacije. Zaradi teh opredelitev v naši ustavi in zaradi 55. člena, ki jamči svobodno načrtovanje družine in dolžnost države, da to tudi zagotovi, smo me imele v Pekingu izredno jasno in čisto pozicijo. Bile smo lahko zelo blizu državam v razvoju, ki potrebujejo večjo ekonomsko pomoč razvitih; državam, ki zahtevajo razorožitev, ker trpijo zaradi vojne; državam z velikim številom beguncev in najliberalnejšim zahodnim državam, ki zahtevajo koncept človekovih pravic. To je bila naša prva izhodiščna prednost. Druga je bila ta, da smo bili majhna delegacija in zato prisiljeni izbrati teme, na katerih se bomo bojevali. Zelo dobro smo ocenili, katere teme bodo na konferenci najpomembnejše in tudi najbolj atraktivne. Me smo od prvega dne začele delati v komisiji za človekove pravice. Konferenca je namreč potekala v dveh komisijah - za zdravje in za človekove pravice. V slednji se je zvrstila večina najbolj žgočih tem. **Darja Zavirškova** in jaz sva celo konferenco predsedeli prav v tej komisiji in to od prvega dne, ko se je v besedilu platforme za akcijo, ki je imelo 400 oklepajev, prvič pojavil oklepaj, v katerem je pisalo seksualna orientacija.

Je bila kdaj izrečena beseda "lezbijka"?

Ne, nikoli. Štelo se je namreč, da je bolj nevtralna in mogoče tudi bolj človeško upravičena opredelitev seksualna orientacija. Predstavnice nevladnih lezbičnih organizacij iz Avstralije so zelo natančno definirale seksualno orientacijo: to je heteroseksualna ali homoseksualna varianta spolnega življenja, iz katere pa so izključeni pedofilija, incest, nasilje ali kakršnakoli škodljiva praksa, ki bi prizadela drugega človeka, ki se s tem ne strinja. Vse druge oblike spolnih praks pa so enakovredne, nobena ne sme biti predmet diskriminacije, kaznovanja, nasilja, zaničevanja. Ker je bila definicija taka, se potem niti homoseksualnosti niti lezbistva ni neposredno omenjalo.

Bilo je pa jasno, o čem se govori oziroma da so na konferenci navzoče tudi predstavnice lezbičnih organizacij?

Da, vsekakor. Veliko jih je prišlo in bile so odlično organizirane. Večina je delala zlasti v Huairoju, torej na nevladnem forumu pekinške konference. Tam so bile zelo aktivne in so pripravile tudi najodmevnejše dogodke, demonstracije.

So bile demonstracije dovoljene?

Nič ni bilo prepovedano, bile so samo racije. Prepovedano je bilo samo slačenje. In ker je močno deževalo, se ženske niso slekle. (Smeh.) Toda policaji so bili pripravljene in so imeli odeje. V resnici Kitajski lezbičkam ni branila prihoda v Peking. Šlo je za mnogo resnejši odpor organizacijskega komiteja v New Yorku, ki je akreditiral nevladne organizacije. Ta komitej ne vodijo Kitajci, ampak Združeni narodi. In zaradi močne skupine islamskih in katoliških držav v OZN, ki zelo nasprotujejo konceptu svobodne spolne orientacije, so bile težave pri akreditaciji.

Če nadaljujem: ko se je prvič pojavila v oklepaju beseda spolna orientacija, so se nekatere arabske in katoliške države takoj zagnale, da je to treba izbrisati iz besedila. Potem so se oglašile razvite zahodne države, Evropska unija, Kanada, Združene države Amerike, Nova Zelandija, Avstralija in - zanimivo - Južna Afrika, ki so zahtevale, da se dvigne oklepaj in ostane seksualna orientacija v besedilu. Takrat smo se me prvič javile za besedo in povedale, da to podpiramo iz zelo preprostega razloga, ker smo se v svoji demokraciji, za katero smo se zelo dolgo tepli, naučili, da če ti ne zaščitiš protidiskriminacije tistih skupin, ki so najmanj popularne in najsibkejše, potem si zelo kmalu sam na vrsti, da izgubiš zaščito in demokracija se bo podrla. S to izjavo smo opozorile nase. Ker naša država ni v nobeni večini skupini držav, niti v skupini 77 niti v Evropski skupnosti niti ne sodimo v srednjo Evropo, smo bili nevtralna točka, ki bi lahko postala mediator v pogajanjih o tem problemu. In ker smo bile zaznane kot delegacija, ki je za to pripravljena in sposobna, so nam poverili zelo težavno nalogo, da organiziramo sestanek posebne neformalne skupine, na kateri naj bi se izmenjala stališča in se odločilo, kaj storiti z besedami v oklepaju. V skupino je prišlo kakih petdeset zagriženih

predstavnikov obeh oziroma treh taborov: katoliškega, islamskega in liberalno-levičarskega. Razprava je bila izjemno vroča. Argumenti katoliških držav so bili najprej izmikanje, češ da ne ve, kaj sploh je spolna orientacija in da gre za uvajanje človekove pravice, ki to sploh ni, ampak je moralna grozota, nesprejemljiva praksa, bolezen, okužba, ki se bo razširila na vso družbo. Arabske države so trdile, da pri njih ni diskriminacije seksualne orientacije, ker te prakse sploh ni. Če pa že je, je osebna in naj taka tudi ostane. Države naj se pač ne ukvarjajo s privatno zadevo oziroma tragedijo posameznice. Seveda je tak pojav tudi proti njihovi tradiciji, vsekemu prepričanju in splošni morali. Delegati so še rekli, da se ne morejo vrniti domov, če bi se kaj takega pojavilo v sklepnem dokumentu konference, ker bi jih njihove vlade razčetrile. Mi pa smo dokazovali, da ne zahtevamo, da se iz tega razvije nova človekova pravica, ampak samo v enem členu konstatiramo dejstvo, da so ženske z nevečinsko seksualno orientacijo ranljivejša skupina. To je vse, kar smo hoteli v dokumentu doseči, da takšne skupine obstajajo, da so diskriminirane in da morajo države razmisliti, kaj se da narediti proti diskriminaciji. Seveda je bilo to too much za Vatikan in za arabske ortodoksne islamske države. Skupina se je razšla brez soglasja. Problem je bil odprt vse do dveh ur pred zaključkom konference. Dokončno se je razrešil na zadnjem sestanku plenarnega zasedanja konference.

Zdaj bi vam rada povedala, kako zvito, zelo spretno in pravzaprav brezobzirno so potekala ta pogajanja. Zakaj so nam poverili reševanje tega problema? Zato ker so vedeli, da ga ne moremo rešiti in da ne bo soglasja. Zakaj so tako zavlačevali s to zadevo, da je morala priti nerazrešena na glavni komitej, na plenarno zasedanje? Zato, ker so bile v ognju še tri zelo pomembne stvari, ki jih je bilo treba rešiti in ker so računali, da bodo s trgovanjem okoli vprašanja seksualne orientacije tudi druge probleme lahko rešili. Pravzaprav je črtanje vseh besed seksualne orientacije v pekinškem dokumentu bil pogoj sprejetje člena, ki govori o tem, da so človekove pravice pred tradicijo, in za sprejetje še dveh členov, ki govorita o seksualnih in reproduktivnih pravicah žensk na področju zdravja kot o temeljnih, nedeljivih, integralnih človekovih pravicah. To je bila v bistvu cena, za katero sta bila kupljena ta dva dosežka na konferenci. To je tragično za lezbijke, za homoseksualce. Če

pa gledamo z vidika celotne populacije človeštva, gre za realpolitiko, ker se je zamenjal interes neke manjšinske skupine za interes ogromne večine. To ni lepo, ni elegantno, je pa življenjsko realpolitično nujno in predvsem so se tako definitivno odprla vrata za naprej. Na naslednji konferenci boste to dobili. O tem sem prepričana, ker je šlo le za las. Ta skupina držav, ki vas podpira in razume vaše potrebe, ker so to naše potrebe, potrebe večine, da ne potacamo in pomendramo manjšine, se večja. To postaja večinsko prepričanje. Tokrat se je od prepričanja, da so na prvem mestu človekove pravice in šele potem tradicija, od skupnega števila 189-ih držav udeleženk ogradilo le kakšnih trideset najbolj radikálnih islamskih in katoliških držav ter Sveti sedež. Mislim, da se bo v obdobju desetih let od danes naprej razresilo tudi vaše vprašanje.

In ker je bila naša delegacija tako odločna pri usklajevanju prvega vprašanja o seksualni orientaciji, so nam potem države Srednje Evrope in nekatere države Vzhodne Evrope zaupale pogajalski mandat za pogajanje o ostalih treh spornih členih, tudi v njihovem imenu. Ko je bila izčrtana seksualna orientacija, smo mi na neformalnem usklajevanju povedali, da naš mandat ne sega tako daleč, da bi lahko pristali na tak kompromis. Na glavnem zasedanju smo potem povedali naše zadržke do tega kompromisa. Ko je bila diskusija o tem delu dokumenta zaključena, je naša delegacija dala na zapisnik izjavo, da mi razumno člene, ki govorijo o seksualnih in reproduktivnih pravicah žensk kot o človekovih pravicah, kot tudi člen, da so človekove pravice pred tradicijo, in sicer na ta način, da so v te človekove pravice vtete tudi pravice do svobodne izbire spolne orientacije. In te zahtevajo od naše države in naše oblasti, da preprečujeta diskriminacijo. Tako kot so se islamske države, Sveti sedež in nekatere katoliške države ogradile od teh členov, da bi izrazile svoje nestrinjanje, smo se tudi me ogradile od teh členov, vendar zato, da bi pokazale, da se me ne strinjamo iz povsem nasprotnih razlogov. Zato nismo dale ograde, ampak pozitivno interpretacijo. To smo opravile v Pekingu.

Koliko vas je bilo v slovenski delegaciji?

Bilo nas je šest. Moram reči, da sem v življenju doživela malo stvari, na katere bi bila tako ponosna, kot sem ravno na naše delo v Pekingu.

Prej ste omenili Južno Afriko. Ena izmed predstavnic te države naj bi bila odkrita lezbijka, kot smo brali v časopisih.

Kako je bilo z lezbijstvom v tej delegaciji, ne morem oceniti, čeprav smo sedeli zraven njih, ker je Slovenija po abecednem redu blizu. V tej skupini so bile zelo različne ženske, glede na tradicijo, raso, nacionalno pripadnost. Vse pa so govorile enako in sicer, da je šla Južna Afrika zaradi rasne diskriminacije skozi strahotne zgodovinske preizkušnje in težke boje in so se zato zarekli, da ne bodo nikdar več dopustili kakršnekoli diskriminacije zaradi osebne specifikke - torej tudi ne zaradi spolne usmerjenosti. To so povedale na tako prepričljiv in topel način, da je njihov nastop deloval kot kladivo, s katerim se razbijajo predsodki.

Ali je delegatkam na konferenci, recimo med demonstracijami, uspelo vzpostaviti stik s kitajskimi ženskami, lezbijkami?

To bo bolje vedela naša nevladna delegacija, ki je bila v Huairoju. Tudi njih je bilo šest in bile so ravno tako uspešne. Štiri izmed njih so potovale z vlakom iz Varšave in že na poti sklenile zaveznitva in prijateljstva. Tudi njihov plakat je bil zelo odmeven. Bile so pravzaprav kot srce vzhodno in južноеvropskih delegacij nevladnih organizacij. Imele so glavno besedo pri vprašanih nasilja nad ženskami, begunske problematike, ustavljanja vojne v bivši Jugoslaviji. Skratka, me smo zelo ponosne na njihovo delo v Pekingu.

Kakšno je bilo celotno število udeležencev na konferenci?

Vsega skupaj je bilo 30000 žensk, prevladovala so predstavnice nevladnih organizacij. Pri vladnih organizacijah pa so bile razlike po številu zelo velike. Recimo iz Gane jih je prišlo

300. Slovenska delegacija je bila tretja najmanjša. Predstavnici Bosne in Hercegovine sta prišli neposredno s sarajevskega bojišča.

Kot zanimivost bi povedala še nekaj. Naša delegacija je bila strokovno šibka na dveh točkah; ni imela nobenih mednarodnih združenonarodnostnih diplomatskih izkušenj in med nami ni bilo mednarodnega pravnikarja. Ta minus smo popravili tako, da smo se oprli na nevladne lezbične organizacije iz Kanade in Avstralije. One so ugotovile, da smo zelo sprejemljiva skupina, ki zlahka izraža njihove interese. Nevladne organizacije, ki so bile akreditirane na vladnem delu konferenc, so lahko pristovovale in lobirale, niso pa smele govoriti. Zato so svoje poglede lahko uveljavljale samo skozi usta vladnih organizacij, torej tudi naše. Imeli smo najboljšo pravno podporo, saj so lezbijke iz Kanade bile vrhunske izvedenke v mednarodno humanitarnem pravu. Kar pa zadeva proceduralne in protokolarne veščine, pa so nam zlasti pomagali ženske in moški iz norveške in kanadske vladne organizacije ter Evropska unija. Skratka, pri vsakem problemu smo se lahko oprli na najboljše, ker so nas vsi potrebovali.

Bi želeli kaj še posebej poudariti?

Dodala bi nekaj o najhujšem, kar smo doživele. Ker je bila naša delegacija tako majhna, smo strahovito garale, seje neformalnih skupin so potekale cele noči, me pa se nismo mogle menjavati. Od doseženega soglasja je bilo namreč odvisno plenarno zasedanje. Imele smo občutek, da smo naredile nemogoče. Ko smo po vrnitvi domov pregledale, kaj je naš tisk poročal o konferenci in delu naše delegacije, smo zasledile množico podcenjevalnih sodb. Najprej o tem, kaj naj bi Peking sploh pomenil.

Poročanje o Pekingu je bilo precej skopo.

Da, to je prvo, vendar se še da prenesti. Najhuje je bilo to, da niso poročali ničesar o našem delu in o doseženih premikih. Pisali so splošne puhlice in o tem, da je govorila Hillary Clinton proti kitajski politiki do žensk. Ampak to je bila njena predvolilna tema, ki jo je prodala v Pekingu, še zdaleč pa ne bisto konferenčne. Poročanje je bilo torej skopo, neadekvatno in precejeno skozi potrebe ameriške volilne kampanje. In bilo je veliko pojavov slovenskega provincializma in maškega sovinitizma, denimo naslovi člankov, kot je *Barbika v modrih čeladah*, grozljivi pamflet v *Gorenjskem glasu*, pisma bralcev po raznih Slovincih, zbadljivi napisi v *Slovenskih novicah* ... Po pregledu vsega tega se mi je utrnila grenka misel: Zmagale smo v Pekingu, zdaj bo pa treba še doma.

Mislím, da imajo naše delegacije lezbijk in gejev podobne občutke. Na mednarodnih konferencah je slovenska delegacija vedno opažena, naše delo je pohvaljeno, doma pa se o nas nič ne ve.

Res je, nič se ne sliši o vas in nič se vidno ne premakne naprej. Mislim, da ima Slovenija resen problem. To je problem njene tenke liberalno-levičarske večine pri nekaterih vprašanih. Politična večina v Slovenija je glede teh vprašanj zelo krhka in se lahko hitro, brez velikih salt v politiki, zasuje v nasprotno smer. To se je pokazalo v razpravah o splavu in registriranih istospolnih skupnostih; to se zdaj kaže v odnosu do homoseksualcev, kjer je pravzaprav zelo veliko diskriminatornega in homofobičnega obnašanja. Sedanja politična večina je vsak dan na preizkušnji. Če ne bomo zelo previdni in če ne bomo imeli zelo srečne roke tudi pri drugih vprašanih, kjer se odloča, kaj je v Sloveniji center, kaj levica in kaj desnica, se znajo stvari slabo zasukati. Skratka, zame je to noro poročanje o Pekingu samo zelo resno opozorilo, da še nismo obšli vseh nevarnosti in da se lahko obrne tudi tako, da bomo podobni ortodoksnim islamskim ali katoliškim državam. To me skrbi.

Suzana Tratnik
foto: Frenk Fidler

Julian V. Howes je bil eden
izmed udeležencev
ljublanskega
mednarodnega posveta
o homoseksualnosti,
ki je potekal
med 23. in 27. avgustom letos.
Je zelo znan angleški gej in aids
aktivist, sodeloval je pri
vzpostavljanju večih organizacij
in projektov.
Ob javnem nastopanju je
večkrat prišel v odkrit
konflikt z oblastjo. Čeprav je
včasih ciničen, zna odkrito spre-
govoriti o svojem
življenju in celo o svoji
okuženosti z virusom HIV.

intervju

Najprej bi te rad vprašal, od kje točno prihajaš?

Sem iz Brixtona, delavskega predela Londona. Tu sem se rodil, odrasel in pravzaprav živel večji del svojega življenja, se pravi skoraj štirideset let. Vmes sem nekaj časa prebil tudi v Parizu in Amsterdamu. Tako sem bil recimo pri svojih dvajsetih letih v Parizu kot kurba, v Amsterdamu pa sem delal v savnah.

Ali ti je bilo to všeč?

Čudovito je bilo, saj obožujem seks, obenem pa sem bil za to še plačan, kar je bilo še boljše.

Kdaj si odkril, da si gej?

Mislím, da večina ljudi odkrije, da so drugačni, še predno to drugačnost poimenujejo. Nekako sem to začutil pri osmih ali devetih letih. Tedaj nisem maral nogometa in se potikati okoli s fanti. Raje sem se družil z dekleti. Prvič sem seksal pri dvanajstih, z nekím mornarjem. Bil je dosti starejši od mene in imel je velik motor, kar me je zelo fasciniralo. Z njím me je peljal do morja in seksala sva na plaži. Najprej se mi je to upiralo, čutil sem, da sem storil nekaj umazanega itd. Istočasno pa mi je bilo všeč. Do tipa sem imel dvojine občutke, ljubezen in sovraštvo. Bil sem še premlad in pravi problemi so v tem, da moraš to skrivati, da ne moreš nikomur povedati... na ta način prehitro odrasteš, tako da se mi zdi, da bi bilo morda boljše, če bi to doživel kasneje.

Kako pa je bilo v šoli?

Pri šestnajstih ali sedemnajstih so me vrgli iz šole, ker naj bi slabo vplival na sošolce.

Torej si se zanimal tudi za mlajše fante?

V glavnem za starejše, ker jih je bilo tudi laže najti. Srečeval sem jih v javnih straniščih, ali pa me je kdo predstavil spet kakemu drugemu.

Kako pa si sploh odkril stranišča?

Po naključju me je enkrat nekdo tam pobral in potem sem se tja vračal.

Kaj si pravzaprav iskal, pričakoval od teh ljudi, ali samo seks ali prijateljstvo...

Pravzaprav oboje, gotovo pa je bilo pomembno tudi to, da so mi dajali denar. Morda mi je ta finančni razlog tudi lajšal občutek krivde. Seks mi je bil tedaj, pri trinajstih, štirinajstih, nekaj zelo zanimivega, kot nekakšna nova igrača, obenem ko sem seksal s starejšimi moškimi, pa sem se tudi zaljubljal v fante iz šole, ki so mi bili seksualno nedosegljivi. V bistvu sem bil povsem srečen s tem svojim lahkim seksom. V šoli sem se hotel posvečati bolj intelektualnim stvarém, tako da sem bral Platona, pisal naloge o Proustu ali Gideu, ali razglašal misli starih Grkov.

Kaj si hotel postati v življenju?

Najprej sem hotel biti novinar, potem duhovnik, nato večni študent...

Si imel izkušnje tudi z duhovniki?

Veš da res. Bil sem v rimokatoliški šoli, ki so jo vodili duhovniki in bila je samo za fante. In med učitelji in dečki je bilo kar precej seksualnih dejavnosti. Ampak bil sem zelo slab katolik, šola je bila preveč okorna zame in sem jo po dveh letih zapustil ter šel v državno šolo. V njej je bilo bolj sproščeno in spal sem z dvema ali tremi učitelji. Z njimi ni šlo samo za seks, bilo je tudi prijetno prijateljstvo. Eden od njih mi je nekoč celo prepustil svojo hišo, da sem v njej seksal s sošolcem, v katerega sem bil zaljubljen. S te šole so me vrgli, predvsem zato, ker sem se že pri petnajstih pridružil gej gibanju (*Gay Liberation Front*). Organizacija me je vabila na nekatere svoje javne debate, moj ravnatelj pa mi je prepovedal udeležbo. Tako je nekaj gejev prišlo na našo šolo in smo imeli nekakšne demonstracije. To je bilo gotovo preveč. Zbežal sem od doma in se preselil v komuno desetih gejev.

Kaj pa tvoji starši?

Imam dva brata in sestro, ki so me vedno podpirali v moji drugačnosti. Svoji mami sem pri trinajstih povedal, da sem homoseksualec, pa mi je rekla, da je samo obdobje, ki ga bom prešel. Moj oče je lrec; pravzaprav mu nismo nikoli povedali, da sem gej, sicer pa sem zelo malo govoril z njím. No, tako sem se v začetku sedemdesetih naselil v tej gej komuni. To je bil čas začetkov gej gibanja, prvih pohodov, ljudje so prihajali iz klozeta, vse je bilo v razcvetu... V Londonu sta takrat obstajala dva gej bara, pa še tu se ni bilo dovoljeno odkrito obnašati. Bila sta tudi dva draga bara (za transvestite), v katera so zahajali tudi geji, čeprav se je samo preoblačenje bolj povezovalo z gledališko sceno. Transvestiti sami sebe niso imeli za geje. Tudi sam sem se veliko preoblačil v žensko in tak hodil okoli.

Od česa pa si tedaj živel?

Tedaj, pri sedemnajstih, sem šel tako oblečen na zavod za zaposlovanje. Pravzaprav nisem bil oblečen v žensko, imel pa sem škornje, pisano srajco, rože v laseh, in ko so me takega videli, mi niso hoteli dodeliti nobenega dela. Tako so mi dali podporo za brezposelne, ki sem jo dobival kar tri leta. Okategorizirali so me kot živčno neprimernega za delo. S kolegi iz komune smo imeli še nekakšno trgovino na črno z oblačili in podobnim. Živelí smo v nekem bivšem filmskem studiu, si vse delili, tudi denar, tako da je kar šlo. Bilo je tudi veliko trave in seksa, skratka zelo prijetno. Potem pa se je to nehalo in odšel sem živeti s svojim prvim resnejšim partnerjem. V bistvu je šlo za mojo prvo monogamno zvezo. V to sicer nisem verjel, monogamno življenje se mi je vselej zdelo nekakšna parodija hetero zvez. Pa vendar je najina zveza izpadla kot monogamna. Veliko časa sva preživela skupaj, nekako so bile zadovoljene vse najine potrebe in kljub temu, da sva govorila o odprti zvezi, je v praksi ta vseeno postala monogamna. To je trajalo kake tri ali štiri leta, sicer z vmesnimi dramami in selitvami, pa spet vračanju.

Kaj je povzročilo vajin razhod?

Mislím, da nama je bilo dovolj in lahko bi rekel, da sva se razšla skoraj prijateljsko (vampirski smeh). Mislím, da sva skupaj odrasla, pa tudi premlad sem še bil za prav zares dolgo zvezo. Veliko ljudi išče tako zvezo zaradi varnosti, ker jih je mogoče strah biti sami, se odločati sami, jaz pa sem prevelik individuallec in se hočem zase sam odločati. Preselil sem se v nek squat, kjer smo odprli gej center. Občno smo skušali prepričati, da bi nam dala podporo, pa so nas zavrnili, zato smo se odločili, da ne bomo plačevali davkov. Tako nismo plačevali za policijo, ker ni štítila gejev, za knjižnice, ker v njih ni bilo gej knjig, za šole, ker je bilo vse šolstvo protigejevsko. To jim

seveda ni bilo vseč. Osnovani smo tudi gej gledališče, imeli festival, telefonsko linijo za pomoč gejem. Vse to smo financirali z lastnim denarjem, pa tudi od diska, ki smo ga organizirali. Bilo je tudi nekaj donacij posameznikov. Ukvarjali smo se še z ustanavljanjem prenočišč za brezposelne, za katere ni poskrbela sociala. Tako smo prenavljali stare prostore in zato dobili nekaj denarja od občine. Sodeloval sem pri dokaj radikalni gej gledališki skupini, pomagal pri gej pohodih, sploh sem bil vse bolj znan gej aktivist. Tedaj sem tudi delal. Bil sem zaposlen pri podzemni železnici. Leta 1978 sem prišel v konflikt, ker sem hotel nositi žensko delovno uniformo. Pregovaranja so kar dolgo trajala in po dveh letih sem dobil uradno podporo sindikata. Na upravi železnice so mi predlagali spremembo spola, s čimer bi mi zagotovili nadaljnjo službo, jaz pa sem hotel samo biti oblečen v žensko. Obupal sem. Zadnji dan sem delal kot ženska in pojavil sem se v večini medijev. Nastal je velik škandal. Potem sem začel delati v različnih restavracijah, nočnih klubih, gej barih... Rahlo sem se oddaljil od aktivizma in se bolj posvetil uživanju, jemal sem mamila, zlasti kokain, srečal veliko znanih ljudi. Recimo Boy Georgea, še predno je bil tako slaven. In moram reči, da ni rad dajal napitnine. Zato sem se nekoč celo sprl z njim in ga ozmerjal s kurbo. Podobno tudi Freddieja Mercuryja. Nekako v istem času sem se začel družiti z dekleti, ki so bile prostitutke za višje sloje. Z eno od njih sem začel skupaj živeti, tako sem skoraj dve leti prebil v heteroseksualni zvezi. Imela sva res noro razmerje in obenem sem lahko spal tudi z drugimi tipi. Tedaj sem začel delati pri *Gay and Lesbian Switchboard* v Londonu, to je telefonska linija za pomoč in svetovanje gejem in lezbijkam. To je bil čas, ko se je skozi moje življenje pretakalo veliko alkohola, droge in denarja. Bilo je že okoli leta 1985 in tako življenje me je naredilo živčno razvalino.

Tedaj se je že pojavil aids in številne govorice okoli njega?

Ja, in to me je plašilo. Postalo me je strah seksati. Ni se vedelo, kako se virus prenaša, in kar naprej so se pojavljale nove teorije. Jaz pa sem bil v položaju, da sem moral dajati nasvete, kako se obvarovati aidsa. Ko se je pojavilo testiranje, mislim da 1985, sem se seveda testiral in ob negativnem rezultatu sem se krepko oddahnil. Spravil sem se celo študirat pravo, a po dveh letih sem spoznal, da je to zelo dolgočasen predmet. Sicer pa mi je bilo tam kar vseč, seks z mlajšimi študenti je bil fantastičen. Seveda je to že bil seks s kondomom. Nikakor pa nisem verjel v kak drug način prenosa, recimo s fafanjem... Okoli sebe sem odkrival vse več ljudi, ki so bili HIV pozitivni ali pa so umirali, jaz pa sem bil srečen, ker sem takorekoč ušel. Zaposlil sem se kot telefonist. Pravzaprav je bilo dobro delo, ker je bilo, tako kot prej na železnici, zelo dobro plačano. To pa mi je omogočalo svobodno življenje. Šlo je za izmensko delo, ki sem ga lahko usklajeval s svojimi drugimi aktivnostmi in potrebami, recimo šel na demonstracije, delal na liniji ali se odpravil na počitnice. Skoraj vsak drugi vikend sem odhajal v Amsterdam, Barcelono ali kam drugam ter tako tudi veliko seksal. Seks je bil največkrat varen, toda več ko imaš priložnosti, več napak lahko narediš, večkrat se lahko zgodi nesreča. Tako zase ne vem kdaj, kje in kako sem se okužil z virusom. Seveda se zgodi, da se kondom sname in tega recimo včasih niti ne veš, ko recimo koga fukaš ali ko kdo fuka tebe, še zlasti, če to počneta v dark roomu. Recimo, da po fuku ugotoviš, da tip sploh ni imel kondoma, da mu je medtem zdrsnil, ali pa ga je sam snel.

Zakaj bi si nekdo med seksom snel kondom?

Pravzaprav ne vem in rad bi vedel, zakaj nekdo stori kaj takega. Če dva poleg mene fukata, ni moja stvar, kako to počneta, gre za njuno odločitev. Če pa jaz z nekom seksam in mu nakažem, da hočem seks s kondomom, in mi potem ta tip da vedeti, da mu to ne ustreza, seveda ne bom fukal z njim. V dark roomih pa lahko nekateri goljufajo. Meni se je to zgodilo vsaj dva do trikrat v Španiji. Ker je torej vedno obstajala vsaj majhna možnost, sem se testiral enkrat letno. Testi so bili negativni, potem pa sem kar naenkrat dobil pozitiven rezultat, konec leta 1989. Potem človek začne resno razmišljati, kaj je pravzaprav varnejši seks.

Kakšna je bila tvoja reakcija?

Jezen sem bil nase, ker sem bil tako neumen, ker sem vendar vedel za vse recepte, za vse načine prenosa, za vse nevarnosti. Vprašal sem se, kaj bom zdaj. Po kakih štirih dneh sem povedal svoji prijateljici Lisi. Ta mi je navedla stvari, ki naj jih človek naredi, in tiste, ki jih ne sme. Prvič: ne hiteti, ne sprejemati hitrih odločitev, vzeti si čas in mogoče oditi h kakemu svetovalcu. To je res. Sam sem velikokrat

svetoval ljudem, ki so dobili pozitiven rezultat, zdaj pa sem se odločil, da začnem jaz obiskovati takega svetovalca. K njemu sem hodil enkrat na teden, kaka dva meseca. Nekako mi je to pomagalo. Obenem sem ugotovil, da mi ni treba nikomur povedati za svoj status. Istočasno je prišlo do zmanjševanja števila zaposlenih pri moji telefonski družbi in svojemu šefu sem povedal, da sem HIV pozitiven. To jim je prišlo kar prav, dali so mi zelo visoko odpravnino, s katero sem lahko živel celo leto, ne da bi karkoli počel.

Kaj pa si počel celo leto?

Čudovito sem se imel. Veliko sem potoval, brai knjige, si kupoval pohištvo in plošče. Nobenih obveznosti nisem imel. Zelo strah me je bilo seksa, zlasti zaradi sebe. Nekako bolj odgovornega sem se počutil. Seks je postal bolj zavesten, bolj kontroliran. Vse bolj so me začenjale skrbeti tudi druge spolno prenosljive bolezni, recimo pri oralnem seksu. Baš sem se, da bi se česa nalezel ter tako poslabšal svoj obrambni sistem. Begalo me je tudi vprašanje, ali naj seksualnim partnerjem pred seksom povem, da sem pozitiven, ali naj jim dam možnost, da se izognejo tveganju. Sicer pa sem prva leta seksual zlasti z ljudmi, ki so že vedeli zame - šlo je za dolgoletne prijatelje, s katerimi sem kdaj tudi spal. Ali pa sem imel s kom povsem anonimnem seks, ki je bil docela varen.

Ali je sam seks postal drugačen kot recimo pred desetimi leti?

Seveda, dosti bolj odgovoren. Sam moram določati pravila, kaj je dovoljeno in kaj ni. Na vsak seks gledam kot na možen začetek nove zveze, razen če gre samo za nek anonimnem seks, in zato mislim, da bi moral partner vedeti, v kaj se spušča.

Kaj si predstavljaš pod dovoljeno v seksu?

Kar se mene tiče, recimo, ne želim, da mi pride v partnerjeva usta. Poleg tega pa je polno drobnih stvari, ki so se mi običajno motale po glavi. V bistvu cel kup strahov, ki so se v tistih primerih, ko sem partnerju povedal, prenesli tudi nanj. Mislim, da so stvari zelo zamotane in da sem potreboval kar dosti časa, da sem se med samim seksom znebil vseh mogočih vprašanj. Kar ne pomeni, da zdaj seksam manj varno, ampak to, da v varnem seksu povsem uživam.

Nisi pomislil na to, da bi si ustvaril stalnejšo zvezo?

Ja, veliko je oglasov, kjer fantje že pišejo: HIV pozitiven išče sebi primerne za zvezo. Nikoli nisem verjel v iskanje določenega tipa osebe. Zakaj naj bi koga iskal glede na svoj status. Mislim, da bi bila napaka, ko bi si zdaj rekel, da rabim nekoga zaradi varnosti. Na ta način bi ljubimca pravzaprav izrabil. Mogoče zdaj bolj cenim zveze kot prej. Prej sem jih hitreje in z lahkoto odvrge. V odnosu je nastopila kaka težava, pa mi je že bilo vsega dovolj in sem fanta pustil. Mogoče je moj zdajšnji odnos povezan z aidsom, mogoče pa samo z večjo zrelostjo.

Kaj pa vprašanje zdravil?

Nikoli ne verjamem zdravnikom, ampak samo sebi, temu kar mi govori lastno telo. Ne verjamem, da bi kake tablete ali kak poseben režim doprinesel k ozdravitvi, ker ozdravitve ni. S tem mora vsakdo, ki je pozitiven, živeti. Najboljše maščevanje virusu je živeti dobro. Jaz ne jemljem nobenih zdravil oziroma pomagal. Mislim, da jih ne rabim. Število mojih T-celic je padlo z 980 na 430, torej je še vedno v mejah normale. Še vedno ni nobenega dokaza, da bi znana pomagala (recimo AZT) kaj pomagala asimptomatičnim bolnikom (se pravi pozitivnim, ki še niso pokazali nobenih znakov kakega obolenja, povezanega z aidsom). Več dam na previdnejše prehranjevanje, nestresno življenje...

Za konec tega pogovora, ali približno veš, koliko partnerjev si imel v vsem tem času?

Kakih 200 do 300, ne, prej 2000 do 3000. Seksam že več kot 25 let, kar nekaj časa sem se prodajal, tu v Londonu, pa v Parizu, v Amsterdamu sem bil fant na poziv... Torej se jih je moralo kar dosti nabrati. Spomnim se, da sem nekega dne prebrodil cel London, bil sem še zelo mlad, in se dal v tem dnevu šestnajstkrat pofukati, kakih sedemkrat pa sem jaz fukal... seveda je bil glavni razlog denar.

Bled, 26. 8. 1995

Brane Mozetič
foto: Frenk Fidler

Kot 93. knjiga v knjižni zbirki Krt je v prevodu **Nataše Homar** letos izšla *Grška homoseksualnost Jamesa Kennetha Dobra*, ki obravnava fenomen homoseksualnosti v antični Grčiji. Skozi štiri osnovna poglavja avtor definira problematiko, oriše temeljna vprašanja in metodo dela (1.pogl.), predstavi manifestacije homoseksualnosti in erotične prakse v okvirih tedanje družbene in zakonsko-pravne ureditve (2.pogl.), obravnava prisotnost homoseksualnih vsebin v grški komediji in filozofiji ter oriše žensko homoseksualnost (3.pogl.), v zaključnem poglavju pa poskuša odgovoriti na vprašanja, zastavljena v uvodnem delu knjige ter ovreči tezo, da ima homoseksualnost korenine v vojaški organizaciji dorskih držav (Sparta, Argos, Korint, mesta na Kreti). Obdobje, ki ga knjiga obravnava, je predvsem čas arhaične in klasične ter helenistične Grčije, kar pomeni, da se giblje v časovnem razponu od 7.stol.pr.n.št. do konca 1.stol. pr.n.št. Skozi analizo različnih virov (literarni viri, vazno slikarstvo, freske, grafiti itd.) je Dover uspel prikazati homoerotično prakso in ideologijo starih Grkov, dobe in etnije, ki še dolgo po zatonu antike, po skoraj 2000 letih, predstavlja kanon visoko omikane civilizacije, travmatiziran, a zato nič manj oboževani svet davnega Mediterana.

Starogrška kultura je zlahka sprejemala menjave homoseksualnih in heteroseksualnih spolnih praks; veljala je predstava, da se vsak človek odziva na erotične dražljaje tako nasprotnega kot istega spola, značilna je svobodna obravnava homoerotičnih tem v umetnosti, literaturi in filozofiji. V upodobljajoči umetnosti je homoerotiko obravnavalo v prvi vrsti vazno slikarstvo. V najzgodnejših literarnih virih, npr. *Iliadi*, ni primerov odkrite homoseksualnosti, grška tradicija pa ima za začetnika homoseksualnosti mitskega kralja **Leara**. Kratke pesmi, ki izražajo homoerotična čustva v zvezi z dečki, iz t.i. 2.knjige, pripisane **Teognidu iz Megare**, so med izjemno redkimi viri arhaičnega obdobja. Atiška komedija, zlasti **Aristofanes**, je našla v istospolnih praksah specifičen vir humorja. **Platon**, ki je telesno ljubezen pojmoval v smislu iskanja "forme" in "ideje" lepote na sebi, je v "*Simpoziju*" in "*Fajdru*" homoseksualno željo oz. ljubezen

Moški dvori mladeniču, ki drži venec. Afriška črno-figuralna vaza (6. stol. pr. n. št.)

postavil kot izhodišče svoje metafizične teorije. **Ajšilov** govor "*Protiv Timarhu*", ohranjena različica obtožnice iz sodnega procesa, je izjemno pomemben vir, saj se v celoti nanaša na homoseksualne navade, moralna in etična načela v sredini 4.stol. pr.n.št. Helenistične pisane vire predstavljajo predvsem kratke pesnitve - epigrami, nastali od 3.stol. pr.n.št. naprej. Znale so antologije tovrstne lirike, npr. **Meleagrov "Venec"** iz 1.stol. pr.n.št. poznejše antologije, kot je "*Grška antologija*" **Konstantinosa Kefalosa** iz 10.stol. Ob spojitvi grških mestnih držav v makedonsko monarhijo ter kasneje ob priključitvi grškega ozemlja Rimskemu imperiju (Grčija postane leta 146 rimska provinca) so se pojavljale nostalgicne težnje po kanonizaciji klasične grške literature; pisani viri iz prvih stoletij n.št. in poznejši se tako nanašajo tudi na zgodnejša obdobja.

Knjiga nudi izčrpen izbor primerov manifestacije homoseksualnega erosa v antični Grčiji. V arhaičnem (700-480 pr.n.št.) in klasičnem (480-323 pr.n.št.) obdobju je bila ustaljena praksa nekakšnega erotično-filo-

zofskega odnosa med odraslimi, svobodnimi moškimi (erasti) in mladeniči (eromeni). Ta svojevrstni odnos je vključeval celo vrsto konvencionalnih, zakonsko in moralno neoporečnih, vedenjskih formul. Erast je v skladu s tedanjimi nazori javno slavil dečkovo lepoto, plemenito naravo in odlično vzgojo, svojo ljubezen pa izražal z darili, pogostimi obiski mladeniča v gimnazijskih palestrah, vzgojo ter odgovornostjo. Eromenos je to ponavadi vračal s spoštovanjem, občudovanjem erastove modrosti, sočutjem in naklonjenostjo. Proces zblizevanja med partnerjema se je stopnjeval od zasledovanja dečka, ki se je moral sprva izmikati in bežati, preko dvorjenja, vse do spolnega stika. Ključno za razumevanje homoerotičnega odnosa med moškimi je tedanje prepričanje, da svobodni moški pri spolnem aktu v nobenem primeru ne sme prevzeti pasivne vloge (biti penetriran od drugega moškega). Pasivni partner je lahko le deček, medtem ko odrasli moški prevzema izključno aktivno vlogo. Deček namreč pri tovrstnem stiku ne uživa, temveč izkazuje naklonjenost in vrača usluge svojemu erastu. Izredno malo je primerov, kjer je slo za homoseksualno razmerje med enakovrednima partnerjema. Delitev na pasivno in aktivno vlogo je bila nedvoumna tudi pri heteroseksualnih odnosih, kjer je bila aktivna vloga prav tako moška, vendar za razliko od eromena, ženska v spolnosti vselej uživa, in to celo bolj kot moški, zaradi česar so ženskam prisodili večje nagnjenje do prešuštva in prostitucije.

Vse to so umetniki izražali skozi ustaljene formule - lov je pogosto prisposodba za zasledovanje eromena, dvorjenje je povezano s konvencionalnimi darili, kot so petelin, zajec ali pes - ali pa z neposrednim prikazom homoerotičnih aktivnosti. Po analizi obstoječih prizorov na vaznih slikah Dover ugotovlja, da je najznačilnejša konfiguracija homoseksualnega dvorjenja položaj, kjer se erast z eno roko dotika eromenovega obraza, z drugo pa ljubkuje njegovo spolovilo, spolni akt pa večinoma prikazuje medstegenjsko občevanje. Lepotni ideal, goli moški, nekakšni "pin-up" mladeniči, so na arhaičnih in klasičnih vazah upodobljeni veliko pogosteje od golih žensk. Analiza je tudi pokazala, da so za ideal mladeniške lepote do srede 5.stol. pr.n.št. veljala široka ramena, močan prsni koš, izstopajoča zadnjica ter mišičasta stegna. Skozi 4.stol. je

prišlo do spremembe v okusu, priljubljeni so feminizirani mladeniči, znane so tudi upodobitve hermafroditov. Pri takšnih ocenah je vsekakor treba upoštevati morebitne razlike med dejanskim življenjem in konvencionalnimi umetniškimi formulami.

Mnogi bi danes tovrsten odnos brezkompromisno označili kot pedofilijo, vendar se zveza med erastom in eromenom ni realizirala le skozi spolno občevanje, temveč je vključevala številne druge momente, kot so vzgoja, poučevanje, odgovornost. Razumljivo je, da starogrška družbeno-ideološka situacija ni bila v skladu z današnjim moralnim in etičnim kodeksom. Homoerotična razmerja in erotična razmerja nasploh v Grčiji niso razmerja med enakimi, temveč razmerja med nadrejenim in podrejenim, razmerja moči.

Tovrstno ideologijo zasledimo tudi v atiški komediji; čeprav je komedija vseskozi "heteroseksualna" in homoseksualnost ni nikoli njen osrednji motiv, Aristofanes in drugi komiški pesniki kažejo v komedijah toleranten odnos do aktivnega partnerja, medtem ko je pasivni partner, še posebej, če je to odrasel moški, vir posmeha (*Aharnjani*, *Oblaki*, *Mir*, *Ptiči* in druge komedije oz. fragmenti). Zanimivo je prepričanje, da za vsako homoseksualno podreditvijo stoji dobičkazeljnost (prostitucija) in da politiko oz. politično dejavnost posameznikov smeši na isti način.

Platonovo oz. Sokratovo razumevanje erosa ni želja po telesnem stiku, temveč sovpada z moralnimi in intelektualnimi kvaliteta-

sualno občutenje, je poezija pesnice **Sapfo**, ki je delovala v začetku 6.stol. pr.n.št. v Mitilenu na Lesbosu. Nedvomno je, da nekatere Sapfine pesmi naslavljajo ženske, podobno kot erasti eromene; teme so ekvivalente moškemu homoseksualnem dvorjenju (beg, zasledovanje, darila), vendar gre pri samem spolnem odnosu za pomembno razliko - očitna je namreč precejšnja mera vzajemnega erosa, ki kaže na odklon od običajne različice homoseksualnega odnosa med moškima (nujna aktivna in pasivna vloga). Po Sapfo so se pojavile druge pesnice v vzhodni Egeji, ki jih je lesboška tradicija štela za Sapfine učenke (npr. **Damofila**). Močno erotično odzivnost žensk na žensko lepoto najdemo v t.i. pesmih za zборе devic (*Partheneia*), ki so jih izvajali na raznih festivalih.

Dover ugotavlja, da razmerja med ženskami v Grčiji lahko razumemo kot odkrito "subkulturo", ki se je je moška populacija dobro zavedala, vendar domneva, da je bila to tema, o kateri moški ne smejo govoriti, zaradi česar se v komediji in upodabljanju umetnosti tudi ne pojavlja. Izraza "lezbijka" Dover namenoma ne uporablja, ker ta v antiki ne pomeni vselej homoseksualne ženske, temveč nosi negativno konotacijo v smislu brezstranskih spolnih uslug, felacije, ipd.

Običajna posplošitev izvora grške homoseksualnosti (izhajajoč iz Platonovega stališča v *Zakanih*) izpeljuje tovrstno prakso iz vojaške organizacije dorskih držav, od koder naj bi se širila po celotnem grškem teritoriju. Posamezne države so očitno izkoriščale določen vidik homoerotičnega etosa v vojaške na-

gotovili njegovo nemoteno delovanje.

Dover je torej uspel ovreči tezo o dorskem izvoru homoseksualnosti, opozoril je na obstoj homoerotičnih vsebin v grški literaturi in filozofiji ter veliko število prikazov homoerotičnega vedenja v arhaičnem in klasičnem, delno tudi helenističnem obdobju. Hkrati se je posvečal tudi zakonsko pravnim vidikom in moralnemu vrednotenju homoerotike, primerom prostitucije, posilstva in drugim, za družbeni status homoseksualnosti, ključnim vsebinam. Čeprav velja za najstarejši prikaz moškega homoerotičnega dvorjenja bronasta kretska plastika iz druge polovice 7.stol. pr.n.št., se v literarnih virih začnejo omembe ženske in moške homoseksualnosti istočasno - v začetek 6.stol. pr.n.št. sodi Sapfina poezija ter **Alkamnovi** parteneji. Prvi opis moškega homoseksualnega erosa izvira iz ne-dorske poezije (**Alkajos iz Mitilene**), v isti čas pa sodijo tudi prvi homoerotični prizori na atiški slikani keramiki. Prav bi bilo, da bi pričujoča knjiga vplivala na arheologijo, zgodovino, umetnostno zgodovino in druge vede, saj gre za vsebine, ki so ključne za razumevanje preteklosti. Umetnostni zgodovinarji in arheologi, literarni zgodovinarji, prevajalci in drugi v svojih interpretacijah in analizah običajno spregledajo homoerotične vsebinske akcente. Nenazadnje je lik Ganimeda poznan tudi v Sloveniji; upodobljen je na nagrobnem spomeniku iz Sempetra v Savinjski dolini in je kot del grškega mitološkega izročila ohranjen še v času rimske vladavine.

Knjige, kot je *Grška homoseksualnost*, J.K.Dovra, se lahko le veselimo. Naš vzgojni

K.J.DOVER, Grška homoseksualnost, Knjižna zbirka Krt 93, Ljubljana 1995 (prevod Nataša Homar)

mi. Odgovor, ki ga izzove telesna lepota, je korak v smeri približevanja absolutni Lepoti, ki je eden od vidikov Dobrega. Platonove obsodbe homoseksualnosti kot "protinaravne" želje ne gre posploševati, čeprav je res, da zaradi *Zakonov* Dorca še danes razlagajo kot "iznajditelje" homoseksualnosti.

Grški pisani viri premorejo izredno malo del ženskih avtoric. Sinonim za "javnost" v tedanji družbi je moški in ni čudno, da so vsebine, ki se ne tičejo tako skonstruirane javnosti, ostale pretežno neznane. V *Simpoziju* naletimo na mnenje, da hetairistria (izraz za homoseksualne ženske) izvirajo iz prvotnega bitja, ki ga sestavljata dve enaki polovici. Ženska homoseksualnost je sodila med teme, ki jih nikoli niso skušali uporabiti v komične namene. **Plutarh** poroča, da so bile v Sparti ženske, ki so imele z dekleti razmerje, enako razmerju erast - eromenos. Ohranjeni helenistični epigram (**Asklepiades**) pa govori o dveh ženskah z otoka Samosa, ki "se nočeta posvetiti delu Afrodite, kot to narekujejo pravila..." Najpomembnejši vir, ki izraža žensko homosek-

menje; npr. v Elidi in Beociji so eraste in eromene v bitkah namenoma razporedili skupaj. Znana je t.i.sveta četa iz Teb, elitna vojaška enota, ki je bila sestavljena izključno iz moških parov. Viri kažejo, da je homoseksualnost pojav, ki je istočasno znan na raznih koncih Grčije, in dokaza za njegov izvor pri Dorcih ni. Intenzivna potreba po homoseksualnem erosu in dejavniki, ki so dopuščali in spodbujali zadovoljevanje te potrebe, so razumljivi v okviru družbeno-politične ureditve antične Grčije, kjer so imeli moč političnega odločanja le svobodni, odrasli moški, kar je bilo povezano z vojaško organizacijo in bojevanjem. Moški so se družili v političnem, vojaškem in socialnem smislu, moška družba je zagotavljala zadovoljitev vseh potreb. Grški homoerotični eros ni običajni, temveč "idealizirani" eros, spoj vzgojnega in spolnega razmerja. Moč, vzdržljivost, fizična in značajska plemenitost so tvorili ideal moške lepote, hkrati so to značilnosti idealnega vojaka. Tako so stari Grki presenetljivo elegantno spojili seksualne vedenjske vzorce, najintimnejše človeško občutenje, s polličnim sistemom in tako za-

in izobraževalni sistem še dolgo ne bo niti omenjal možnosti drugačnega spolnega vedenja razen heteroseksualnega. Ali so nam pri pouku zgodovine, filozofije, literature in umetnosti zamožali vsebine, ki so temeljito zaznamovale del preteklosti, ki ga s tolikšnim ponosom imenujemo temelj evropske civilizacije? Iz skonstruiranega modela uradne znanosti so bile - ne po naključju - izrinjene vsebine, nujne za celovito razumevanje zgodovinske kontinuitete in človeškega razvoja nasploh. Cela stoletja obsegajoča preteklost, nekoč samodejne in zakonsko neoporečne vsebine, nimajo - po kdo ve kakšnih principih izbiranja in izločanja - vstopa v znanstveno interpretacijo. Kako naj od nekoga, ki je od mladih let vzgojen le v enem samcatem tipu spolnosti, pričakujemo, da bo odstopil od svoje ekskluzivistične pozicije ene in edine spolne prakse - heteroseksualne? Tudi strpnosti se je končno treba naučiti, če ne drugače, iz knjižne zbirke Krt.

Tatjana Greif

politično korektno prostozidarstvo

"Take a walk on the B side of town
Down by the Puppet Motel
Take a whiff. Burning plastic."
Laurie Anderson
("The Puppet Motel" s CD "Bright Red")

Od srednjega veka je svet v sodobnosti napredoval vsaj v tem, da so tajni komunikacijski kodi skrivnostnih združb postali javno priznana dobrina politične realnosti. Vse drugo je ostalo isto. To, da so tajne, to, da so skrivnostne in to, da so končne odločitve vselej odvisne od najpotentnejše instance, ki ji neposvečeni ne more izmeriti niti obsega niti dometa. Zdaj vem, od kod vse te pravljice o tisočglavih zmajih. Mnogi so izvrstno zapopadli premočrtni razvoj političnega vedenja in vedenja od francoske revolucije do novih podržavljenih dežel in se zdaj lepo smukajo naokrog in tu in tam malce polobirajo.

Jasno, da smo potem vsi shizofreni, nevrotični, mršavi, pa še kadimo povrhu. Komajda smo se naučili lepega obnašanja. Zares je bilo veliko težav, da smo se naučili vseh teh besed, s katerimi lahko kujemo slogane in jih potem medsebojno racionalno kombiniramo. Ogromno zagat in zadreg priti na ta beli svet. Spopasti se moraš z raznoterimi strahovi. Potem ti ostane še poslednja uganika in če jo razvozlaš, si uspešno socializiran, politično korekten in konec otroštva. Čemu so policaji tako zelo očitno policaji in kaj je tisto, kar ne sme biti skrito. Vedno si mislim, kako bi le bilo, ko bi takšna očitnost, v paru, v modrih uniformah, z gumijevkami, lisičkami, opasači in ostalimi pripomočki, stopila v gay klub in se takole avtoritativno usločila. Takšen fetiš! Kakšno vriskanje! Transvestija pa takal! Kdo bi pri tako natančni vizuelni preslikavi dominance vedel, ali gre resnično za pravega reprezentanta javnega reda in miru.

Prepoznati institucije Zakona, njegove garante, predstavnike in predvsem njegovo razporeditev, sodi v register znanja vsakega

civilizanta. Lahko sicer izpade zelo kafkovsko. Pri drugem, manj klavstrofobičnem in zato toliko bolj idealističnem doživljanju Oblasli, smatraš transparenco Zakona kot samoumevno. Voliš. Dobra je, ta demokracija, vse si lahko javno zalučamo v obraz in potem štejemo, kdo jih je dobil več, kdo manj. Glasov. Bolj razglašena kot razsvetljena moderna. Bring the noiZe. Iz lastnega življenja narediš ropotuljo. Out of the closet and into the street. Še en dokaz, kako je gay populacija najbolj socializirana, najbolj kultivirana, najbolj sinhrona s kodeksom javnega etosa in ostalimi šegami & navadami državljanov ter državljanek. Ljubim jo.

Ampak mnogi se vznemirijo. Nekateri ne prenesejo več vseh teh različnih glasov, ki jim vzburkajo glave, in potem mahnejo. Spet drugim so vsa ta pestra zgodovina sveta, knjige Camille Paglie in Baudelaira švignile mimo brez posledic. Kako potemtako načitanim razložiti šele početje, denimo gayev, ki uporabljajo vibratorje. No, pa pustimo tokrat užitke ob strani. Tretji menijo, da imajo javne platforme svoje meje. Ker vsega pa res ne bomo prenesli. Dobiš sistem skrivalnic, kuloarjev, skupščinskih hodnikov, cenzure in javnih tajnosti. Da neformalnega občevanja in partnerstva tudi moderni horizonti ne izbršejo, je sicer najbolj vsakdanja izkušnja istospolno orientiranih. A izgleda, da se zadeve premikajo povsod in da postaja ilegala popularna. Ne sicer

v takšnem razponu, da bi se naposled vsi povrnili v raj brezzakonja, temveč kot glamurozni dodatek strogim, natančno kodiranim in pustim pravilom političnega komuniciranja. Politika postaja razburljiva. Za ugankarje, za kombinatorike in rumeni tisk. Baročna faza modernizma, s popolnim monarhijskim gospostvom in voveursko ter navijaško javnostjo počaščeno, da le sme spremljati in komentirati čim spretnejše lobistične poteze svojih izvoljencev. Gorje romantikom.

Kaj naj zdaj. Generacija se resnično resocializira. Sociologija, pet, za ta dotični izsledek. Ostalo pa fičirič. Ostalo pa lobiranje za lastne ambicije, med spolno orientiranostjo, intelektualno orientiranostjo, orientiranostjo v realnost vsakdanjega življenja, orientiranostjo v pamtivec in orientiranostjo v bibliografsko kvantiteto. Moderna ni institucionalizirala uporništv in progresije, temveč konformizem oblasti in njene naklone k osiščem moči. Ne le, da so mi jasnejše tiste pravljice o zmajih, malce bolj tudi razumem, čemu radikalna gay gibanja drugje tako dosledno "outirajo" taksne in drugačne fazane in jerebice. Široko aktualne "Vatikanske ječe". Ali "Angel's Breath" Milana Mladenovica in "Bright Red" Laurie Anderson, plošči tisočletja.

Nataša Velikonja

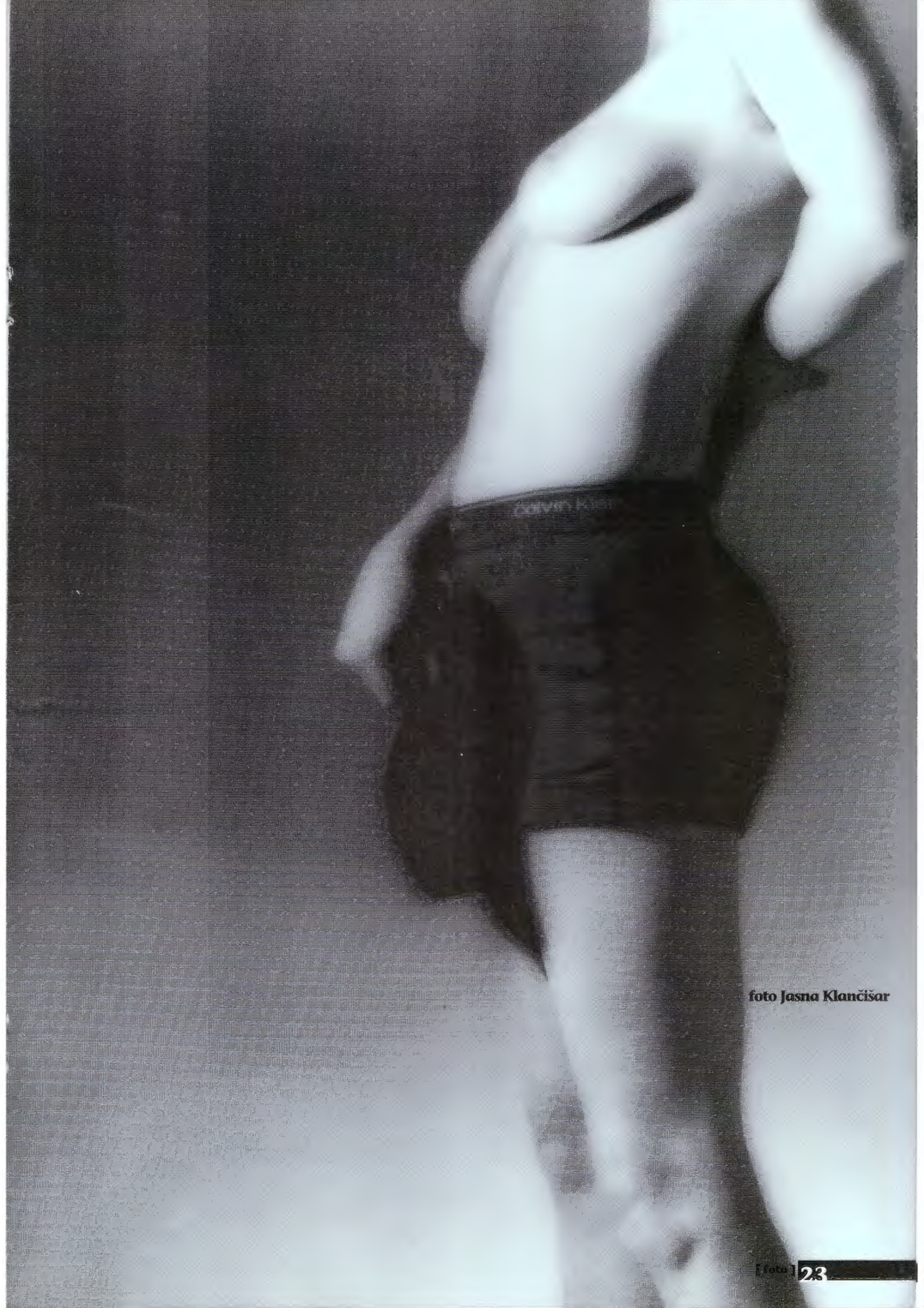
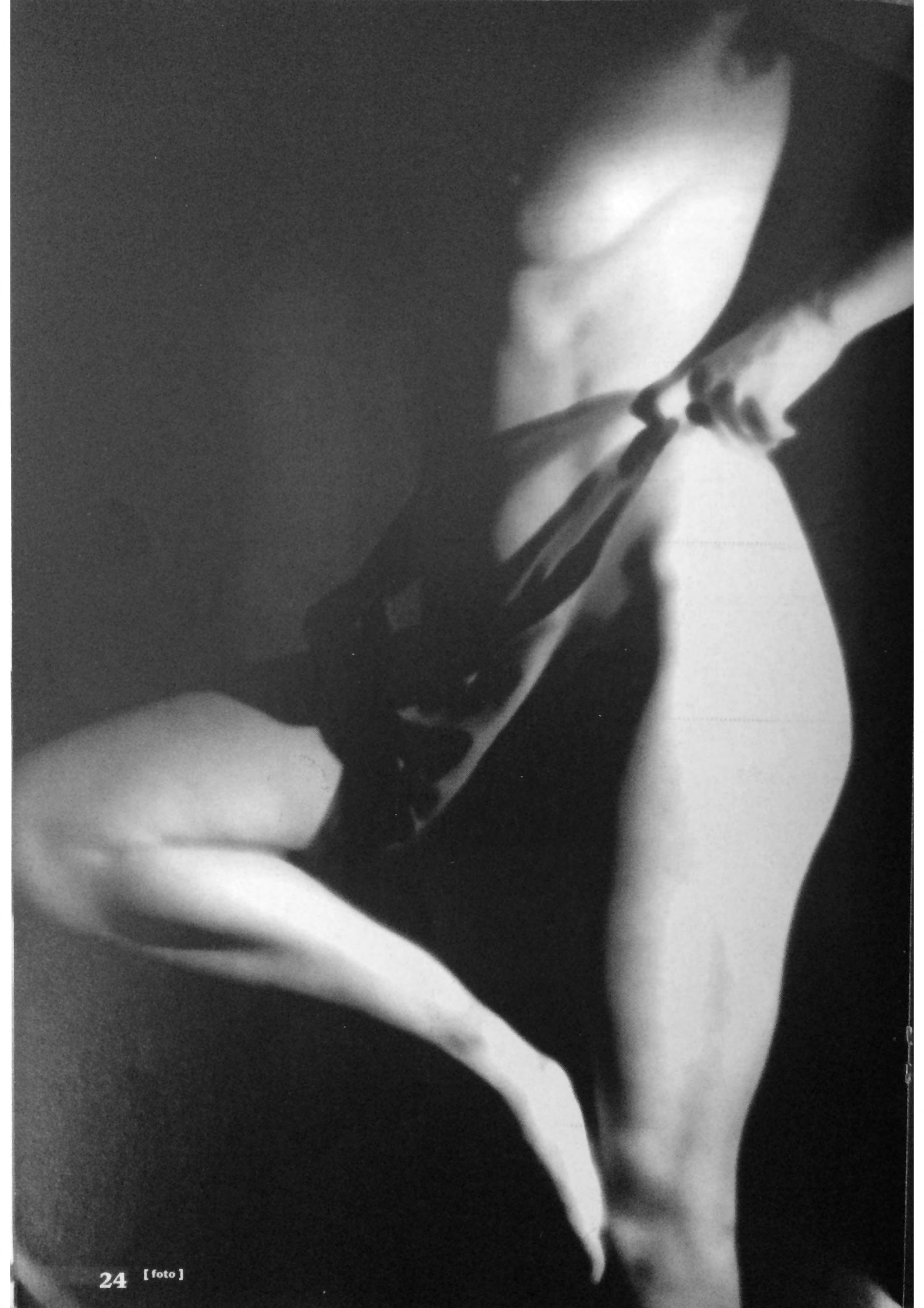

foto Jasna Klancišar

V Ljubljani se je med 23. in 27. avgustom odvijal Mednarodni posvet o homoseksual-

posvet

Mednarodni posvet o homoseksualnosti

nosti. Organizirale so ga sekcije ŠKUCA: Magnus, LL in Roza klub, finančno pa podprla Urad za mladino pri Ministrstvu za šolstvo in šport ter OSI - Zavod za odprto družbo. Odprl se je z družabnim večerom v klubu na Metelkovi. Z delom smo začeli naslednji dan, ko so bile na programu tri delavnice.

Prva delavnica je imela naslov "Working with your government". Lisa Power nam je na delavnici nakazala možnosti sodelovanja z vlado in tudi zakaj je z vlado potrebno sodelovati: od tega, da lahko vplivamo na zakonodajne spremembe, do financiranja projektov, izobraževanja o aidsu itd.

Nadaljevali smo z delavnico Juliana Howsa "How to make men who are hard to reach get the message". Do nekaterih moških je težje spraviti sporočilo o varnejšem seksu, ker se ne identificirajo kot geji, ker ne berejo gej publikacij, zaradi starostnih razlik, itd. Prišli smo do dveh načinov izobraževanja, ki jih je moč uporabiti tudi pri takšnih moških, poleg tega pa smo se pozabavali s tekmovanjem v natikanju kondomov na banane.

V četrtek je imela Lisa Power še eno delavnico, in sicer "Lesbians and gay men working together". Prednosti sodelovanja so očitne, na delavnici pa smo skušali ugotoviti dobre in slabe lastnosti nasprotnega spola in priti do zaključkov, kako sodelovanje še izboljšati.

V petek smo se z Metelkove preselili v Rdeči salon hotela Union, kjer je bila uradna otvoritev posveta. Nalogo je prevzel dr. Lev Kreft, podpredsednik državnega zbora. V svojem govoru se je dotaknil zgrešenega razumevanja demokracije, ki pri nas pomeni, da ima večina glavno besedo, na manjšine pa se pozablja. Dodal je, da so v osemdesetih razlike javno spregovorile same, in se vprašal, koliko se določena stranka res zavzema za uveljavitev opredelitev za strpnost in enakopravno obravnavanje istospolnih partnerstev in koliko so takšne opredelitve le njen okras.

Nagovoru dr. Krefta je sledila okrogla miza o homoseksualnosti in politiki. Uvodno besedo je imel Brane Mozetič, ki je predstavil zgodovino gej in lezbičnega gibanja v Sloveniji. Debata je odkrila, da sodelovanje med gibanjem in politiko sicer ni slabo, da pa bi lahko bilo (veliko) boljše. Predstavniki gibanja smo se pritoževali, da je politika velikokrat gluha za naše želje, nasprotna stran pa nam je vrnila, da tudi mi sami (in naša vabila) velikokrat zvenimo precej nezainteresirano in da bi se lahko kdaj oglasili v kakšni pisarni in osebno povabili predstavnike politike na dogodke, ki jih organiziramo (vendar pa bi bilo to po mojih izkušnjah težko izvedljivo - že po telefonu jih je skoraj nemogoče dobiti).

Cert Hekma, Lisa Power, Julian Howes in Kevin Moss

dr. Dunja Piškur-Kosmač, Ministrstvo za zdravstvo

Okrogla miza o istospolnih partnerstvih je bila bolj podobna predavanju, kot pa okrogli mizi, ker smo se udeleženci bolj ali manj strinjali o vseh stvareh, ki se tičejo partnerstev. Uvod v okroglo mizo je naredil **Aleksander Perdih**, ki je potem odgovarjal na vprašanja ostalih udeležencev. Med drugim je pojasnil, da zakoni o registriranih partnerstvih, kot jih imajo v nekaterih državah, in kakršnega naj bi dobili tudi mi, niso dobra rešitev, ker ne urejajo pravic in dolžnosti staršev do otrok.

Petek smo zaključili z delavnico **Juliana Howsa** "Living with HIV - how I have survived" in okroglo mizo o aidsu in diskriminaciji. Julian je povedal nekaj o svojih izkušnjah in dogajanju v Angliji ob izbruhu epidemije, ko je bil aids še vedno "bolezen pedrov". V tistem času je bilo težko prepričati vlado, da je aids problem vseh in ne le pedrov, vendar jim je uspelo. V debato so

se vključile tudi predstavnice Inštituta za varovanje zdravja in pojasnile, kako je z epidemijo pri nas.

Sobotni program se je začel s predavanjem **Ire Kormannshaus** z naslovom "Getting access to local authorities: foundation process and work of the Berlin office for same-sex lifestyles". Ta urad je del Berlinske mestne vlade in od nje dobiva sredstva za delovanje. Ima tri redno zaposlene aktiviste, ki se ukvarjajo s problemi lezbijk in gejev - od tega, da jih zastopajo pri oblasteh, do tega, da imajo telefonsko linijo za pomoč.

Po odmoru za kosilo smo odšli na Bled. Poleg tujih gostov se je izleta udeležilo tudi 13 domačinov. Izlet je bil zabaven, vzdušje je kvarilo le slabo vreme. Nekateri so si šli ogledat grad, drugi so se okopali v jezeru, tretji pa smo obleteli nekaj blejskih kavarnic. Poleg tega bi izlet lahko imenovali tudi prva slovenska parada, saj smo zbujali nemalo pozornosti.

Z delom smo nadaljevali v nedeljo ob enajstih, s predavanjem "Contemporary western sexual culture". **Gert Hekma** z Nizozemske je predstavil svoje poglede na sodobno spolno kulturo, bistvo njegovega predavanja pa je bilo nekako, da s promiskuiteto oziroma pogostim menjavanjem partnerjev ni nič narobe in da bi se heteroseksualci v tem pogledu morali obnašati tako kot pedri. Po predavanju se je razvila vroča debata o monogamiji, promiskuiteti in podobnih zadevah.

Zaključno predavanje, "Queer notionalism", je imel **Kevin Moss** iz ZDA. Predstavil je tezo, da smo lezbijke in geji nekakšen narod, in jo podkrepil z dokazi: Rusi so preganjali homoseksualnost, ker je bila to "stvar dekadentnega zahoda", Američani pa so v njej videli nevarnost komunizma. Kevin je potegnil paralele med preganjanjem homoseksualcev s preganjanjem Židov in Romov. Poleg tega se tudi lezbijke in geji obnašamo kot narod: imamo stvari, ki nas združujejo, državne simbole spreminjamo v simbole gibanja, lezbijke in geji iz drugih držav nas ne sprejmejo kot tužce, ampak kot "ene od nas",...

Posvet smo zaključili s plenarnim zasedanjem. Mnenje prisotnih je bilo, da je posvet uspel, bili pa smo razočarani nad slabim obiskom domačih lezbijk in pedrov. Sklenili smo, da je treba poskrbeti za večjo vidnost lezbijk in gejev in da moramo bolj aktivno posegati v politiko.

Naslednja prireditev te vrste bo spomladi 1996, ko bo v Ljubljani regionalna konferenca ILGA (International Lesbian and Gay Association) za vzhodno in srednjo Evropo. Upam, da se vidimo takrat.

Aleš Pečnik

Gert Hekma seksualne kulture v evropi

Prispevek G. Hekme, profesorja na gej študijih na univerzi v Amsterdamu orisuje zgodovino različnih seksualnih kultur v Evropi oziroma skuša zajeti družbene in politične implikacije omenjenih razlik.

Različne evropske kulture imajo po navadi tudi različne seksualne vzorce, ki so posledica prostorskih in zgodovinskih ločitev dežel. Tako lahko izpostavimo vsaj štiri zgodovinske seksualne sisteme, ki so bolj ali manj povezani z najpomembnejšimi religijami v Evropi. Ta splošna shema naj bi le nakazala nekatere seksualne razlike oziroma podobnosti.

Severnozahodni del Evrope s protestantsko tradicijo je razvil trdna stališča o zunajzakonski spolnosti, hkrati pa je gojil močno tradicijo individualizma, vsaj kar zadeva verska prepričanja. Nuklearna družina je bila najpomembnejši družbeni model. Zunaj poročnih vezi ni bilo prostora za katerokoli obliko spolnega obnašanja. O masturbaciji se ni govorilo niti se je ni prepovedovalo; prostitucija je bila obsojana, vendar razumljena tudi kot sredstvo, ki preprečuje hujše spolne odklone; homoeroticizem med prijatelji in moške naveze pa so bili zelo cenjeni med šolarji, študenti, umetniki, vojaki in politiki - vse dokler te vezi niso vodile k spolnim odnosom.

Katoliške države Južne Evrope so imele podobno strogo moralo, vendar blažja stališča. Bile so strpne do praznine, ki je zevala med moralnimi vrednotami in spolnimi praksami. V katolicizmu so grehi odpustljivi. Zato so mnogi moški iz Severne Evrope verjeli, da bodo v Južni Evropi, še posebej v Italiji, našli spolno svobodo, ki bi temeljila le na praktičnem, ne pa tudi na ideološkem nivoju. Po drugi strani pa v katolicizmu ni značilnega protestantskega verskega individualizma. V teh kulturah so se vse do danes ohranile močne družinske tradicije.

O seksualni zgodovini pravoslavnih držav Vzhodne Evrope je manj informacij, dozdeva pa se, da je bil položaj nekoliko podoben katoliškim državam. Zdi se, da so do leta 1700 v Rusiji, kljub nasprotovanju klera, cvetele različne oblike zunajzakonskega spolnega obnašanja. Šele potem je pravoslavni kler, skupaj s carji in državnimi institucijami, ki so hoteli posodobiti rusko družbo, omejil nekatere oblike spolnega obnašanja. Pravoslavna cerkev ostaja vse do danes zelo konzervativna in tradicionalna, še posebej glede položaja žensk, ker v zadnjem času ni doživela nobenih verskih prenov.

Islam, četrti verski sistem, ki je vplival na Južnovzhodno Evropo, je v skladu s verskim zakonom zelo strog do spolnega obnašanja. Toda stvarnost močno odstopa od verskih idealov, morda še bolj kot v katoliškem svetu. Vse dokler moški ne opustijo moške vloge v javnosti - zavzemanja aktivne vloge v seksualnosti - in dokler je njihovo spolno obnašanje zasebna praksa, skorajda nimajo težav zaradi promiskuitetnega obnašanja ali kršenja verskih pravil. Ženske, zaprte v svojem domu, kjer imajo prav tako malo besede, imajo le malo izbire v spolnem obnašanju.

Večina območij v Evropi je poznala - ali še pozna - sistem časti in sramote, ki je bil neodvisen od religije in je močno vplival na seksualno obnašanje. Čast je pripadala družinam, ne posameznikom, in družinski patriarhi so bili odgovorni za čast odvisnih družinskih članov. Seksualni prestopki so bili dopuščeni, dokler so bili skriti, dokler so imeli moški aktivno vlogo in če so sramoto lahko pripisali drugi družini. V Severozahodni Evropi je po vzponu protestantizma sistem časti in sramote zamenjal sistem

krivde. Seksualne pregrehe se niso več tolerirale, tudi če so bile skrite. Občutki krivde zaradi prepovedanega obnašanja so se individualizirali in se niso več toliko nanašali na družino, ampak na storilca sramotnih dejanj. Starejši vrednotni sistem časti in krivde pa še vedno deluje zlasti v mediteranskih območjih ter predstavlja temelj v mafijskih družinah.

Pomembno vlogo so v omenjenih seksualnih vzorcih odigrali trije prelomni dogodki po letu 1700, ki so vplivali na večino evropskih kultur in ki še danes vplivajo na seksualno življenje.

Kot prvo je v 18. stoletju razsvetljenstvo nasprotovalo krščanskim (seksualnim) praksam in vrednotam. Francoska revolucija jih je nadomestila z novimi, bolj racionalnimi vrednotami ter moralo.

Drugič, oblikovanje seksualne psihopatije ali seksologije je okoli leta 1900 kvazi-racionaliziralo seksualna stališča in politiko.

Tretjič, gibanja za seksualno reformacijo ter ženska, gej in lezbična emancipacija od šestdesetih let tega stoletja naprej so razširila spekter seksualnih možnosti, vsaj v Zahodni Evropi.

Najpomembnejši izidi naštetih sprememb so: oblikovanje seksualnih identitet, nova definicija normalne in nenormalne spolnosti, razvoj gibanj za emancipacijo, napredek v nadzorovanju rojstev in krepitev politike telesa.

Dandanes obstaja v Evropi zelo kompleksen sistem seksualnih kultur. Seksualne razlike so največje doslej, močni in vplivni konzervativni tokovi se pojavljajo marsikje, medtem ko na drugih področjih prihaja do izraza postmoderni razvoj.

Težko je napovedati, kaj se bo dogajalo v seksualnih kulturah in politiki na Vzhodu, kako se bo razvijal seksualni sinkretizem Zahoda in kakšne bodo posledice javnih medijev, ki vplivajo tako na poenotenost kot različnost stališč. Zdi se, da je razvoj v mnogih primerih ireverzibilen, tako kot boji za pravice žensk ter gej in lezbična emancipacija.

Kevin Moss queer narodna zavest

Prispevek Kevina Mossa, po izobrazbi rusista, raziskuje mogoče vzporednice med narodnostjo in seksualnostjo. Če je po Andersonu (*Benedict Anderson: Imagined Communities*. New York, Verso, 1991) narod imaginarna politična skupnost, kako je

potem s "queer narodom"? Narod je imaginaren pojem, ker člani zvečine ne poznajo drugih pripadnikov njihove narodnosti. In narod je skupnost, ker si ga predstavljamo kot horizontalno tovarištvo. Kaj je omogočilo queer narodu, da si sebe zamišlja kot skupnost?

Anderson poudarja pomen tiskanega kapitalizma, še posebej časopisov, za oblikovanje narodne zavesti. Podobno so gej mediji odigrali pomembno vlogo v oblikovanju gej zavesti. Naslednjo podobnost Moss vidi v cenzuri in primerja prepoved šolanja ali pisanja v nacionalnem jeziku s prepovedjo (oziroma molkom) promocije homoseksualnosti. Tudi cenzura naj bi torej pomembno prispevala k oblikovanju queer zavesti - to Moss poimenuje zgodovinski vidik.

Pri dokazovanju obstoja naroda ali manjšine številke pogosto igrajo pomembno vlogo: kako številčen naj bo narod, da si zasluži priznanje o obstoju? Podobno se velikokrat postavlja vprašanje, koliko je sploh istospolno usmerjenih ljudi oziroma ekskluzivnih, "čistih" homoseksualcev.

Bistveno razliko med queer narodno zavestjo in drugimi pa Moss vidi v klozetu, skrivanju spolne usmerjenosti oziroma igranju heteroseksualne vloge. Le malo ljudi (razen disidentov ali političnih vohunov) namreč skriva svojo narodnost. Večina lezbijk in gejev pa skriva (ali je nekoč skrivala) svojo queer nacionalnost.

Anderson omenja še nacionalno zavest pripadnikov. Do nedavnega so se geji in lezbijke kot taki deklarirali le v gej getih, dodaja Moss. Na tej točki velja pojasniti še nekatere izraze. Najprej je spet omenjena razlika med homoseksualcem, ki se lahko ali pa ne identificira z gej skupnostjo. Queer pa je nekaj povsem drugega, saj pojem vključuje geje, biseksualce, lezbijke, transeksualce, gej-identificirane heteroseksualce ..., je skratka performativen in levičarski pojem, ki oznanja neposrednost, aktivizem, bojevitost.

Naslednja stopnja, identifikacija z imaginarno politično skupnostjo, se bolj nanaša na podobo, imidž, ki se je ustvaril znotraj same skupnosti. Gotovo obstaja nek gej imidž oziroma slog v oblačenju, obnašanju, aktivnostih ... Tudi jezik, ki je igral pomembno vlogo v evropskem nacionalizmu 19. stoletja, najde mesto znotraj queer naroda. Seveda geji in lezbijke govorijo isti jezik kot heteroseksualci, znotraj gej kulture pa se naučijo tudi nekaterih posebnosti v govoru, kretnjah in obnašanju, ki so značilne za pripadnike gej skupnosti.

Nadaljnja značilnost "gej naroda" je ta, da je brez domovine - lezbijke in geji obstajajo v diaspori, živijo po vsem svetu. Tukaj so mogoče primerjave z judovsko nacionalno identiteto in črnskim nacionalizmom. Nekatera gej politična gesla ("*Gay is good*", "*We're here, we're queer, get used to it*") so zelo podobna geslom črnskih gibanj ("*Black is beautiful*", "*I'm black and I'm proud*"). Geji imajo pravzaprav transnacionalno identiteto, ki bolj spominja na Jude ali cigane.

Že od nekdaj je zanimiva povezava med

političnim in seksualnim disidentstvom. Političnim odpadnikom se pogosto pripiše tudi seksualna deviantnost. Homoseksualnost in odpadništvo se pogosto enačita zlasti v literaturi in umetnosti bivših komunističnih držav. Tako na primer policist, ki v filmu *Drugi način* madžarskega režiserja **Karolyja Makka** zaloti ponoči v parku ženski v objemu, pravi: "Nismo v Ameriki." Homoseksualnost je torej nekaj povsem drugega, Drugega, tako tujega, da se "pri nas" ne more pojaviti. Zato se projicira v drug svet, drug politični sistem ali pripisuje drugi nacionalnosti. Za Sovjete je bila homoseksualnost povezana z nacizmom in le-ti so jo pripisovali komunistom. Američani so jo v dobi senatorja McCarthyja pripisovali komunistom. Pa se ni treba preveč ozirati v preteklost. Najboljše sodobne primere uporabe homofobičnega jezika v nacionalistični retoriki najdemo pri Srbih. Vodilni srbski ideologi (demagogi) pogosto opletajo s politično teorijo o zaroti proti srbskemu narodu, ki jo kujejo skupaj sindikati, Hrvati, Vatikan, Četrti rajh, Albanci, Avstrijci, Evropska skupnost, Muslimani, lezbijke, Washington ... Neverjetno, kako lezbijke pašejo med Muslimane in Washington!

Če razumemo narod kot imaginarno politično skupnost, je govor o queer narodu oz. narodnosti vsekakor zanimiv. Vsaj v teoriji. Predavatelj Moss omenja tudi mogočo politično posledico zaščite homoseksualcev kot družbene skupine in torej možnost pridobitve statusa begunca.

S. T.

urad za homoseksualne življenjske

Ira Kormannshaus

sloge v berlinu

Urad, ki se ukvarja izključno z lezbično in gej problematiko, je prvič v nemški zgodovini del javne, torej državne administracije. Ustanovitev "Urada za homoseksualne življenjske sloge" v okviru ministrstva za mladino in družinske zadeve (16.11.1989) kaže na to, da se družinska politika ne povezuje več samo s heteroseksualnostjo. Vse oblike skupnosti, torej tudi homoseksualne, morajo biti deležne državne zaščite.

Urad je potrebo po ustanovitvi utemeljil z dejstvom, da je večina populacije usmerjena k nasprotnemu spolu, zaradi tega se heteroseksualci na lezbijke in geje velikokrat odzivajo z nerazumevanjem in nestrpnos-

tjo; manjšinske istospolno usmerjene populacije ne le ne poznajo, ampak jo pogosto tudi apriori zavračajo. Dejstvo, da geji in lezbijke vzbujajo dvom v tradicionalne vloge - le zato, ker so drugačni - še spodbuja sovražnost.

Pomembnejša cilja Urada sta promocija sprejemanja lezbičnih/gej življenjskih slogov na vseh družbenih področjih in zmanjševanje diskriminacije v uradnih postopkih. S soočanjem javnosti s temo homoseksualnosti pa urad prispeva tudi k vidnosti celotnega razpona gej/lezbičnih življenjskih stilov v Berlinu in drugje. Urad spodbuja iniciative, skupine in posameznike/ce, naj se odločijo za razkritje v javnosti in zahtevajo gej in lezbične pravice.

Ciljne skupine, h katerim Urad za homoseksualne življenjske sloge usmerja svoje dejavnosti, so naslednje:

- * splošna javnost - povečevanje sprejemljivosti lezbijk in gejev;
  - * člani/ce vladnih organizacij;
  - * lezbijke in geji, ki (še) niso ali pa se ne čutijo več del emancipacijskega gibanja (čeprav tudi na njih vplivajo zakoni in javno mnenje);
  - * ženske in moški, ki sodelujejo v lezbičnem/gej emancipacijskem gibanju.
- Od leta 1991 naprej je šest oseb redno zaposlenih v uradu, vsaka je zadolžena za določeno področje gej in lezbičnih dejavnosti. Naloge Urada pa so naslednje:
- * vplivanje na ustrezna ministrstva in administracijo, tako da bodo ustrezno upoštevali gej in lezbične vidike;
  - * svetovanje v primerih diskriminacije zaradi spolne usmerjenosti, zbiranje in vrednotenje teh primerov v anonimni obliki;
  - * organiziranje informativnih in drugih tečajev o homoseksualnosti za različne strokovne skupine;
  - * širjenje vpliva na vsa področja izobraževalnega sistema, tako da se tradicionalna predstava o družini širi, koncepti vlog pa postavijo pod vprašaj;
  - * finančna podpora lezbičnim/gej projektom;
  - * sodelovanje z mediji pri informiranju javnosti o interesih gejev in lezbijk.

Metka Mencin

raziskovanje vrednostnih orientacij mladih - kaj o odnosu do istospolne usmerjenosti govori empirija

Raziskavi *Mladina* 93 (dijaška populacija, maj in junij 1993, reprezentativni vzorec 2310 srednješolk in srednješolcev) in *Življenjske in vrednostne orientacije študentske populacije* (marec in april 1995, vzorec 1829 študentov visokošolskega študija 2. in 3. letnikov ljubljanske in mariborske univerze) sta prvi, ki sprašujeta tudi o odnosu do istospolne usmerjenosti. Obe raziskavi je izvedel Center za socialno psihologijo (Inštitut za družbene vede pri FDV).

Na postavkah, ki jih je že mogoče primerjati, študentska populacija v primerjavi s srednješolsko izkazuje bolj liberalen odnos do istospolne usmerjenosti - ne izkazuje le več strpnosti, ampak tudi več spoštovanja. Če govorimo politično, pa razlogov za poseben optimizem ni. Delež tistih, ki odklanjajo kakršnekoli stike z istospolno usmerjenimi, je 27% (socialna distanca do lezbijk) oz. 27,8% (distanca do homoseksualcev); 5% anketiranih študentk in študentov meni, da bi bilo treba homoseksualce ostro kaznovati; 7,8% se jih strinja s trditvijo, da bi jim bilo treba prepovedati služenje vojaškega roka (s tem se je strinjala skoraj četrtina anketirane srednješolske populacije). Na tem mestu nas t.i. iskrenost odgovorov niti ne zanima - ne zanima nas, ali gre razliko pripisati manjši obremenjenosti študentske populacije s predsodki ali želji, da odgovarjajo skladno s pričakovanji, ki jih pripisujejo svojim referenčnim skupinam. Tudi če bi se izkazalo, da bistvo razlik tiči v slednjem, njihov pomen ne bi bil dosti manjši - sklepani bi namreč lahko, da se pomemben del študentske populacije zaveda lastnih predsodkov in jih ni pripravljen javno zagovarjati. V raziskavi iz leta 1995 sta bili anketiranim študentom zastavljeni tudi vprašanja, ki zadevata družinska razmerja in sta zadnja leta predmet - resda redkih, javnih razprav o uresničevanju načela enakosti v pravicah ne glede na spolno usmerjenost. Dobra četrtina anketiranih istospolno usmerjenim odreja pravico skrbeti za otroke (42,4% jih predlogu za odvzem te pravice nasprotuje), skoraj tretjina pa nasprotuje istospolni poroki (28,5% jo podpira). Ta stališča kažejo indikativno podobnost z obstoječo zakonsko ureditvijo, to še utrjuje zaupanje v predpostavko, da zakonodaja pomembno vpliva na oblikovanje javnega mnenja. Indikativno je še dejstvo, da se nasprotovanje pravici do poroke med istospolnimi osebami utemeljuje s koristmi otrok, hkrati pa se istospolno usmerjenim ne odreja pravica do starševstva, posvojitve itn. Stvar torej ni v otrokovih pravicah - problem je v nelagodju, ki ga heteroseksualni večini povzroča homoseksualna manjšina. O tem nelagodju govori tudi podatek, da kar 16% anketiranih študentov soglasa s trditvijo, da bi bilo treba istospolno usmerjenim prepovedati javno razkazovanje spolne orientacije, 51,5% se jih s trditvijo ne strinja, skoraj tretjina pa je neopredeljena. Ker je istospolna usmerjenost še vedno tabuizirana in se javni prostori še le odpirajo govoru o enakosti v pravicah ne glede na spolno usmerjenost, je vprašanje, koliko so bila ta vprašanja anketiranim sploh blizu. Nekaj o tem lahko pove razmeroma visok delež abstinence. Vsekakor zahtevajo podatki o deležu neopredeljenih anketiranih večjo mero previdnosti pri interpretaciji rezultatov. Ti deleži povsod presega-jo 25%; celo pri trditvi, da bi bilo istospolno usmerjenim treba prepovedati javno izkazovanje usmerjenosti, se je skoraj tretjina anketiranih zatekla k neopredeljenemu odgovoru. Bolj pričakovani je visok delež neopredeljenih odgovorov (52,1%) pri vprašanju o ustreznosti zaščite pravic istospolno usmerjenih, saj predpostavljajo poznavanje zakonodaje - v lestvici, ki sprašuje o ustreznosti zaščite trinajstih skupin prebivalstva, noben delež neopredeljenih odgovorov ni nižji od 35%.

In če si dovolimo zaključiti: omenjeni rezultati govorijo v prid kampanjam za strpnost, predvsem pa ne morejo biti alibi za diskriminatorno zakonodajo - javno mnenje, ne glede na to, kdo in kako ter zakaj ga meri, v pravni državi ne more biti izgovor za kršenje človekovih pravic.

TEMA DNEVA

Nedokončana zgodba

Ko sem prvič slišala dve ženski govoriti o »zgoraj in spodaj«, je menda ob neki priložnosti dejala komediantka Karen Williams, sem se vprašala, »ali se ti dve pogovarjata o pižamah...?«. To je eden izmed »blagih ocvirkov«, ki so jih izbrskali za svoje glasilo privrženci Škucovega kluba Magnus in LL. Gre, so zapisali in povedali na okrogli mizi na temo homoseksualnost in politika, za »zgodovino aktivizma, ki je pravzaprav zgodovina skandalov, napovedani in prepovedani festival, odrečeno gostoljubje na ljubljanskem gradu itd. Vedno pa so jih povzročali drugi...« In je - so potrdili v poznejši razpravi - še naprej nedokončana zgodba.

Za razmeroma kratek čas, nekako dobrih deset let, kolikor se pri nas odkrijeje govori in piše o homoseksualnosti in lezbištvu, tudi ne more biti (veliko) drugače, če vemo, kaj se je dogajalo z ljudmi, ki so kakor koli odstopali od večine, »štrleli« iz zlatega povprečja. Zanimivo je, da je »drugačna« spolna usmerjenost pri nas razmeroma ugodno pravno opredeljena, »zato je toliko bolj presenetljivo, od kod potemtakem nesorazmerna nenaklonjenost javnosti. In to danes, v demokraciji...«.

Ali pa tudi ni. Javnost in demokracija, recimo še strpnost do drugače mislečih, govorečih ali obarvanih, so pogosto uporabljeni in še pogosteje zlorabljeni pojmi. Pri vsem kajpada ne gre le za človekovo spolno usmerjenost, (ki je, tega se gotovo zavedajo, nemara nikoli ne bodo kar vsi ljudje v en glas sprejeli / naklonjenostjo in simpatijami). Vsekakor je to dobra priložnost za razmislek. Zakaj se javnost (ta tako priročna amortna masa za špekulacije in manipulacije) v najrazličnejših anketah prepričljivo opredeljuje proti nasilju, ksenofobiji, nestrpnosti vseh vrst, potem pa se - pred dnevi nam tu pred nosom - na različnih koncih sveta dogaja prav nasprotno, vse več in vsak dan. Najbrž marsikje tudi zdaj, prav ta trenutek. DRAGICA BOŠNIAK

Delo, 26. 8. 1995

bedna katoliške moralne teologije

1. Razvoj moralne teologije:

Spolnost je področje človekovega življenja, ki je na prav poseben način postala žrtev teološke "znanosti" (bolje rečeno njena pritiklina) - moralne teologije. Če bi iskali njeno genezo v svetem pismu nove zaveze, bi jo nedvomno zamenjali. V *Leksikonu za teologijo in cerkev*(1) najdemo namreč citat oziroma razlago, kaj naj bi moralna bila: "... krščansko navodilo za vse predvidljive primere v življenju." Vendar je krščanska moralna več ali manj skupek in teološko skrpucalo njene lastne proizvodnje. Dejstvo je, da se moralisti, ki so sestavljali novodobni leksikon, niso mogli opirati in sklicevati na Kristusa, saj je imela Jezusova beseda "značaj nepopolne in nesistematične predstavitve etike pričakovanja božjega kraljestva."(2)

Ker so bili Jezusove pridige in govori žal pomanjkljivi ali nepopolno zapisani s strani evangelistov, si je Cerkev pomagala tako, da je Jezusovo oznanilo moralno-teološko: a) dopolnila, b) sistematizirala in c) konkretizirala. Tako je pomembno pridobila na sistematični teologiji in do potankosti izdelani kazuistiki (vzročnosti). Na ta način je krščanstvo dnevne svetlobe postalo samo še "camera obscura" oziroma spovedniško šepetanje, ki se je čedalje bolj osredotočalo na mesene grehe - spolnost, seveda.

S tridentinskim koncilom (l. 1545-63) so morali spovedniki razlikovati grehe po vrsti, številu in okoliščinah, tako pa se je povečalo tudi moralno-teološko zanimanje za čim bolj izdelane juridične norme in pravila v spovednici. Iz tistega obdobja izhaja najrazvpitejši moralist **Alfonz Ligvorij**, menih iz reda redemptoristov, katerega delo *Theologia moralis* je doživelo več kot 70 ponatisov! Skozi celoten opus čutimo poniževanje človekove osebnosti in najdemo tr-

ditve o človekovi nedoraslosti in nesposobnosti za urejanje lastnega življenja. Zato Cerkev izvaja izobraževanje prek spovednikov. **Alfonz Ligvorij** pušča človeka celo nalašč v nedoraslosti, nevednosti in odvisnosti. Njegova moralna ne predpostavlja posameznikove vesti in ravnanja po njej, marveč potencira njegovo grešnost in neskončno odvisnost. Tako je moralna spolnost postala priljubljena poslastica in privilegij duhovnikov oziroma spolnih samcev. Zlasti v spovednici!

V **Goepfertovi Moralni teologiji**, ki je izšla l. 1906, beremo naslednje: "Navadni in neizobraženi ljudje ne morejo razlikovati med čistostjo, čutnostjo in nečastnostjo." Iz tega sledi, da je posameznik, bodisi neuk ali izobražen, preobremenjen, njegova vest pa tako nesposobna razbirati sledove časa. Enako nerazumljiva in ponižujoča moralno-teološka čevkanja najdemo tudi pri istodobnih moralistih.

2. Moralna teologija, homoseksualnost in ostale deviacije(3)

Za katoliško Cerkev in njeno moralno teologijo so homoseksualnost in s tem druge spolne deviacije nekaj grešnega, celo tako zelo, da bi morali nujno izkoreniniti tako zlo homoseksualnosti kot tudi homoseksualce same. Moralna blebetanja teologov moralistov gredo tako daleč, da ti pozabljajo glavno poslanstvo Cerkve - oznanjati veselo oznanilo, kot jim je naročil Jezus. Beda katoliške moralne teologije je prav v tem razkoraku med človekom in Cerkvijo. Zbliževanja s strani Cerkve ni in ga tudi lep čas ne bo, vsaj dokler se moralisti ukvarjajo le z namišljenim "grehom".

Dolga stoletja se že krešejo mnenja moralistov, ali je homoseksualnost deviacija, izrojena (perverzna) spolnost, psihična bolezen ali celo kaj hujšega.

Grški in judovsko-krščanski mit o človeškem

izvoru sta enakega mnenja, da je posameznik kot bitje nepopoln. Človek je sestavljen iz dveh polovic. Tu se mnenji razlikujeta: grški mit pravi, da moško polovico lahko dopolnjuje drug moški; judovsko-krščanski mit pa izrecno pravi, da samo ženska polovica. Ta mit se seveda opira na biblični citat o stvarjenju človeka: "In Gospod Bog je naredil iz rebra, ki ga je vzel človeku, ženo ter jo privedel k človeku.

Tedaj je rekel človek (Adam, op. av.): 'To je zdaj kost iz mojih kosti in meso iz mojega mesa; ta se bo imenovala možinja; kajti iz moža je vzeta.' Zaradi tega bo zapustil mož očeta in mater in se držal svoje žene (možinje, op. av.) in bosta eno telo.'⁽⁴⁾

Na nek način se torej mož in možinja vračata prek zakonske zveze v izvorno stanje stvarjenja. Postaneta eno telo - eno meso. Možinja naj bi v tem pogledu postala moževa pomočnica. Kot sledi, moški moškemu ne more postati pomočnik ali celo njegovo meso in telo. Vse tri velike religije sveta, krščanstvo, islam in judovstvo, se strinjajo v tem moralnem pogledu na homoseksualnost in trdijo, da je protinavarna in globoko perversna. Opirajo se na izvorni božji načrt, češ vse, kar ni v tem kontekstu, je protinavarno. Njihova razlaga temelji na trditvi, da moški stremi že po naravi k združitvi z žensko oziroma ženska k združitvi z moškimi. Tu se zastavlja preprosto vprašanje: od kod torej težnje določenega odstotka moških in žensk k istospolni združitvi?

Platon je v *Simpoziju* predstavil grški mit z drugačnim pogledom na pojav istospolne ljubezni. Po njegovi teoriji nekoč ni bilo tako kot danes oziroma nismo bili takšni kot danes. Bili so časi, ko so obstajale tri vrste ljudi, sestavljene iz: moškega in moškega, iz ženske in ženske ter končno iz heteroseksualnega para - iz moškega in ženske! Ker pa jih je božanstvo kaznovalo, so se te celote razpolovile. Še vedno vsi iščemo in smo obsojeni na iskanje svojih izgubljenih polovic. Blagor tistim, ki jih najdejo še v tem življenju!

Nadalje isti mit nekako zaničljivo opisuje heteroseksualno zvezo, češ da je največ zakonolomcev prav tukaj. Po Platonu je najodličnejša zveza med moškim in moškim, kajti ti moški so po naravi bolj moški in ker,

po njegovem, zasedajo tudi državniške posle. Kar je bilo torej za grški miselni svet naravno, je postalo s prihodom krščanstva protinavarno. V dokaj neslavni zgodovini je katoliška cerkev pod krinko križa sežigala ne le čarovnice, ki si jih je izmislil sveti **Tomaž Akvinski**, marveč tudi vse homoseksualce in njim podobne "izrodke". Kakšna ironija! Klasični grški in rimski filozofi bi v krščanskih celibaterjih, ki tudi niso naravnani k zaplajanju otrok, videli tipične predstavnike homoseksualne človeške vrste. Novejše raziskave in bolj odprte statistike po svetu kažejo, da je v cerkvi kar 80% duhovnikov homoseksualcev in ostalih 20% zakonolomcev! Zanimivo je tudi dejstvo, da te 80% duhovnikov odkrito zagovarja celibat, saj če si homoseksualec, si a priori imun na ženske čare. Omembe vreden je tudi podatek, da druge nekatoliške religije razumejo pojav homoseksualnosti bolj fleksibilno. Bralcem niso neznanе homoseksualne poroke na Norveškem, Danskem, v Holandiji, na Švedskem, v Avstraliji, Švici, Novi Zelandiji in ZDA, ne le med laiki, temveč tudi med samimi duhovniki!

Sveti Pavel v pismu Rimljanom pripisuje homoseksualne zveze, s polno mero sovraštva in gnusa, Grkom:

"Zato jih je Bog prepustil nečistosti, kamor jim je težilo srce, tako da so sami oskrunjali svoja telesa ... Zato jih je Bog prepustil sramotnim strastem (Grke, op. av.). Njihove ženske so namreč zamenjale naravno občevanje s protinavnim, podobno so tudi moški opustili naravno občevanje z žensko in se v svojem poželenju vneli drug za drugega. Moški so počenjali nespodobnosti z moškimi in tako sami na sebi prejemali plačilo, ustrezno svoji zablodi."⁽⁵⁾

Nazori o tem, kaj je naravno in kaj protinavarno, na srečo (ali na žalost) niso vedno in povsod enaki. V Bibliji stare zaveze najdemo tudi bolj naklonjena pisanja o istospolni ljubezni, ko "se je Jonatanova duša združila z Davidovo dušo in Jonatan ga je vzljudil kakor sam sebe. Jonatan je sklenil s Davidom zavezo, ker ga je ljubil kakor sam sebe. Jonatan je slekel plašč, ki ga je imel na sebi in ga dal Davidu, s svojim mečem, lokom in pasom."⁽⁶⁾

Za katoliško Cerkev je sodomski greh ena najstrašnejših zablod človeštva. Nad tem "grehom" katoliška morala vihti svoj meč pravičnika in kot edina privilegiranka (s papežem na čelu) udriha in kritizira spolne zblode njenih podanikov. V papeževih enciklikah, namenjenih vesoljnemu svetu, opazimo veliko nazadovanje moralne teologije, celo vračanje v mrak srednjega veka. Papežev moralni nauk povečuje svetost zakona; združevanje moža in žene za (predvsem) sveti zaplod. Istospolna ljubezen je po njem danost, kateri bi se najraje izognil, vendar se čuti poklican, da tudi njim svetuje, predvsem meditacijo, molitev, eventualno tudi božanje. Koitus, seksualna združitev moškega z moškim, ni mogoča pod nobenim pogojem, kajti gayi naj imajo vedno pred očmi božji načrt, da je Bog spolno združil samo moža in ženo, da bi tako nadaljevala človeško vrsto.⁽⁷⁾

Kakšno sprenevedanje! Katoliški moralni nauk implicitno priznava, da je heteroseksualna zveza nujna samo zaradi rojevanja in nadaljevanja človeške vrste! Istospolna zveza ni in ne more biti izključena, vsaj hipotetično ne. Če se na primer istospolna partnerja enodušno odpovesta potomstvu, je jasno, da želita živeti istospolno ljubezen, brez hipokrizije in farizejstva! Zakaj torej cerkev sili ljudi v heteroseksualne zveze samo zaradi nadaljevanja človeške vrste? Jasno je, da smo ljudje v izpovedovanju svoje spolne pripadnosti zelo raznoliki in da skriti zajec tiči dosti globlje, kot si to predstavlja cerkev. Cerkev je od vsega začetka sovražila ženske, ker je bila prva ženska začetnica vsega slabega. Eva je prva spoznala istospolno ljubezen in bila zato izgnana iz raja. Adam jo je sprejel in jo skušal spreobrniti toliko, da sta nadaljevala človeško vrsto. Njena krivda pa je ostala do danes.

Jasno je, da je prva cerkvena skupnost pomenila samo moške pripadnike za nadaljevanje krščanske religije. Krščanska pracerkev se je morala močno braniti pred grškimi filozofi, predvsem ko so jim ti očitali nemoralen način življenja. Katoliški moralni nauk še ni bil izoblikovan oziroma ga ni bilo. Prakristjani so bili vpeti v grško-rimski svet in njegovo ideologijo, sicer jih apostol Pavel ne bi kritiziral.⁽⁸⁾ Znano je tudi, da so obstajali poročni obredniki, namenjeni tako za heteroseksualni zakon kot tudi za homoseksualnega. Poročni obredniki so se izgubili, z inkvizicijo, neke v srednjem veku. Oglejmo si citat iz svetega pisma, ki jasno dokazuje, da je homoseksualnost obstajala tako med Judi kot okoliškimi narodi in da kljub božjemu pokončanju Sodome in Gomore homoseksualnost ni bila nikoli in nikjer zatrta: "... Nista pa še legla spat, ko so meščani, sodomski moški, obstopili hišo, dečki in starci, vse ljudstvo do zadnjega moža. Klicali so Lota in mu govorili: 'Kje sta moža, ki sta nocoj prišla k tebi? Pripelji ju ven k nam, da ju spoznamo!'⁽⁹⁾ Lot je tedaj šel k njim pred vrata, a zaprl duri za seboj. Potem je rekel: 'Nikar, bratje moji, prosim, imam dve hčeri, ki še nista spoznali moža. Nji pripeljem k vam, da storite z njima, kar se vam poljubi. Samo tema možema ne smete nič hudega storiti, ker sta prišla v senco moje strehe.' Odgovorili so: 'Poberi se od tod!' in rekli: 'Ta je sam prišel kot tujec in bi smel že soditi? Storimo ti zdaj še kaj hujšega kot onima!' In pritiskali so silno na Lota in bili vedno bolj blizu, da bi vlomili vrata ..."⁽¹⁰⁾

Sprašujem se, kako velika je bila božja pravičnost, da je pokončala z grehom in grešniki vred celotno mesto. Medtem ko v taisti Bibliji isti Bog govori, da ne odobrava smrti grešnikov (v tem primeru homoseksualcev), ampak kaznuje le greh in grešnost.⁽¹¹⁾

Pri uničenju Sodome in Gomore se ponovno zastavlja vprašanje, kdo je nadaljeval človeško vrsto oziroma na kakšen način. Preživeli so namreč le Lot in njegovi hčeri. Torej se je med njimi moral zgoditi incest, da bi se človeška vrsta lahko nadaljevala. Vprašanje greha (incesta) se omili, pravzaprav negira, kljub dejstvu, da sta hčerki obnovili zarod s pomočjo svojega očeta. Božja pravičnost v tem primeru torej greha ni kaznovala.⁽¹²⁾

Ti pogledi na greh in grešnika niso vedno in povsod enaki, kajti v spisih Nove zaveze najdemo tudi stavke, ki so bolj naklonjeni istospolni ljubezni. Tako, na primer, v citatu pisma **Sv. Pavla** Timoteju zasledimo: "Neprenehoma, noč in dan v svojih molitvah mislim nate. Kadar se spomnim tvojih solza, silno želim, da bi te videl, da bi bilo moje veselje popolno ... To veš, da so me vsi iz Male Azije zapustili. Med njimi Figel in Hermogen ... Potrudi se in hitro pridi k meni! Dema me je namreč zapustil, ker je vzljubil ta svet. Samo Luka je pri meni. Vzemi Marka in ga pripelji s seboj, ker mi je zelo koristen."(13) Naslednje je pismo Pavla Titusu, v katerem mu Pavel naroča: "Na Kreti sem te pustil zato, da urediš kar je še treba ... Ko bom poslal k tebi Artemaja ali Tihika, skušaj čimprej priti k meni v Nikopolo."(14) V pismu Filemonu Pavel piše: "Pavel in brat Timotej najinemu ljubemu sodelavcu Filemonu! Kadar se te spominjam v svojih molitvah, se zahvaljujem Bogu, ker slišim o tvoji ljubezni in o zvestobi. Tvoja ljubezen me je navdala z velikim veseljem in s tolažbo ... Pošiljam ga nazaj (Onezima, op. av.) k tebi, svojega srčnega ljubimca. Sicer bi ga bil rad zadržal pri sebi, da bi mi stregel namesto tebe. Vendar nisem hotel storiti ničesar brez tvojega soglasja. Morda je bil zato za kratek čas ločen od tebe, da bi ga spet pridobil za zmeraj, nadvse dragega najprej meni, še kolikoli bolj pa tebi. Da ti ne omenim, da mi dolguješ celo samega sebe."(15)

Krščanstvo in z njim moralna teologija sta prevzela gnus in sovraštvo do homoseksualcev iz judovstva. Čim je krščanska religija postala državna religija rimskega cesarstva, je Cerkev takoj izkoristila svoj vpliv. Že leta 390 n.š. je skušala z zakonom iztrebiti homoseksualnost. Zakon je bil tako krut kot prej rimsko pravo do kristjanov - kazen je bila smrt na grmadi. Si lahko zamislite, kje vse so zagorele grmade!?

Smrtna kazen je bila običajna cerkvena kazen še v 16. stoletju, to dokazuje kazenski zakonik cesarja **Karla V.** iz leta 1532. V nebo vpijoči 16. člen je določal, da morajo homoseksualce po ustaljeni navadi spraviti s tega sveta.

V rimsko-grškem in krščanskem svetu je bila homoseksualnost povezana s sovraštvom, podcenjevanjem in ignoranco do ženske, zlasti njene nesposobnosti, da bi mogla postati in biti dobra prijateljica! Zgodovinarju **Plutarhu**, filozofu **Aristotelu** ter cerkvenima očetoma - **Avguštinu** in **Tomažu Akvinskemu** se je dozdevalo, da je prijateljstvo mogoče le med moškimi. In v čem je sedaj kontradikcija moralne teologije? Krščanstvo je moralo, v skladu z zgoraj omenjenimi navedbami, nujno deseksualizirati homoseksualnost in svoj seksualni pesimizem, da bi tako gojilo samo homoseksualnost naprej - v podobi moške družbe, duhovnikov in menihov, torej družbe, ki sovraži ženske. Celibat in neoženjenost sta torej beg pred lastno homoseksualnostjo, le krinka farizejskih menihov in duhovnikov, ki pa vsako pisanje o sebi razumejo kot napad. Ali, kot pravi papež, to so napadi, ki so del strategije rušenja cerkve.(16) Ker je duhovniški stan sakraliziran in privilegiran, ta sloj prikriva svojo homoseksualno usmerjenost s kom-

penziranjem in sublimacijo: naj sodobnejši avtomobili, draga potovanja, avdio in video tehnika idr. Homoseksualnost še naprej usmerjajo v ljubezen do otrok in dečkov; njihove najintimnejše zaupnice pa so jim samo neporočene stare device in vdove, ki jim nadomeščajo incestoidne matere. V Kristusu najdejo idealnega in najlepšega moškega, z njim so vedno in povsod, on jim je najzvestejši partner. Ker pa je duhovščina obenem tudi sodni aparat, svoje lastne projekcije bičajo v laičnih ljudeh, posebej v pedrih, ki javno deklarirajo svojo usmerjenost. Prav posebno glasni kritiki so tisti duhovniki, ki so se že kdaj podali v gay avanture (primer dunajskega nadškofa in kardinala **Groerja**, ki se je zaradi znane afere o spolnem nadlegovanju gojencev nekega katoliškega internata moral odpovedati kardinalskemu klobuku in tako tudi službi).

In koliko kardinalov Groerjev bo še moralo odstopiti, da bo katoliška Cerkev začela priznavati, da je med njenimi vrstami veliko homoseksualcev in da je te verjetno sama

ustvarjala? Tako pa je, hote ali nehoti, postala pribežališče grešnikov v svojih lastnih vrstah!

STJAN

Opombe:

1. Lexikon für Theologie und Kirche, zv. 7, str. 613, l. 1962.
2. prim. Lexikon für Theologie und Kirche, str. 618, 1. citat.
3. Avtor citata uporablja identično katoliško terminologijo.
4. 1 Mz 2, 22-24.
5. Rim 1, 24; 26-27.
6. 1 Sam 18, 1; 3-4.
7. 1 Mz 2; prim. Še Casti conubii ter Familia Christiana.
8. prim. Rim 6; 14, 13; 1 Kor 6; 1-20, 1-40.
9. Svetopisemsko spoznanje pomeni spolno obcevanje, op. av.
10. 1 Mz 19; 4-11.
11. Kot primer navajam Magdalenino srečanje z Jezusom. Marija Magdalena je bila grešnica in bi morala biti po židovski tradiciji kaznovana. Vendar so ji bili kot "grešnici" odpušteni številni grehi, ker je močno ljubila.
12. prim. 1 Mz 19; 30-38.
13. 2 Tim/, 11.
14. Tit 1, 5; 3-12.
15. Tim 1; 11-22.
16. Prim. Deko, 15.09.1995, str. 52.

L, zbornik o lezbičnem gibanju na Slovenskem 1984-1995

"Lezbijke še zmeraj živijo v izolaciji, kamor jih je potisnila heteroseksistična družba. Spolna usmerjenost seveda ne sme biti ovira za razvoj in samo-uresničitev katerekoli družbene skupine, ne razlog za stereotipe in predsodke ... Če pristanemo na izolacijo, nismo izolirane samo v družbi, temveč tudi druga od druge."

Uvodno predstavitevno besedilo, pravzaprav že kar prvi lezbični pamflet na naših tleh, je prvič izšlo oktobra 1987 v *Mladini*, v prilogi o lezbištvu z naslovom *Ljubimo ženske*. Pozneje je bilo objavljeno še v mnogih drugih časopisih (*Antena, Teleks, Erotika, Janá, Tribuna* ...), slišati ga je bilo na *Valu 202*, na *RGL, RS* ... Lezbične aktivistke bi marsikaj iz preteklosti sedaj, po večletnih izkušnjah, gotovo naredile bolje ali drugače. Toda pomen lezbičnega pamfleta o (samo-)izolaciji lezbijk in nujnosti razkritja v javnosti ostaja.

O tem, da je šele v letu 1995 pred nami prva knjiga o lezbičnem gibanju v slovenščini, ne gre izgubljeni besedi. In še manj o tem, da je zbornik avtorsko, pionirsko delo z našega območja, ki skuša zajeti vsaj del pestrih dejavnosti lezbičnega gibanja. Vsebinsko je zbornik razdeljen na teoretični del (z odlomki iz diplomskega dela in nekaterimi esejji, objavljenimi v *Revolverju*) in bolj aktivistično usmerjen vsebinski del. Ta jedrnato oriše zgodovino organiziranega lezbičnega gibanja v Sloveniji in še v okviru bivše Jugoslavije. Prinaša tudi nekaj intervjujev in člankov, ki so se pojavili pred letom 1984. Posebej dragocen prispevek so magnetogrami lezbičnih delavnic na 1. jugoslovanskem feminističnem srečanju leta 1987 v Ljubljani in delavnic z 2. *Roza tabora* leta 1993 na Voglu. Nič manj pomembni niso esejji, pogovori z aktivistkami in znanimi umetnicami (*Slavenka Drakulić, Diamanda Galas, Ira Kormannshaus* ...) ali portreti lezbičnih umetnic (*Lea Delaria, Della Grace, Audre Lorde, Jeanne Mammen* ...). Večina je sicer bila že objavljena v slovenskih lezbičnih in gej publikacijah (*Lesbozine, Pandora, Revolver*), ki po večini niso znane niti dostopne širšemu krogu bralstva.

Zbornik prinaša tudi besedila s področja samorefleksije lezbične skupnosti in scene ter se pogumno in kritično loteva dinamike odnosov znotraj lezbične subkulture - če je komu ta pojem še pri srcu. Tako lahko bremo o lezbični modi, življenjskih slogih lezbijk, skratka, o posebnostih lezbične (in tudi gejevske) kulture, ki že mejijo na, zlasti na zahodu, ustaljena, celo zavezujoča pravila obnašanja.

Poglavje z naslovom *Produkcija* na kratko obdela tako lezbično glasbo, založništvo, periodični tisk kot tudi t.i. aktivistično pro-

dukucijo v obliki projektov. Če so dvajseta zaznamovale salonske lezbične pisateljice in bohemke v Parizu, so osemdeseta last politično usmerjenih in levičarski ideologiji naklonjenih lezbijk s središčem v Berlinu. Berlin je v Evropi - nemara tudi v svetu - najpomembnejše mesto lezbične kulture, ki je tam cvetela tako v začetku stoletja, ko je obstajalo okoli sto zasebnih klubov, kot dandanes, ko nove lezbične skupine bliskovito rastejo, lokalov pa je blizu dvajset. Seveda se prvo delo s področja lezbične kulture ne more izogniti obravnavi lezbične erotike. Le-ta je predmet številnih mistifikacij, saj v javnosti cirkulira kot del heteroseksualne pornografije. Eseja s tega področja orisujeta zgodovino lezbične erotične literature in tudi prvih del s pornografsko vsebino. Odveč je poudarjati, da gre za "avtohtono", zares lezbično produkcijo knjig, filmov in videa, to pomeni, da govorimo o lezbičnem avtorstvu. Poglavje zaključuje poročilo s seksualne delavnice, ki je potekala na *Roza taboru* leta 1993 na Voglu.

Identiteto, zadnje poglavje, odpira uvodno sociološko besedilo o razvoju lezbične identitete skozi različne teoretske pristope. Teoriji sledi "življenjski del", pogovori s štirinajstimi lezbijkami iz Slovenije, v starostnem razponu od 18 do 52 let. Vse anketirane so odgovarjale na sklop temeljnih vprašanj: kdaj si ugotovila, da si lezbijka; kakšne težave si imela zaradi tega; komu si zaupala; si s tem seznanila starše; ali tvoji prijatelji/ce, sošolci/ke, sodelavci/ke vedo, da si lezbijka; kako si predstavljala lezbično zvezo; kaj meniš o slovenski lezbični sceni; kaj kot lezbijka pogrēšaš v Sloveniji. Ti pogovori so pomemben lezbični "glas" in najboljši način, da se končno načne zarota molka, ki v javnosti lezbištvo še naprej ohranja v primežu predsodkov, stereotipov in izkrivljenih predstav o istospolni ljubezni med ženskami. To je pa tudi namen zbornika besedil s področja lezbičnega gibanja in teorije, publikacije, ki ni namenjena le sprotnemu informiranju, temveč tudi prihodnjim rodovom. Skratka, zbornik L, paleta lezbištva v knjižni obliki, ki bo vedno na voljo lezbijkam, ki se (še) seznanjajo s svojo spolno usmerjenostjo, kot informacija vsem ženskam (in moškim) o možnih življenjskih slogih in kot prvo domače študijsko gradivo za vse, ki se bodo poglobljeno ukvarjali s tem pojavom. Pa še to. Če je v letu 1995 pri nas izšlo prvo avtorsko delo s področja lezbištva, to še ne pomeni, da so se komurkoli v Sloveniji tako odprle oči, da bi knjigo tudi finančno podprli. Izdajo zbornika je skoraj v celoti podprla ameriška ženska fundacija *Global Fund For Women* iz San Francisca.

Založba SKUC Zbirka Lambda

MODRA SVETLOBA,
antologija

Michel Foucault:
ZGODOVINA SEKSUALNOSTI,
SKRB ZASE

Ino Knabino:
GANIMED IN DRUGI,
roman

Ciril Bergles:
IFRIKIJA,
pesmi

Nataša Velikonja:
ABONMA,
pesmi

Hervé Guibert:
PRIJATELJU, KI MI NI REŠIL
ŽIVLJENJA,
roman

Rita Mae Brown:
GRANATNO JABOLKO,
roman

L - ZBORNİK O LEZBIČNEM
GIBANJU NA SLOVENSKEM

Boswell
KRŠČANSTVO, DRUŽBENA
TOLERANCA IN
HOMOSEKSUALNOST

ZBORNİK PO 10 LETIH
GIBANJA

Barbara Hammer, starosta lezbičnega filma

Za vsako
leto življenja
en film ...

Barbara Hammer je veliko prispevala k lezbično-feministični kulturi. Stara petdeset in nekaj je od leta 1973 naprej posnela petdeset in nekaj filmov. S tako obsežno ustvarjalnostjo se ne more pohvaliti nobena lezbična filmarka. Retrospektive njenih del so bile na Berlinskem filmskem festivalu, v centru Pompidou v Parizu, v Muzeju moderne umetnosti v New Yorku in drugje. Bila je nagrajena na številnih festivalih. Zanimivo pa je, da pred svojim tridesetim letom ni posnela ničesar. V njenem delu zasledimo sledeče vodilne teme: avtobiografija, spolnost, lezbična skupnost, duhovnost/narava, v zadnjem

času pa se je precej ukvarjala s tematiko raka na prsni. Po letu 1980 vsebina njenih filmov ni več izključno lezbična, vendar zgoraj naštetih teme še vedno prevladujejo. So pa ti tokovi izrazito prisotni v njenih zgodnjih filmih iz sedemdesetih let: *Superdyke*, *Multiple Orgasm*, *Women I Love in Double Strength*. Njeni prvi filmi so najbolj avtobiografski. Najprej je posnela filmsko trilogijo: *I Was/I Am* (1973), *X* (1974) in *Psychosynthesis* (1975). Trilogija je psihodrama, kjer spremljamo osebni razvoj avtorice od obdobja jeze in zagrenjenosti do trenutka, ko skozi ustvarjalnost osmisli svoje življenje. *Psychosin-*

teza predstavlja notranji jaz skozi štiri figure: otrok, čarovnica, športnica in režiserka. Agresivni ton odseva drobce fragmentirane psihe, ujete v kaotičnem življenjskem obdobju. Toda gledalca ob koncu trilogije presenetijo prefinjeni utrinki narave; agresivne zvoke zamenja tišina, ki simbolizira avtoričino sozvočje s samo sabo, njen notranji mir.

Predstave spolnosti v njenih filmih je prav tako izrazito avtobiografska. Tako v filmih *Women I Love*, *Dyketactics* in *Multiple Orgasm* nastopi v vlogi ljubimke tudi sama. Naslednji filmski sklop se ukvarja z lezbično skupnostjo oziroma ženskim kolektivizmom, dotakne pa se tudi emancipacijskih gibanj. Film *Menses* (1974) raziskuje menstruacijo kot skupno in posebno žensko izkušnjo. V nekaterih drugih filmih se ukvarja s kolektivnimi ženskimi rituali: *Women's Rites* (1974), *The Great Goddess* (1977) in *Soppho* (1978). Barbara Hammer je stara šestinpetdeset let. Pravkar je končala film *Tender Fiction*, ki govori o njenem življenju in pogledih na gay skupnost v zadnjih osemindvajsetih letih. Na letošnjem gay in lezbičnem filmskem festivalu v Ljubljani bomo med drugim videli tudi njen najodmevnejši dokumentarec *Nitrate Kisses* iz leta 1993, ki se prav tako ukvarja z biografijo gay skupnosti od tridesetih let naprej. Na Berlinskem festivalu so ga označili kot "dokumentarno mojstrovino gay in lezbične kinematografije".

11. dnevi gay in lezbičnega filma

3.12. - 10.12.1995
Kinoteka, Ljubljana
ŠKUC - Magnus, LL, Roza klub

Čist odštekan (Totally F***ed Up)

režija: Gregg Araki, ZDA 1993, 76 min
igra: James Duval (Andy), Roko Belic (Tommy), Susan Behshid (Michele), Jenee Gill (Patricia), Gilbert Luna (Steven), Lance May (Deric)

Potem ko smo si predlani ogledali Arakijev nihilistični *The Living End* (1992), z dvema seropozitivnima junakoma v ospredju, so tu mladostniki generacije X, odštekan v še bolj odštekanem svetu. Formalno izveden film v stilu francoskega novega vala iz šestdesetih let, vreden kakega Godarda (*Moški*, *ženska*). Podoba načina življenja mlade gej generacije, ki je potisnjena v subkulturo, zgodba štirih fantov in dveh deklet, ki se srečujejo s svojimi problemi - z aidsom, z odtujenostjo, z drogami, s samomorom, s homofobijo in nasilniki ter seveda s svojo osamljenostjo, izgubljenostjo. Hiter, odštekan film, s precej grenkimi podtoni.

Prošnja za preživetje: življenje in delo Audre Lorde (A Litany For Survival: The Life and Work of Audre Lorde)

režija: Michelle Parkerson, ZDA 1995, 90 min
Dokumentarec o znani ameriški črni pes-

nici Audre Lorde, ki je po dolgi bolezni umrla leta 1992. Epopeja o močni osebnosti, ki se je vse življenje borila za pravice, za državljanske pravice, za ženske pravice in za pravice gejev in lezbijk.

Polnočni plesalci (Sibak - Midnight Dancers)

režija: Mel Chionglo, Filipini 1994, 123 min
igra: Alex Del Rosario, Gandong Cervantes, Lawrence David, Luis Cortez

Socialna freska filipinske družine in nočnega življenja Manile - film, ki so ga kritiki primerjali z Viscontijevim neorealizmom v

filmu *Roko in njegovi bratje*. Zgodba govori o plesalcih v gej baru, zlasti o treh bratih, ki se obenem tudi prodajajo. Najstarejši Joel je poročen, ima sina in hkrati še ljubimca. Dennis živi predvsem na cesti ter se zapleta v kraje. Najmlajši Sonny ima za ljubimca transvestita. Vse tri povezuje in čuva njihova mama, moč in duh družine. Vse dokler se njeni sinovi ne zapletejo v kaos nočnega kriminala...

Tanek led (Thin Ice)

režija: Fiona Cunningham Reid, Vel. Britanija, 1994, 88 min

igra: Sabra Williams, Charlotte Avery, Clare Higgins, James Dreyfus, Gwyneth Strong

Fotografinja Steffi in njen novinarski kolega Greg skušata uspjeti z zgodbo o lezbični ljubezni na ledu Gej iger v New Yorku. Toda Steffi zapusti njena partnerica in poiskati si mora novo. Zapelje nedolžno, naivno in straight Natalie ter ji ponudi pobeg iz stroge, represivne družine. Toda zaplete se, ko Natalie odkrije, da naj bi nastopala v novinarski zgodbi.

Všeč si mi, zelo si mi všeč (Anata-ga suki desu, dai suki des' - I Like You, I Like You Very Much)

režija: Oki Hiroyuki, Japonska 1994, 58 min

igra: Shibuya Kazunori, Kitakaze Hisanori, Nishimoto Kazufumi, Oki Hiroyuki, Tanaka Yoji

Sodobna japonska drama o socialnih in seksualnih odnosih med tremi fanti. Yu je v varnem odnosu s Shinom, dokler tega položaja ne ogrozi z osvajaanjem tretjega fanta, Takija. Droben, mehek film iz dokaj neznanega sveta vzhoda.

Čudovita skrivnost (Utukushiki Nazo - Beautiful Mystery)

režija: Nakamura Genji, Japonska 1983, 60 min

igra: Nagatomo Tatuya, Shiyuto Kei, Yamashina Kaoru, Osugi Ren

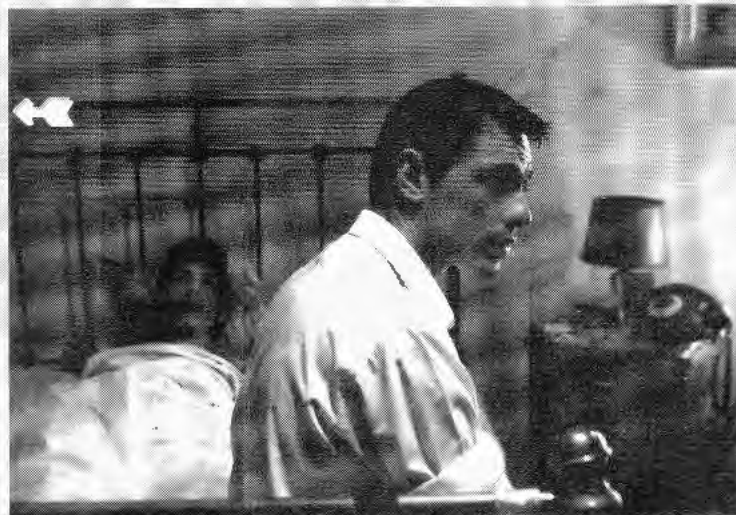
Gre za prvi japonski komercialni gej pornič, ki je našel inspiracijo v obrednem samomoru pisatelja Mishime. Trener fitnessa Takizawa privede mladega Itsura v prvo spolno izkušnjo z moškim. Pripoved se stopnjuje z nastopom političnih elementov, ki junaka privedejo do napake...

Prostor pod soncem (A Place In The Sun)

režija: Constantine Giannaris, Vel. Britanija 1994, 44 min

igra: Stavros Zalmas, Panagiotis Tsetsos
Atene danes, na robu razpada vzhodnega bloka in balkanskega razpleta. Med begunci

se znajde tudi 18-letni Albanec, ki trči na osamljenega Iliasa. Meje jima postavijo ljubezen, umor in brezup v iskanju prostora pod soncem. Večkrat nagrajeni grški režiser, ki s svojim stilom posega k Genetu in Godardu, bo predstavljen še s krajšim liričnim filmom *Caught Looking*.

FILM ART FEST - CD, 19.-31.10.

V okviru letošnjega festivala je potrebno opozoriti na nekaj filmov. Med predpremierami sta to *Duhovnik* (The Priest) in pa *Nebeška bitja* (Heavenly Creatures). Oba bosta potem na rednem kino programu. V Perspektivah sta tu lezbična *Ko pade noč* (When Night Is Falling) in *Go Fish*. Zanimiva pa sta tudi srbski *Marble Ass* in tajvanski *Živela ljubezen*. Med dokumentarci pa naj vas opozorimo na filma *Ikona Nico* ter *Sanjska dekleta*. Nekateri od teh filmov bodo ponovljeni v Kinoteki.

KINOTEKA

pripravlja v novembru retrospektivo kulturnega nemškega režiserja Reinerja Wernerja Fassbinderja. Kdor je kaj zamudil, ima torej priložnost, da si ogleda.

Zaljubljeni dekleti

intervju

Mario Maggenti, avtorico in režiserko filma *Neverjetno resnične dogodivščine dveh zaljubljenih deklet*

fje. Dekleti se srečata na bencinski črpalki, kjer Randy dela po šoli in kamor Evie pripelje svoj bahavi Range Rover, ker se ji zdi, da je z njim nekaj narobe. Tako se začne malo verjetna romanca, ki načne vrsto komičnih dilem.

Ni potrebno posebej poudarjati, da je film lezbičen. Čeprav ga Maggentijeva ne maha označevati kot takega, gre za tipično zgod-

dolarjev. Posnet je bil v 21 dneh julija in avgusta in prikazan na festivalu Sundance januarja 1995.

Dve zaljubljeni dekleti je prvi lezbični film, ki ga distribuirala *Fine Line*, družba, ki ima dobre izkušnje z gej filmi kot so *Moj mali Idaho*, *Swoon* in *Edward II*. "Scenarij nam je bil všeč in Mario Maggenti cenimo kot zelo nadarjeno neodvisno filmarko." Na festivalu Sun-

Zvezda Marie Maggenti se dviga. Pametna je, duhovita, samozavestna. Veliko je potovala, ima dobro izobrazbo, zna se izražati. Z eno besedo - so ljudje, ki bi jo označili za privilegirano. Sama ne zanika, da je bila deležna privilegijev, kar se tiče odraščanja in izobrazbe. Privilegijev pač, ki so človeku dani ob rojstvu in ki mu omogočijo, da postane odločen, samozavesten in družbeno osveščen. Tiste vrste privilegijev, ki mu pomagajo, da se ne sprijazni z negativnim odgovorom in da zna poiskati ustvarjalno energijo. Ne glede na družbene implikacije privilegijev je gotovo, da vzpodbujajo talent in odločnost. Prvi film MM z naslovom *Neverjetno resnične dogodivščine dveh zaljubljenih deklet*, ki je prišel na filmska platna poleti, je očiten rezultat Marijine nadarjenosti, odločnosti in vztrajnosti. Govori o najstniški ljubezni, odnosih med rasama in razlikah med razredi ter vleče različne vzporednice z režiserkinim otroštvom, ki je potekalo v višjem razredu.

Dve zaljubljeni dekleti je očarljiva romantična komedija o dveh srednješolkah, ki se prvič zaljubita. Randy Dean (igra jo Laurel Holloman), uporna mlada lezbijka, ki živi s teto in njenim ljubimcem v delavskem okolju, se zaljubi v Evie Roy (Nicole Parker), inteligentno, srnjeoko temnopolto lepoticco, ki živi z materjo v bogati soseski. Med Evi-jinim in Marijinim družbenim okoljem obstaja vrsta podobnosti. Zanimivo in osvežujoče je videti, kako Maggentijeva opravi z določenimi stereotipi, povezanimi z raso in določenim družbenim razredom, tako da postavi temnopolto junakinjo v bogato oka-

bo o mladih lezbijkah. Film se začne z vročo sceno med Randy in njeno poročeno občasno punco Wendy (igra jo Maggie Moore) v stranišču na bencinski črpalki. Dve dekleti je film o prvi ljubezni - sladki, nežni, okomi in težavni. In je tudi zelo lezbičen film.

Vendar Maggentijeva hitro dodaja, da bi oznaka "lezbičen" filmu omejevala sporočilnost; razglasili bi ga za delo, ki prikazuje le majhen del ameriškega življenja. "Še vedno je preveč lahko zavrniti delo, ki prikazuje življenje na ti. 'robu' družbe," pravi Maggentijeva in dodaja: "Hkrati pa sem ponosna, da film govori o lezbični izkušnji. Ne bi mogel nastati brez lezbijk in brez moje osebne lezbične izkušnje. Živimo pa v političnem, družbenem in kulturnem trenutku, ko razglasitev nekega filma za črnega ali lezbičnega oz. ženskega pomeni njegovo dejansko marginalizacijo."

Maggentijeva je začela pisati Dve zaljubljeni dekleti že leta 1993. Njena takratna partnerka in kasnejša producentka jo je spodbudila, naj posname film. S pomočjo prijateljev v newyorški skupnosti neodvisnih filmarjev sta sestavili seznam ljudi, ki bi se bili pripravljeno lotiti izvirnega nizkoproročunskega projekta. "Prvi ljudje, ki so videli osnutek, so se navdušili. Bila sem dovolj naivna, da sploh nisem dvomila, da mi bodo dali denar." V osmih dneh je napisala scenarij.

Zbiranje denarja pa je trajalo veliko dlje. "Ljudem je bil scenarij všeč, nihče pa ni hotel tvegati. Tveganje so pomenile lezbijke." Dolly Hall, producentka filma *Svatba*, ki je bil nominiran za Oskarja, je k projektu pristopila lanskega maja. Film je stal 60.000

dance je bil film zelo lepo sprejet. Kritiki v *Newsweaku*, *Playboyu* in *The Boston Globe* so ga dobro ocenili, iz česar se je dalo sklepati, da bo tudi odziv mainstream publike dober. "Gre za univerzalno zgodbo o prvi ljubezni in dosedanji odziv je naravnost fantastičen. Ljudje se na film odzivajo čustveno. Tako kot nas jih očara in navduši."

Za Maggentijevo je bilo samo snemanje "fantastična izkušnja". Frustracije? "Nobeneh ni bilo! Vse je teklo kot dobro namazan stroj. Nič ni bilo prepuščeno naključju. Vsi so dali vse od sebe. Bilo je izjemno."

V veliko veselje ji je, da se film prikazuje v konzervativnem okolju. "Zelo pomembno je, da se film predvaja v času, ko se pomikamo proti religiozni desnici. Vzemirja me dejstvo, da se prikazuje v mainstream kinematografih, kajti poleg tega, da je smešen in gledljiv, je zgodba zelo radikalna za večino te države."

"Imam zelo izoblikovano politično pričanje. Dolgo časa sem že del lezbične in gej skupnosti in vem, kje so problemi," samozavestno dodaja režiserka. "Hkrati pa sem tudi umetnica in ta film predstavlja moj način dela z igralci, moj pristop k snemanju in moj odnos do barv. Zanimalo me je vse skupaj."

Če bo film deležen tudi finančnega uspeha, bo spodbudil tudi druge filmske ustvarjalke. "Tako je v tem poslu. Če bodo ženske in še posebej lezbijke upoštevale tako visoke standarde, bomo imele več glasov, ki bodo govorili o lezbičnem življenju."

Seveda naj bi film prišel tudi k nam.

lezbodrama

6. Vajin odnos je postal taaako dolgočasen.

Rešitev: To se zgodi vsakemu paru, ki bi si rad delil življenje. Samo vprašanje časa je, kdaj ugotovite, da vam od življenja ne ostane kaj veliko. Vzemite si ga nazaj. Se še spomnite, kako je bilo, ko dneva niste začelnjali s stavkom: "Ne vem, kaj bi. Kaj bi pa ti rada počela?" Nehajta nositi enaka oblačila in počnita kaj sami zase. Aha, spolno življenje je postalo bolj borno? Popravilo se bo, čim se boste dovolj sprostile in spet začele uživati. Da pa bi zagotovile uspešno hopsanje pod pernicami, prej skočite v kakšno knjigarno ali trgovino s perilom. Zapeljite jo, presenetite jo, ugasnite TV, preden greste v posteljo. Karkoli že, nikakor ne skušajte poživiti seksa s tem, da ji poveste, kako dolgočasen se vam zdi. Taka taktika se vam utegne maščevati s prisilno vzdržnostjo.

7. Njena grozna družina pritiska na vajin odnos.

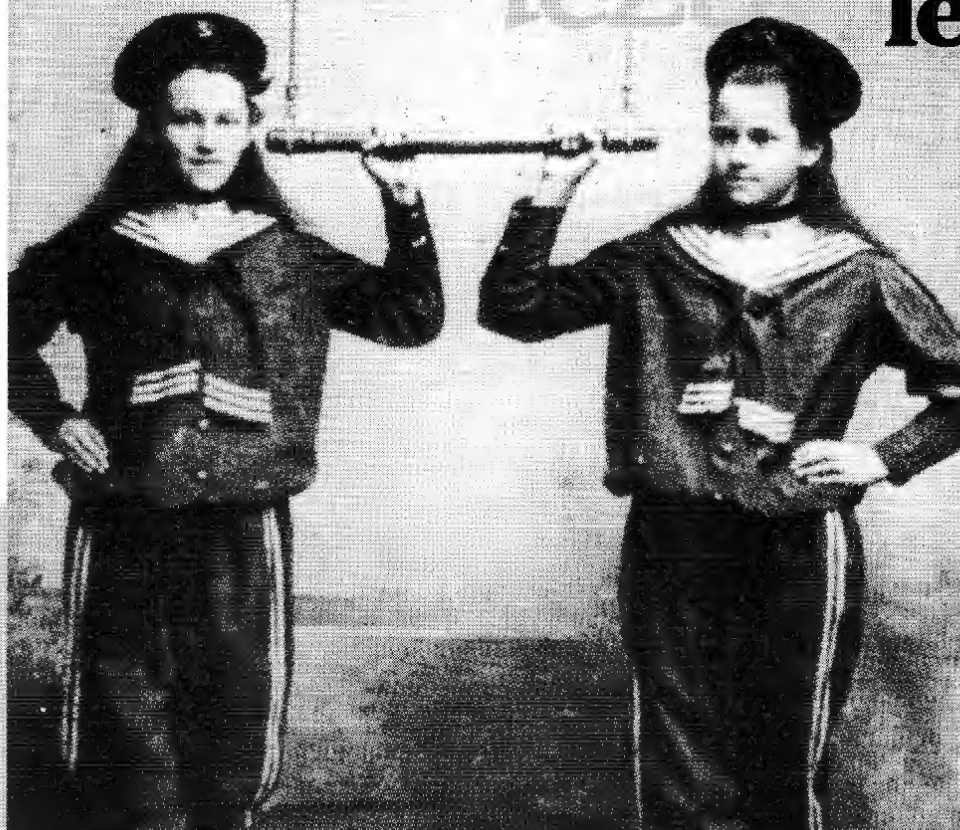
Rešitev: Primer je izviren prav toliko kot grde poročne obleke. Družina je sinonim za "stres". Ključ do rešitve je v tem, da jo nehate kaznovati zato, ker ima neprijetno družino. Sama dovolj dobro pozna njihove napake, saj je živela z njimi. Ko se lotevate travme družine, se osredotočite samo na en specifičen problem. Ne začnite pogovora o tem, kako preživeti počitnice, z naštevanjem vseh krivic, ki vam jih je prizadejal njen klan. Naredite raje sprejemljiv načrt, ki vaju bo obe vsaj delno zadovoljil. Če že sama omemba sorodnikov sproži prepir, poiščite strokovno pomoč. Ne zgodi se pogosto, da bi jo svetovala, vendar utegne biti v tem primeru neizogibna. Se vam zdi, da si je ne morete denarno privoščiti? Kako si boste pa lahko privoščile same plačevati najemnino?

8. Ves čas počne nekaj, kar vam gre res na živce.

Rešitev: Si ves čas potihem prepeva, kronično zamuja in nikoli ne posesa pod pohištvo? Vsako motečo podrobnost izrabite kot izziv, namesto da vam služi kot povod za prepir. Popevajte skupaj z njo, lažite o tem, kdaj je obljubila, da se vme domov, večkrat spremenite položaj pohištva. Ona se ne bo spremenila, bolje, da se ve. Spomnite se motečih navad vaše bivše punce; tega, kako je zapila denar za najemnino ali spala z vsemi vašimi prijateljicami. Kaj ni lažje žgoleti?

Vaše razmerje se je najbrž izkazalo za boljše, kot ste si mislile. Ne stresajte slabe volje doma, za to imate sodelavce in družino. Tako imenovane probleme pogledajte s smešne plati. Samo še eno lezbijko slišim reči: "To ni smešno," pa se bom začela dreti kot jesihar. Če čutite, da se obeta prepir, ocenite, koliko časa se vam zdi vredno izgubiti zanj. Skrbno izbirajte bitke, pa boste tu in tam kakšno tudi dobile. Naj vas motivira tale misel: Veliko je žensk, ki bi znale ceniti njeno popevajočo, za nogomet vneto pojava.

Cveta L. Hamer, dipl. psih.

Sredi prepira se zalotite med razmišljanjem, kako neumno je pravzaprav vse skupaj. Hkrati pa se zavedate, da ne morete kar tako odnehati. Prepir vam je ušel iz rok in ubral svojo pot. Ste imele kakšne načrte za ta dan? Morali bodo počakati. Mogoče vam bo uspelo rešiti vsaj del dneva, če se takoj pocmokate in pobotate, vendar je bolj verjetno, da boste ponoči same grele kavč in zijale v televizijo.

So stvari, za katere se je vredno boriti, še veliko več pa je takih, za katere se to ne plača. Ko smo v zvezi, je med njimi težko potegniti črto. Večini prepиров bi se lahko enostavno izognile. Ne bom naštevala razlogov, zakaj se pari zapletajo v prepire, ker je bilo o tem že veliko povedanega. Poglejmo raje, kako se prepiru izogniti.

Naštela sem nekaj problemov in preprostih rešitev, kako se konfliktu izognemo.

1. Vaša punca hoče, da se dobite z njenimi prijatelji, vam pa ni do tega, ker jih ne marate.

Rešitev: Pojdite! Saj gre samo za en dan v vašem življenju. Kaj je hujske - preživeti nekaj ur s tepci ali se ravno toliko časa prepirati o tem, da se nočete družiti s tepci? Ko bi jo le lahko tako zlahka zadovoljile na vseh področjih! Lepega dne se lahko zgodi, da si boste ve zaželele družbe svojih omejenih prijateljev - in ona vam ne bo mogla nasprotovati.

2. Premalo odkrito poudarja svoje lezbistvo.

Rešitev: Primer je težaven, vendar ni vreden, da zaradi njega uničite svoj dom. Ali ve, da je lezbijka? Če še ni čisto prepričana, ste usmiljenja vredne bule, da ste se sploh zapletle z njo in vam itak ni pomoči. Če je dovolj lezbijke v vaši spalnici, kuhinji in drugih prostorih v stanovanju, potem ji nehajte težiti. Kaj je bolj pomembno, da je lezbijka v službi ali doma? Če jo boste morile s tem, vam jo bo zbrisala s kakšno drugo.

3. Preveč časa porabi za ...

Rešitev: Dokler tri pike ne predstavljajo česa protizakonitega, krutega ali nesramnega, je odgovor jasen: pridružite se ji. Primer: Če

ves čas preždi ob gledanju nogometnih tekem, se prisilite in si jih oglejte nekaj z njo. Sploh ne gre za to, da bi se morale navdušiti nad igro. Ob vaši navzočnosti se ji nogomet ne bo zdel več tako zanimiv. Več kot pripravljena bo skleniti kakšen kompromis in posvetiti nogometu manj časa, če ji boste dovolile, da ga bo lahko gledala sama.

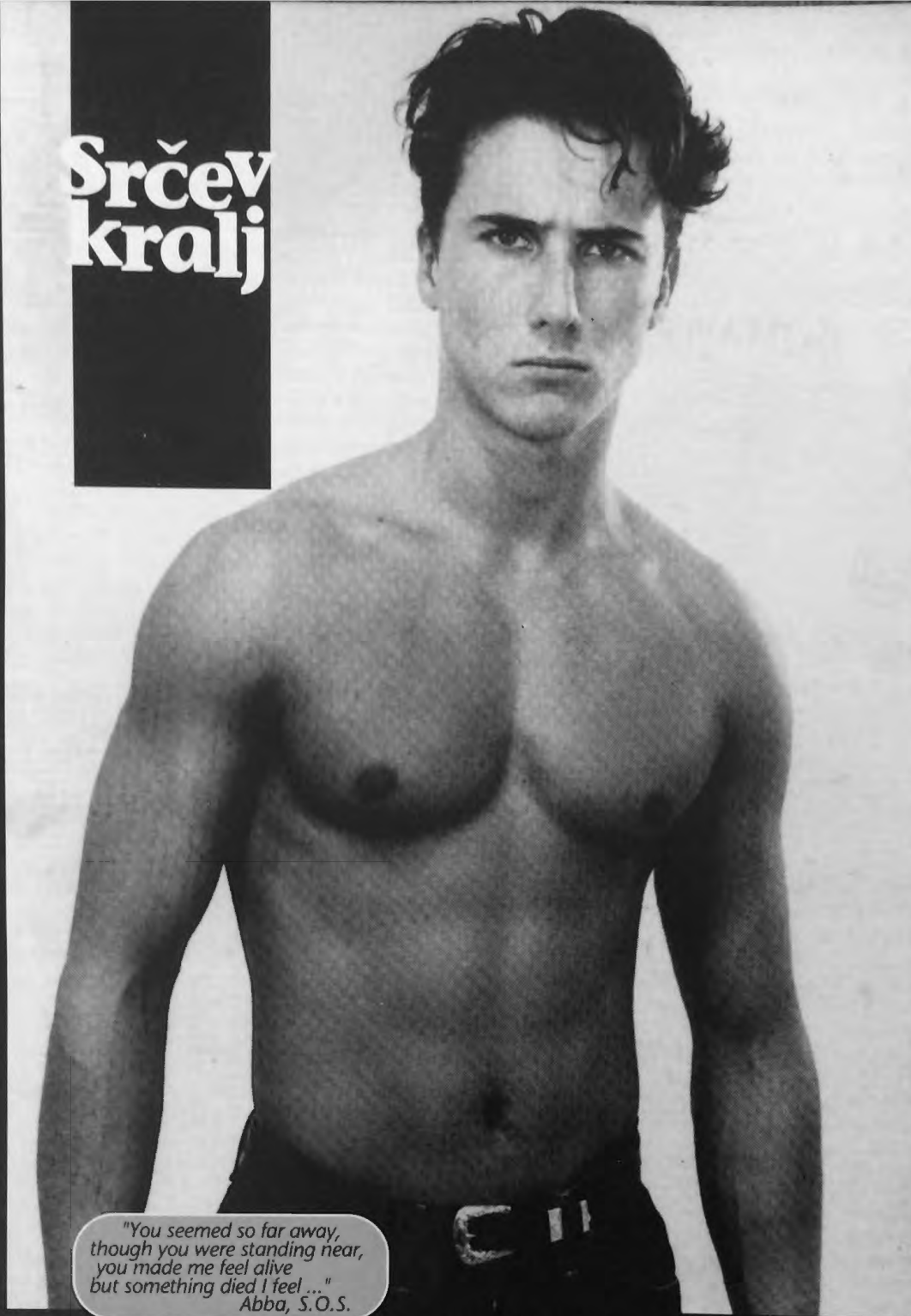
4. Nikamor ne gre; ves čas je samo doma.

Rešitev: Vsaj veste, kje je. Če se vam po vsej sili hoče ven, imate na voljo več možnosti. Poskusite namenoma zažgati večerjo in jo tako prisiliti, da vas pelje ven jest. Razkužite stanovanje v soboto zvečer. Recite ji, da se bo oglasila kakšna od vaših nesramnih prijateljic.

5. Njena bivša punca vam gre na jetra.

Rešitev: Njej pa vaša, ha-ha! Dokler bomo lezbijke vztrajale pri vzdrževanju prijateljskih odnosov s bivšimi puncami, se takih problemov ne boste znebile. Ker ni videti, da bi se ta trend končal še za časa našega obstoja, poskusite drugačno taktiko. Prvič: ne pozabite, da je ona zdaj z vami. Sama je izbrala. Njena punca ste vi, ona druga ženska je le bivša punca. Če boste preveč godrnjale, bo tudi vam odzvonilo.

Srčev kralj

*"You seemed so far away,
though you were standing near,
you made me feel alive
but something died I feel..."*
Abba, S.O.S.

Ste pristaši cinizma. Vaš problem. Vsekakor sodi v eno tistih skupin, ki se ob prekomerni uporabi začno zadirati v živčevje. Pa ne vem, kdo je pravzaprav cinik. Slovar tujk ponuja naslednjo razlago: nesramen, brezobzimo odkrit, posmehljiv, prezirljiv. Upoštevajoč zadnje dogodke v diskoteki Dakota, v mislih imam brezobzimo ignoranco svojega bivšega tipa, v primeru, da termin bivši ustreza specifikacijam - o čemer dvomim - lahko trdim, da je cinik. Pa ni. Moj bivši je, če smo brez dlake na jeziku, idiot.

Nikoli ne bom razumel, kaj se je pravzaprav zgodilo, niti se nimam namena poglobiti v primer in ga raziskati do podrobnosti. To je stvar detektivk. Najverjetnejša razlaga bi bila, da gre pri mojem bivšem za hiperfunkcijo hipofize, nekaj, kar bo zanesljivo ugotovil patolog v primeru, če se kak razočaran fant odloči za prekršitev pete božje zapovedi. Če niste zaprisežen kristjan, vam o vsebi-

ni omenjene zapovedi lahko namigne zgoraj omenjeni patolog. Upravičeno vprašanje. Kako spoznaš osebnost nekega posameznika, osebe, ki jo imaš v precepu? Edini meni znan odgovor je: s časom. Osebo opazuješ daljše obdobje in si na temelju njenih odzivov v takšnih in drugačnih situacijah počasi, a zanesljivo zgradiš podobo karakterja. V redu. Toda prav zaradi časa nastane problem. Moderna civilizacija sloni na načelu hitrosti. Zato imamo hitre avtomobile, mobilne telefone, polovica prebivalstva je podvržena hamburgerjem in zdi se, da je ljubezen, beri spolnost, podvržena isti mrzlici modernega človeka. Ukrepaj hitro, zanesljivo, na podlagi prvih vtisov, nadaljnje spoznavanje sledi pozneje, ko je cilj zavzet. Vzemite si čas in izpadel boš iz igre. Pa se sistem v celoti ne obnese najbolje. Če bi se, najbrž proizvodnja in distribucija raznih pomirjeval za preprečevanje stresnih situacij ne bi bili tako donosen posel. Toda to je le črna

plat zgodbe. Bele strani ni. Obstaja le paleta sivih odtenkov in od vaše sreče je odvisno, na kako svetlega nalletite.

Pa se vrnimo k prvotni zgodbi. Bivšega tipa postavimo na stranski tir, kamor tudi sodi in si pobleže oglejmo gay sceno. Spoznate, da vas nezadržno privlači isti spol in ker ste se metaforično, ali bolje dobesedno rečeno naveličali stvar jemati v svoje roke ter vas libido žene naprej, se odločite za naslednji korak. In če niste pristaši hitrega seksa in spolno prenosljivih boleznih, ki se ponujajo na štrik plach, vas lahko naslednji korak pripelje samo še v roza klub. Še vedno sovražim oznako roza, pastelen odtenek me vedno spominja na skodelico sladke smetane, pomešane z jagodami, ob kateri mi gre na bruhanje. Očitno nisem pristaš roza barve, to v celoti prepuščam Barbari Cartland, ki vsekakor dominira v tem pogledu. Preberite si kak njen roman. Meni je zadostoval pogled na nas-

lovnico in že se mi je zataknilo v grlu. Vsakemu zelencu, ki zbere dovolj poguma, da sploh prestopi prag nedeljskega diska, se kvadratura med ventili zdi podobna raji. Tu ne nalletiš na pristaše nestrpnosti in tvoj splošni vtis je, da je scena nad nivojem populacije, ki isti prostor zaseda ob sobotnih večerih. Pa ni čisto tako. Da se ne bomo razumeli narobe, vrti se dosti boljše glasba, kot ste je vajeni drugje, kar je spet stvar okusa, in žur je. In ta je bistven v primeru, če se želite v opisanem ambientu zabavati. Pa ljudje? Vsekakor je dober občutek, ker veš, da so med njimi v večini tisti, ki jih sem vodi isti razlog. Seveda je mnogo tudi tistih, ki so popolnoma straight, a neobremenjeni s homofobičnostjo. Pomeni, da so v redu ljudje. Razdelitev pa le ni tako preprosta; ne obstajajo le gay in tisti, ki to niso, prvo skupino lahko razdelimo še naprej. Na primer na tiste, ki imajo moralna načela in na tiste, ki so brez njih, zgolj opazka na vagon, ki trenutno stoji na stranskem tiru. Vsekakor stereotipna podoba pedra, ki vihti cigareto s prefinjeno kretnjo in sega k visokem c, ni povsem iz trte zviata. Na žalost. Če vas zanimajo primerki omenjene vrste, morate vsekakor spoznati krog prijateljev bivšega tipa. Raznih tetk mrgoli na sceni, beseda se seveda ne nanaša na sestre vaših mam, in včasih se ob vsem trušču, ki ga zganjajo, lahko prav prijetno zabavaš. S kom se želite zaplesti, je stvar vaše odločitve. Osebnost so mi vseč nefeminizirani tipi in on je to bil. Ste za resno zvezo? Je on? Je pravi? To in še kup vprašanih. Vsa zadeva spominja na tarok, v primeru, če goljufate. Veste, katere karte držite v roki, a to je vse. Karte soigralcev vam ostanejo prikrte. Tip, s katerim želite biti v igri, sedi poleg vas in jih spretno skriva. Ste brez srčevega kralja. Odsev v oknu vam pove, da ga nima nobeden od nasprotnikov; sklepete, da ga ima potemtakem on. Igra v srčevem kralju torej. Odprete talon in med kartami zagledate ciljnega kralja. Sranje. V redu, izgubili ste igro. Besni in razočarani zapustite bojno cono. Pa vseeno ne vidim razloga, zakaj ne bi nikoli več igrali. V mojem primeru je imel srčnega kralja. Nato je sredi igre odšel na wc in ga ni bilo več nazaj. Smola pač. Naletel sem na nekoga, ki ne pozna etike igre. Prvo pravilo: nikoli ne zaupajte soigralcem. Drugo pravilo: ne upoštevajte prvega. Zaupanje je pač temelj, na katerem lahko kaj zgradite. Vedno pa obstaja možnost, da se vam vse skupaj zruši na glavo. Zaupati je pač tvegan posel in če se z njim niste pripravljeno soočiti, vam svetujem, da ostanete doma v postelji, pokriti čez glavo. Obrnimo plato. Iz napisanega utegneta sklepati, da mi je vseeno. Pa mi ni. Še zdalec ne. Če bi imeli pogled v moje računalniške dnevnike, bi odkrili, da znam biti na trenutke prav patetičen v opisovanju razočaranja. Veste, kaj najbolj boli? Ne toliko, da je odšel, kot način izvedbe. Po domače povedano: spizdil je. Glede na trenutke, ki sva jih preživela skupaj, bi lahko rekel vsaj: "Sorry." Pa veste, kaj me spravlja v bes? Nič drugega kot to, da se je, ko sem ga čez dva tedna videl v diskaču, obnašal kot zarukano tele s plašnicami.

Sicer pa - njegov problem. Naslednji dan, ko se je najino razmerje neuradno končalo, pri čemer je tudi ostalo, sem se pogledal v ogledalo in ugotovil, da sovražim svojo podobo. Trenutni image me je nekako spominjal nanj. Odsel sem k frizerju, ki mi je pristregel lase, nato pa sem zamenjal še barvo. Tokrat nekaj rdečega. Vijolična ni prišla v poštev, njen odtенок, že nekoliko spran, sem imel na glavi tisto noč, ko sva se spoznala. Le nekaj njegovega mi je ostalo. Videokaseta. Nekajkrat sem že pomislil, da bi prerezal trak nekje na sredini in naredil lepo veliko pentljo ter mu je poslal za darilo. Brez smisla. Pravzaprav nisem maščevalen tip, le kdaj pa kdaj si dam v mislih duška.

V naslednjih dneh grem na morje. S prijateljico. Prav veselil se že odhoda. Sprememba okolja mi bo prav prišla. Sicer pa se tudi on nekako zdaj praži nekje na soncu. Ja, pogrešam ga in čeprav se sliši neumno, ga imam še vedno rad. Le zaupati mu ne bi mogel nikoli več. Sicer pa pravi, da ima prav vsaka stvar svojo svetlo plat. Le da je včasih tako spretno prikrita, da jo je skoraj nemogoče odkriti. Iz vsake situacije se da kaj naučiti. Toda če bi vedel, da so mi v prihodnje po "učnem programu" namenjene podobne lekcije, bi najverjetneje opustil študij. Nepredvidljivi prihodnosti gre zasluga, da ne vem. Nevednost je pravzaprav lepa zadeva, saj vzpodbuja upanje. Pa vseeno sem trenutno atomska bomba v stadiju iskanja kadmija, ki naj bi nadzorovano vodil verižno reakcijo, ki bo posledica združitve kritične mase in ta, verjemite, ni daleč. Pa dom? Dom je eno veliko sranje. Eno veliko pretvarjanje. Ozrmo se v preteklost. Mamina rodbina izvira iz revne kmečke družine, očetova iz ostankov mestne buržoazije. Obema so skupni provincialnost in vera ter z njo povezana konzervativnost. In v tem duhu sem bil vzgojen. K sreči se me ni kaj dosti prijelo. Skratka, izneveril sem se družini. Sicer pa sem že od nekdaj veljal za črno račko in barva mi ustreza. Iz dneva v dan me bombardirajo z očitki. Zakaj nimaš punce, pogledj, on jo pa ima, a veš, da je šel tisti s svojo na taborjenje, oni na morje. Prava figa. Nimajo pojma, in tudi upanja, da ga bodo kdaj imeli, ni. Sem pa odkril potencialen način, kako priti do avta. Vse, kar moram reči, je, da imam punco na primer v Celju, in da če bi imel kako prevozno sredstvo, bi se stvar utegnila spremeniti v zelo resno zvezo. Nekaj takega kot v Priscilli. Mami sem rekel, da mi bo pot skozi puščavo pomagala prebroditi to čudno obdobje in mi je kupila avtobus. Sicer pa je stvar brez smisla, saj jih tako ali tako ne bi mogel večno vleči za njihove dolge surle.

Trenutno si želim le, da bi bil že enkrat na morju in se ga ob poznih večernih urah nalival kje na obali in ne nazadnje spoznal kakšnega dobrega tipa, nagnjenega h kosmatejšemu spolu. Samskega.

M.P.G.

Skrivnostno in mehko, za nepredirnim smehljajem, ki ne da videti drugega, kot kar boš dovolila videti, vzletajo drobni metulji tvojih čarobnih pogledov.

Nežno se spreletavajo okoli mojih ramen in prhutajoče, z rahlo sramežljivostjo in vendar nekako predrzno sedajo na moj nos, veke, ustnice ... Tako rahli, prikriti, komaj opazni so njihovi kratki, trepetavi dotiki, a nisem jih prezrla, vsak njihov premik spremljam zavzeto, s hlastno pozornostjo in drhtečim pričakovanjem. Zdi se, kot bi bil natanko to tvoj namen, da mi prefinjeno in v skrivnostno zavito, na skrivaj pokažeš to do skrajnosti naelektrono napetost v zraku, ki duši misli in me peha v blaznost.

Spet bom sedela pred oknom in se spraševala, če se mi je vse skupaj samo porodilo v fantazijah tiste blažene ure, ko je moj pogled zasanjano blodil po stenah, ki te še niso videle. In blaženo uro bom imenovala prekleto.

Uspelo ti bo, da boš moje trdnost, zagnanost in samozaupanje spremenila v blodno hrepenenje, ki bo od lastne negotovosti preplašeno trepetalo, da bi ga odkrili. In tebi bo vsa ta zmešnjava v meni laskala.

Zadovoljno boš opazovala, kako te skušam na vsak način izruti iz svojih misli, vsak tak poskus pa se izteče v še globlji vrtinec želja, ki si jih ne drzmem poimenovati, ki mi jemljejo mir in spanec ter vnašajo nek prikrit trepet v moj glas, kadarkoli si v bližini, in zbežnost v moj pogled, ker si te ne drzmem niti bežno oplaziti, hkrati pa te MORAM ves čas gledati, ker si magnet, ker si zdravilo, čeprav si strup.

Ti je vseč ta tvoja moč nad mano?

Se naslajaš, ko se zdrznem ob ključnem dotiku in ti ne upam vrtniti pogleda, ampak ga potem še nekaj časa popolnoma zbegano povešam brez besed v tla?

Ampak tudi jaz se lahko skrijem za smehljaj, za dotik neke druge roke, in potem ne boš več mogla čisto zagotovo vedeti.

Lahko se celo tako dolgo skrivam, da bom še sama verjela, da je vse le nepomembna igrice, ki jo lahko katerakoli od naju neha v trenutku, ko se je naveliča.

In ker si verjamem, ti pa bereš moje misli (pravzaprav me to še najbolj bega, da lahko čutim tvoje misli in tako čutim, da je povezava med nama obojesmerna, da tudi ti veš za moje), se ti zazdi, da so se namesto razburkanih zmedenih vprašanj, ki ključujejo in ne dajo miru, ko se premetavam in iščem naravne motive za begajoče oči (ki jih niti ne morem obtožiti spogledljivosti, ker si zavestno izbiro njihovega cilja tako dobro prikrila, da še vedno ne morem z gotovostjo trditi, da je bilo v njih skrito vse tisto, kar sem sama videla v njih. Še več, da je bilo v njih sploh kaj skrito, čeprav mi tvoje misli govorijo, da se ne motim in da ni vse le plod predolgega strmenja v stene, ki hlepijo po tvoji bližini, čeprav te niso še nikoli videle), toda neizprosnost noče noče dati motivov, ki ne bi bili skrivnostni, polni pričakovanja in morda (naj bom tako domisljiva?) celo čustev, ki sem jih izsanjala in jih skrivaš samo zame in tako se še kar naprej vrtim v tem neskončnem krogu zmedenosti.

Torej, zazdi se ti, da so se na mesto vse te zmede spet vrnila čisto razumna in razumska razmišljanja, da je

dotik neke druge roke v moje sanje vrnil mir in srečo, ki sta tako trdna, da ju ne moreš sesuti le z dobro prikritim pogledom, več pa si ne upaš ali preprosto nočeš tvegati (saj je bila konec koncev vse skupaj takointako le igra, le bežen poskus, eksperiment z življenjem (ali z mano?), za kazen, ker se ti zdi, da sicer življenje eksperimentira s tabo) in tako odnehaš in vrhu tega še verjameš, da sem odnehala jaz.

Nekaj časa traja, a končno se le izviješ neizprosnemu toku misli, ki kar same od sebe drvijo vedno v isto, že tako privajeno smer, sprejmeš od življenja rezultate eksperimenta in šele takrat, ko me popolnoma izbriseš kot možnost, ko se otreseš vsake misli name, se rodi trenutek, v katerem moram sama iskati svojo prostost in se umiriti. Zazdi se že, da sem jo našla, a vendar še kar naprej hrepenim po tistih temnih, zametnih, predrzno dolgih pogledih, ki tako tesno drsijo po meni, vse dokler se pretvarjam, da jih ne čutim. Takoj ko ti vrnem pogled, pa se tvoj v trenutku kot lovka glavonožca skrči in se spet pospravi pod trepalnice.

... In spet me boš poljubljala le še z ustnicami neke druge ženske, ki se ji bom v svoji nevednosti izmikala.

Dokler ne bova nekoč obe predrzni. Pa saj ne verjamem. Zato sem prepovala vratarju svojih sanj, da bi spustil vanje tvoje ime, tvoj obraz ..., a revež ne more poznati še tvojih pomemljivih oči, ki še vedno kukajo izmed starih knjig, z obraza avtobusnega šoferja; trepalnic, ki nenadoma zrasejo neki drugi ženski ali oguljenemu naslanjaču, ki me začne objemati s tvojimi rokami, ko se blaženo spustim vanj.

Si želiš predrznosti?

Ana

samo zato, ker nisva predrzni

Homoerotski antimilitarizam: Outsider(s) from the war (in former Yugoslavia) beograd

Dragi moj F, u trenutku u kom sam napisao datum i vreme na početku ovog pisma mislio sam da ću ti pisati o nečem drugom. Pustio sam Wagnera (Tristan und Isolde), isključio televizor, zapalio indijski mirisni štapić (od sandala in ruže) i zagledao se u reprodukciju slike Girodeta de Raucy Trisona "Atala au tombeau". Tada je zazvonio telefon; pozvala me J.Š. Mislio sam da hoće da se dogovorimo o tome kada da počnem da radim lekturu knjige o jednom beogradskom baletanu - veliku monografiju koju ona priprema, te odmah počeh da kalkulišem svoje vreme i materijalnu situaciju u avgustu. No, ona je - čak mnogo manje histerično nego što je to njoj svojstveno, i sa mnogo iskrenijom tugom (gotovo oslobodjenom svake njenje baletske teatralnosti) - vidno uzbudjena, počela govoriti kako je strašno uplašena, "to više neće moći da podnese", kako oseća u vazduhu - novi veliki rat između Srbije i Hrvatske, novu veliku ofanzivu. Rekla mi je da odmah uključim televizor. Na Drugom programu TV Beograd upravo se završavala nekakva grozna emisija - vojna, naravno - koju je snimila Zastava film, emisija o "hrvatskim zločinima nad Srbima". "To je uvertira za novi rat," rekla mi je J. "Repriziraju tu emisiju o naoružavanju Hrvatske i o 'hrvatskim zločinima' da bi pripremili stanovništvo za novi rat." I, tu više nisam mogao da izdržim, te sam utišao svog Wagnera i ugasio gramofon. Uključio sam, dakle, televizor. I, zaista, na Drugom programu - sa ekrana mi iskoči nekakav brkati (zar ih ima bez brkova?) oficir Vojske Jugoslavije, koji je u ruci držao nekakve razne puške i razna druga oružja i municiju. Sav taj grozni arsenal pokazivao je gledaocima unoseći im se u lice (tj. u TV-kameru) i nešto govoreći. Da bih se spasao od te priče, odmah sam isključio ton. I tad - za koji minut, dok mi je J.Š. i dalje uzbudjeno pričala - počeh da spuštaju odjavnu špicu. Po inerciji, i J. i ja odmah se zainteresovamo kada je emisija snimljena. Bili smo zapanjeni kada smo na kraju te špice pročitali - "TV SRBIJA 1995". To je potvrdilo sve J-ine zle slutnje s početka razgovora - o novom ratu između Srbije i Hrvatske. "Ja to ponovo ne mogu da preživim. Ja to neću izdržati," rekla mi je. I, onda smo se zajedno prisetili "naših godina" i "naših dana" - one mračne jeseni i zime 1991, kad je sa zemljom srušen Vukovar i kad je Miloševićeva vojska opsedala Dubrovnik. Prisetili smo se šta smo sve tada preživeli: svih naših prijatelj(ica) koji su tada otišli iz ove - kako su je nazivali - "okupatorske i agresorske zemlje". Prisetili smo se mobilizacije; kako su po beogradskim kaficima vojni policajci hapsili mladiće koji nisu hteli da idu u rat; toga da sam i ja dobio vojni poziv i satima stajao pred lekarskom vojnom komisijom da bih im dokazao da sam gay i tako se te vojske spasao. (1) Prisetili smo se nacionalističke srpske propagande; silnih televizijskih slika srušenih kuća, izbeglica i mrtvih ljudi. I, naravno, svih poziva na telefon Centra za antiratnu akciju, onih majki i raznih drugih žena čije su muškarce proganjali oni koji su hteli da ih pretvore u "topovsko meso". Prisetili smo se, dakle, prvog srpsko-hrvatskog rata (koji, u suštini, nikada nije ni sasvim prestao). A sada oboje slutimo novi rat. I ne samo da slutimo, nego sve činjenice govore da će tako i biti, da je "eskalacija sukoba" neminovna. "Jedan visoki funkcioner Miloševićeve partije" (govori o direktoru beogradskog Pozorišnog muzeja, to mi je odmah jasno) - kaže J. - "rekao mi je: 'Mi nikad nećemo dati zapadnu Slavoniju.' A jedan Srbin iz Bosne: 'Tamo više ne sme biti nijednog živog Muslimana.'" Oboje - i J. i ja - već smo do kraja uplašeni; jasno nam je da ponovna eskalacija rata vodi u totalnu fašizaciju ove zemlje, da mi u tom slučaju više niti smemo niti možemo ostati na ovom tlu, da će početi otvoreni progoni. I, taman kad - J. moja draga i ja - počesmo da pravimo planove za emigraciju, ja se u tom času tog drugog telefonskog razgovora setih jednog drugog telefonskog razgovora, razgovora sa tobom, dragi F. Setio sam se da si mi i ti pričao o tom novom srp-

PISMO HAMLETU

za (Vladimira) Ferencu Petera 27.7.1995, Beograd

sko-hrvatskom ratu pre nekoliko dana, i to onda kada smo pričali o tvom eventualnom (oh, nadam se nikako ne i stvarnom!) odlasku u vojsku.

Oh, tu stvarno više nisam imao snage da nastavim da razgovaram sa J.; planovi o emigraciji postali su sasvim besmisleni(2), a razgovori o tom novom ratu između Srbije i Hrvatske - na samu pomisao da ti možda odeš u vojsku ili, što je još gore, učestvuješ u njemu - bili su mi nepodnošljivi. Prekinuo sam razgovor sa mojom dragom J-om.

I, pored toga što sam se odmah setio "telefonske centrale", odnosno "veze duhova" o kojima je pisao Marko Ristić, pored toga, dakle, da mi u trenutku kada tebi započinem pismo (o svom strahu da možeš otići u vojsku) telefonira BAŠ J. (s takvim vestima), ja sam se užasnua i, ponovo, preplašio zbog svega što mi u ovoj zemlji doživljavamo (o čemu smo ti i ja toliko puta pričali) i zbog svega u vezi sa samom mogućnošću da TI odeš u vojsku.

***

Taj strah nije paranoja, ali on opsega, konstantan je, i vodi me u očaj, posebno kad pomislim da ne znam kako bih to mogao da sprečim, da sam zapravo potpuno nemoćan da promenim stanje stvari. Ne znam kako da ti drugačije objasnim taj strah da ti se nešto loše može desiti (ovaj put u vezi sa tom vojskom) - do da te podsetim na tvoja osećanja kada je, recimo, tvoj sin povredio prst. U jednom trenutku, dok smo se igrali u dvorištu kuće tvojih roditelja, on se sapleo i umalo nije udario glavom u beton. Uhvatio sam ga - kako se to kaže, a ovaj put je sasvim tačno - u poslednjem času. Neću se ni potruditi da ti opišem (jer je to nemoguće) taj užasan strah tih nekoliko sekundi, dok ga nisam zgrabio, da se on može povrediti. E, taj strah nad bezbednošću deteta i taj strah nad bezbednošću nekog s kim si krvno povezan - baš takav strah, ta vrsta straha nad onim koga voliš - jeste strah koji ja osećam za tebe, moj dragi F.

Dejan Nebrigić & Roman Medina

(Foot)notes:

(1) U sadašnjoj takozvanoj Saveznoj Republici Jugoslaviji - kao i u nekadašnjoj Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji - homoseksualcima nije dozvoljeno služenje vojnog roka. Ne postoji, doduše, ta odredba ni na jednom oficijelnom papiru, niti u jednom zakonu. Homoseksualci se ako žele mogu osloboditi vojske samo tako što će biti svrstani u grupu onih koji "psihički nisu sposobni za služenje vojnog roka", što oni koriste retko - zbog socijalne stigme. Beogradske gay grupe smatraju ovu odrednicu, bez obzira na tu socijalnu stranu, "pozitivnom diskriminacijom", jer su gay aktivisti u velikoj većini pacifistički i antimilitaristički orijentisani.

(2) Setio sam se jednog svog teksta, objavljenog u Ljubljani 1992. godine, u kom govorim zašto nisam emigrirao iz Jugoslavije. Citiram ovaj njegov deo na ovom mestu vrlo namerno: "(...) Možda nisam otišao zbog ljudi koji - bez obzira na sveopšti srpski murdarluk oko njih/nas - u dvadeset i prvog prave savršenu scensku estetiku (Andras Urban), u dvadeset i trećoj su glumci apotezične aure (Zoltan Pletl i Ferenc Peter) ... Da i zbog njih sam ovde." (Revolver, br. 6, decembar 1992, Ljubljana)

NOVO V BEOGRADU

Tudi letos so beograski geji in lezbijke organizirali delavnice in projekcije video filmov ob mednarodnem gej in lezbičnem Prideu v juniju. *Arkadija*, skupina za lobi-ranje in izboljšanje položaja istospolno usmerjenih, je manifestacija "Dan ponosa lezbejki i homoseksualaca" pripravila neuradno in v internem prijateljskem krogu. Kljub temu je časopis *Naša Borba* 28. junija poročal o tem dogodku. **Dejan Nebrigić** je dal naslednjo izjavo: "Homoseksualnost je bila pri nas dekriminalizirana šele pred enim letom. Vendar v vsakdanjem življenju v Srbiji diskriminacija ostaja: odpuščanje homoseksualcev z delovnega mesta in celo pretepanje na cesti. Diskriminacijo izvajata dve skupini: dizelaši (op. srpska varianta skinov) in cerkev, ta to počne preko negativnih stališč v medijih, ki hujskajo javno mnenje proti homoseksualnosti. Homoseksualci so tarča napadov tistih, ki se v Srbiji borijo za 'čisto raso'". *Arkadija* je začela delovati na območju Srbije leta 1991, registrirala pa se je šele v juliju leta 1994 in sicer kot združenje državljanov. Izdaja bilten *Arkadija*, pred kratkim pa se je razdelila na ženski in moški del. Lezbijke izdajajo tudi svoj bilten z imenom *Labris*. V novi številki predstavljajo tudi lezbično in gej sceno v Ljubljani.

Manchester. England, England! Across the Atlantic sea ... Sem veselo prepevala na avionu tja grede. Nisem imela pojma, kako bo na poti nazaj. Blažena nevednost.

Na letališču v Manchesteru stojiva z Jasminom in Slovakom Marekom, ki sva ga poznala z lanskega *Roza tabora* v Kopru. Kaj pa zdaj? Niso vedeli, kdaj pridemo in nihče nas

mi: rasizem, hendikepiranost, nasilje v lezbičnih zvezah (samo za ženske) in strategije emancipacije. Edini sklop, v katerem me pa ni nič zanimalo in sem ga, priznam, špricala, je bil o organizaciji mladinskih skupin, njihovi dinamiki, povezavah ...

Seveda so nas peljali tudi v nočno življenje - imajo kaj pokazat, prav res. Pa na izlet v

ralno

I G L Y O

ni čakal ... Ampak imeli smo navodila, kako priti na vlak. In na postaji najdemo še enega tipčka, ki nam pomaha z enakim zemljevidom - naši smo, zna se.

Kaj bi eno povprečno lezbijko, kot sem jaz, presenetilo, ko pride na takole konferenco? To, da pride z rukzakom, polnim toplih oblačil, marelo, anorakom ... in je potem pasje vroče? Ah ne, to ne. Kaj pa to, da na enem od zbirnih mest, od koder se gre v študentsko naselje, čaka pater? Ja, to pa že malo. Čisto pravi duhovnik ... In nam celo reši življenje z mrzlim sokom. Upam, da zato ni dobil črne pike pri šefu. Študentsko naselje je v Salfordu, to ni v Manchesteru ... Je pa blizu.

Potem, ko smo se vsi poregistrirali, je bil grupni sestanek. Smo zvedeli, kdo so šefi in druge formalnosti.

In se seveda razgledali po drugih. Takoj mi je bilo jasno, da smo ženske spet šibko zastopane ... Zvečer so uredili nekakšen disko v sobi poleg kafiča in družabno življenje (zanimiv izbor besed, ne?) je steklo. Ljudje se tam delijo v dve skupini - na tiste, ki vedo, kje je Slovenija in tiste, ki rečejo: "Slo-what?!" V prvi nas je bilo prekleto malo. Pa kaj bi to.

Naslednji dan je bila najprej predstavitev po narodnostih. Tabolši so bli Nemci in Slovak Marek. Bogdan iz Romunije je bil ganljiv. Naredil pa je slabo reklamo zaporom - tja nas pri njih še vedno tlačijo ... Kar je bilo še zanimivega tisti dan, je bil koncert **Claire Mooney**, kantavtorice s srcem na pravem mestu. In glasom.

Lisa Power je bila tudi uredu - kdor je bil na njenih delavnicah na posvetu v Ljubljani, ve, kaj mislim.

Kdo je bil še zanimiv? Od slavnih je bil tam **Peter Tatchell** iz angleške lezbične in gay skupine *Outrage!*, ki se je proslavila z outiranjem angleških škofov. Pri kosilu je celo sedel nasproti mene, ampak jaz takrat nisem imela pojma, kdo je - predavanje je imel šele po kosilu in sva pač čvekala neumnosti. Pih! Še en Peter je bil zanimiv, ampak samo zaradi priimka - Peter Bytheway. Revez ... Dr. Tom Shakespeare mi je tudi dal misliti. Iz skupine *Regard* - hendikepirani gayi in lezbijke.

Imam pa pripombo: bilo je kup zanimivih delavnic, ampak veliko jih je potekalo hkrati. Včasih je bilo prav težko izbirati; biseksualnost, identiteta, gay prostitucija, preoblačenje (drag) - to je bil prvi sklop. V drugem so nas učili uporabnih veščin: samoobramba, cirkuške fore, masaža in telesna govorica. V tretji skupini smo izbirali med tema-

mi: rasizem, hendikepiranost, nasilje v lezbičnih zvezah (samo za ženske) in strategije emancipacije. Edini sklop, v katerem me pa ni nič zanimalo in sem ga, priznam, špricala, je bil o organizaciji mladinskih skupin, njihovi dinamiki, povezavah ...

Seveda so nas peljali tudi v nočno življenje - imajo kaj pokazat, prav res. Pa na izlet v

mi: rasizem, hendikepiranost, nasilje v lezbičnih zvezah (samo za ženske) in strategije emancipacije. Edini sklop, v katerem me pa ni nič zanimalo in sem ga, priznam, špricala, je bil o organizaciji mladinskih skupin, njihovi dinamiki, povezavah ...

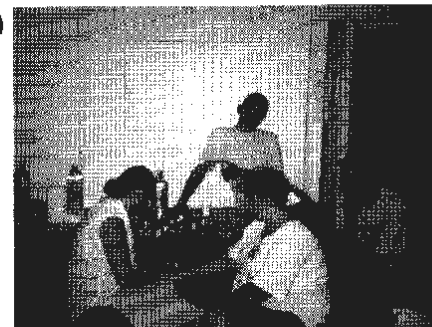
Grem.

Danica Muhič

m l a q i n s k a k o n f e r e n c a

masaža

kuhanje

Alexandra, 45

Kdaj si prvič začutila, da si morda istospolno usmerjena? Si imela ob tem spoznanju težave - pri sebi ali zaradi drugih?

Začelo se je dokaj zgodaj. Mislim, da sem hodila v tretji razred gimnazije. Glede tega pa si nisem delala kakih posebnih problemov. Zaradi sebe nisem imela težav. Zame je bilo vse normalno, čeprav sem seveda vedela, da drugi ne mislijo tako. Tako se mi je zdelo povsem logično, da ostanem v "ilegali". Moja prva ljubezen je bila sošolka, s katero sem imela zelo nežno in platonsko razmerje, ki mi je takrat povsem zadoščalo. Sicer mi je bilo že takrat jasno, da me pravzaprav privlačijo ženske. Da pa ne bi česa "zamudila" ali "obžalovala", sem poskusila tudi s fanti, ki pa me čustveno niso vznemirjali, so me pa delno telesno privlačili. Moje izkušnje, tako ene kot druge, niso bile dramatične ali travmatične. Skratka, reke so mirne tekle.

Se lahko spomniš, s kom si se prvič pogovarjala o svojem nagnjenju? Si spoznala sebi podobne ljudi? Kako so se odzivali prijatelji, znanci ali sodelavci na tvojo drugačnost?

Moram priznati, da sem se prvič neposredno o tem pogovarjala z eno izmed svojih partnerk. Stara pa sem bila petindvajset let. Njej sem zaupala. Potrebo po pogovoru pa je bolj čutila ona kot jaz. So stvari, ki ne potrebujejo govoranc, in sama sem zelo introvertirana oseba ter hkrati tudi zelo nezaupljiva. Nekako nagonsko pa sem vedela, s kom se lahko odkrito menim in s kom ne. Sebi podobne ljudi sem srečevala na potovanjih, seminarjih, nekajkrat tudi prek malih oglasov. Prijatelji, znanci, sodelavci so se odzivali normalno - ker okolje, v katerem sem živela, o mojem nagnjenju ni vedelo ničesar. Obstaja pa možnost, da so nekateri kaj slutili - če je ženska v glavnem sama ali v ženski družbi, postane sčasoma nekoliko "sumljiva". Ker znam biti tudi strupena in nesramna, če je potrebno, me ljudje niso kaj dosti spraševali, sploh pa ne naravnost. Z okoljem skratka ni bilo težav, ker sem vedno pazila na primerno distanco.

Kako pa je bilo s starši, sorodniki? Si jim kdaj zaupala ali pa imajo kakšne slutnje?

Vsa moja ožja in širša žlahta o tem ne ve ničesar. Morda kaj slutijo. So pa previdno tiho in meni je tako prav. Vem, da tega ne bi sprejeli in zato tudi nočejo vedeti. O nekaterih stvareh se nisem pripravljena z nikomer pogovarjati.

Kako si predstavljaš odnos med dvema ženskama? Ga lahko kakorkoli primerjaš s heteroseksualno zvezo? Kaj meniš o igranju vlog?

Lezbično ali gejevsko zvezo lahko primerjam s heteroseksualno. Mislim, da ni pomembne razlike niti po duhovni niti seksualni plati, razen da istospolna zveza ne more nadaljevati vrste, to pa se mi zdi v teh neperspektivnih časih zanemarljivo. Gre skratka za psihično in fizično usklajenost dveh ljudi ne glede na spol, za to, koliko imata dva človeka skupnega, koliko se znata medsebojno prilagoditi. Skratka, gre za vse tiste stvari, ki naj bi ljudi družile in povezovale ne glede na vrsto skupnosti, v kateri živijo.

Igranje vlog se mi ne zdi pristno, je še vedno samo igranje. Zato je najbolj idealno, če se najde-

ta aktivna in pasivna partnerka. V končni fazi se vse spremeni v prijateljstvo in nežnost in če že v začetku ni pogojev za to, jih najverjetneje tudi pozneje ne bo. Najpomembnejše se mi zdi videti in imeti rad človeka v človeku. Kako je to pri drugih, pa težko rečem, saj lezbičnih ali gejevskih parov ne poznam, vsaj takih ne, ki bi dalj časa živeli skupaj.

Kako so se ženske srečevale in spoznavale v času, ko si ti odkrivala svoje nagnjenje? Kakšna se ti zdi današnja gejevska scena, kolikor jo poznaš? Kaj najbolj pogrešaš?

V mojih časih smo se ženske spoznavale povsem po naključju ali prek oglasov. Uradno pa smo bile prijateljice. Gejevske in lezbične scene v Ljubljani ali drugod ne poznam. Moji vrstniki in vrstnice na to sceno ne prihajajo - morda obstajajo izjeme, vendar jih jaz ne poznam. Če bi bila dvajset let mlajša, bi se tudi sama želela udeleževati dogajanja. Skratka, sceno premalo poznam, da bi lahko kaj pogrešala ali imela kakšne kritike, pripombe. Morda bi lahko ustanovili seniorski klub za lezbijke in geje?

foto: Lauren Evans

NEBEŠKA BITJA (*Heavenly Creatures*)

režija: Peter Jackson, Nova Zelandija 1994, 99 min

igra: Melanie Lynskey, Kate Winslet, Sarah Peirse, Diana Kent, Clive Merrison

Nebeška bitja lahko povzamemo s tremi besedami: nedolžnost, domišljija, obsedenost. Film temelji na resničnem dogodku iz petdesetih let, ko sta Avstralijo šokirali šolarki, ki sta ubili eno od svojih mam. Uvodni prizor sicer obljublja orgijo krvi in nasilja, ki jo pričakujemo od režiserja (*Braindead*), vendar kmalu postane jasno, da so Jacksonovi perverzni užitki tokrat zavzeli bolj subtilne oblike. Pogreza se v dekliški fantazijski svet, opisan v njihovih dnevnikih, ki ga mojstrsko oživi na platnu. Dekletoma je dobesedno sledil v njun imaginarni svet... Film je po premieri postal pravi kult.

Kino Kompas, od 26. 10.

CARRINGTON

režija: Christopher Hampton, Velika Britanija 1995, 120 min

igra: Emma Thompson, Jonathan Pryce, Steven Waddington, Rufus Sewell

Londonski umetniški krogi med vojno, leta 1915. Tu je pisatelj Lytton Strachey, odkriti gej, ki pri sestri Virginie Woolf naleti na androgeno podobo mlade slikarke Dore Carrington. To je začetek njune globoke ljubezni, ki traja sedemnajst let.

Seveda se Lytton vdaja številnim avanturam z lepimi mladeniči, ona pa zavrača svoje občudovalce.

Dokler pisatelja ne očara Ralph - tedaj se Dora z njim poroči, da bi ob sebi obdržala pisatelja. V trikotnik se vključi še Ralphov prijatelj Gerald, ki postane Dorin ljubimec.

Pa vseeno ostaja njen edini resni partner pisatelj Lytton. On in ona ostajata skupaj, kljub številnim avanturam. Leta 1932 Lytton zboli in umre, Dora pa mu sledi...

Nenavadno globok film o svobodi in odkritosti, o prijateljstvu in ljubezni, kot sanje po nečem neobstoječem v današnjem času.

Kino Kompas, od 7. 12.

DUHOVNIK (*Priest*)

režija: Antonia Bird, Velika Britanija 1994, 103 min

igra: Linus Roache, Tom Wilkinson, Cathy Tyson, Robert Carlyle, Christine Tremarco

Mlad duhovnik Greg Pilkington nastopi novo službo v revnem predelu Liverpoola.

Župnijo deli s precej bolj liberalnim in sočutnim Matthewom, ki na Gregovo veliko grozo živi v "nesveti" skupnosti z njuno gospodinjo. Čustveno togi duhovnik se počuti kot tujec med svojimi verniki, mučijo pa ga tudi lastna čustva. Breme potlačenih čustev in hrepenjenja odvrže v nežni in strastni noči z Grahamom.

A že kmalu mu pri spovedi najstnica Lisa zaupa, da jo oče spolno zlorablja. V Gregu narašča bes zaradi lastne dvoličnosti. Spozna, da je ujet v hkraten konflikt med svetostjo duhovniškega poklica in spovednice ter med čutom za poštenost in prav, ki se nanaša tako na dekle kot njega samega. Nasprotje postane najbolj izrazito, ko v cerkvi ne zmore dati obhajila Grahamu. Greg moli za čudež, ki bi rešil Lisin problem, pa tudi njegov. Oba z Grahamom aretirajo zaradi seksa v avtomobilu. Dogajanje je skozi skorajda neznosno rezke zaključne scene prignano do vrhunca in Greg najde resnico in odpuščanje.

Kino Kompas, od 8. 11.

LJUBLJANA

ROZA DISCO, Kersnikova 4, Sun 10 pm - 4 am, gay and lesbian disco (every year closed in August)
 MAGNUS CLUB, Metelkova squat in ex barrack, Wed to Sun after 8 pm, first gay and lesbian cafe in town
 Sauna ZLATI KLUB, Recreational center Tivoli, the biggest sauna in town, popular among gays, though not gay
 CRUISING
 The park by the rails behind the petrol station on the Tivolska cesta, caution!
 Parking place in the Tivoli park, at nights, in the cars
 Beach by the river Sava, near Žagar's inn, bus lines 6 and 8

MARIBOR

THEATRICAL CAFE, Slomškov trg, by the theatre, pleasant but not strictly gay
 Nudist beach on the "Maribor Island", city bus no.15
 Sauna at public bath PRISTAN on the Lent
 City park, in particular, the path past the Aquarium toward the Three Ponds, in the evening, caution!

CELJE

Railway station, in the evening
 City park by the river Savinja, after the dark, across the bridge to the right side of the park, to benches around playground
 Nudist beach by the river Savinja, out of the city, turn left behind the open pool and across the Ložnica, from then, it's 15 min walk
 Sauna at Spa Laško, Zdraviliška road 4, mixed but worth a look

PIRAN

PORTA CAMPO BAR, IX. korpusa: 8 am - 11 pm, mixed
 The beach from Piran to Strunjan

INFORMATIONS FOR GAY VISITORS:

ŠKUC MAGNUS, LL & ROZA KLUB
 Kersnikova 4
 SLO-61000 LJUBLJANA
 fax +386 61 329 185

PETER SCHATZKO
 Bahnhofstr. 19
 D-65396 Walluf
 Nemčija

Mlad, športen, lepo grajen in lep nemški fant z zanimivimi hobiji, kot so šport, glasba, fotografije, športni avtomobili, gorska kolesa itd, išče mladega in zares privlačnega fanta, starega največ 20 let. Če si lep, športen tip, senzibilen in imaš lepo telo, mi sporoči svoje podatke (starost, višino, težo) in sliko, na kateri se bo videl tvoj obraz in celo telo. In če boš fant mojih sanj, te bom z veseljem povabil k sebi in ti razkazal okolico s svojim športnim avtomobilom. Ne oklevaj, čakam te!

TONY CICHETTI
 17 Middle st.
 South Boston, MA 02127
 ZDA

Poleti 1996, potem ko bom končal študij, nameravam obiskati Slovenijo. Zato bi rad prej spoznal mlajše slovenske geje za dopisovanje.

GYURI
 H-6701 Szeged, pf. 2214
 Madžarska

25-letni madžarski študent, gej, bi si rad dopisoval z geji iz Sloveniji in Hrvaške. Pišite v angleščini, nemščini, hrvaščini, francoščini ali ruščini.

NICOLAS GASPOZ
 Hotel Hermitage, 1983 Evolene
 Švica

Že od nekdaj si želim spoznati Slovence. Imam 24 let, 183 cm, zelene oči, rjave lase, sem vitek in simpatičen ter me zanima veliko stvari. Želim si dopisovati z geji in lezbijkami moje starosti, pišite mi v angleščini, francoščini ali enostavni nemščini.

KRIS CHUA
 84, Surin Avenue
 Singapur 1853, Singapur

Sem 26-letni Azijec in bi rad spoznal Slovenijo. Sem prijeten fant, rad poslušam glasbo in plešem, komuniciram, potujem, gledam TV, porno filme, všeč mi je narava, sprehodi in ljubezen. Moški, stari od 20 do 30 let, pišite mi v angleščini (znam pa tudi kitajsko!).

OLEG IOVENKO -
 Ul. B. Hmeljnickogo 4-11
 352800 Tuapse, Rusija

V Sloveniji bi rad našel nefeminiziranega prijatelja z resnimi nameni, od 180 cm in 20 let dalje, aktivnega ali vsestranskega tipa. Sem

svetlolasec z modrimi očmi, nefemeniziran, imam 170 cm, 65 kg in 23 let. Živim in delam ob Črnem morju, hkrati pa tudi študiram angleščino in nemščino. Rad imam naravo, ljudi, živali, kino, gledališče, knjige, glasbo, šport, nasploh življenje. Razumem tudi malo francoščine in dokaj dobro srbohrvaščino. Pišite!

GVCC (Global Village Correspondence Club)
 2737 N. Pine Grove Avenue, Chicago
 Illinois 60614 ZDA

Mednarodni dopisovalci! Smo neprofitni gej, lezbični in biseksualni dopisovalni klub. Ponujamo vam brezplačen enoletni oglas (s sliko ali brez; z obleko ali brez) v našem privlačnem svetovnem katalogu dopisovalcev. Katalog izide štirikrat letno, cena kataloga pa je 25,- USD in krije administrativne stroške. Denar darujemo za aids raziskave in gej gibanja. Pošljite svoj oglas ali zahtevajte podrobnejše informacije na našem naslovu.

L/GHEI
 c/o Garnet Colly
 P.O.Box 612, Station C
 Montreal, Quebec, Kanada, H2L 4K5

Lesbian & Gay Hospitality Exchange International - "Vzajemno mednarodno gej/lez gostoljubje" je kot nalašč za vse istospolno usmerjene, ki radi potujejo po svetu. Članstvo v tem neprofitnem združenju vam nudi možnost nastanitve pri drugih članih, pod pogojem, da tudi sami ponudite svoje kapacitete. Prostorske zahteve niso velike, pomembna je streha nad glavo in nekaj prijazne gostoljubnosti. Možne so različne kombinacije, zato si na gornjem naslovu priskrbite pristopni formular z vsemi informacijami (v angleščini, francoščini, italijanščini, nemščini, španščini...). Za vpis in prejem kataloga 1996 (letnega seznama vseh sodelujočih v svetovni mreži), je treba poravnati letno članarino 25,- USD do 31. januarja prihodnjega leta.

scandinavian crusing

kruzing

Nekega lepega, sončnega in vročega poletnega dne, za skandinavsko deželo nenavadnega, sem se sprehajal po ulicah velikega mesta daljne vikinške dežele. Tako kot vselej, kadar se nahajam v novem in neznanem svetu, sem tudi tokrat z odprtimi očmi in usti spremljal in dojemal okolico in dogajanja, ki so se vrstila. Ko sem se tako sredi raziskovalne zamaknjenosti znašel na eni od stranskih ulic, ki so vodile k večjemu trgu, sem na desni strani, pred portalom častitljive stare zgradbe, zagledal prizor, ki me je "vrgel iz tira". Mlad viking, z razkoženimi nogami, v pozi častnega stražarja, v svečanem ogrinjalu, s tipičnim vikinškim pokivalom na glavi in veliko sulico v desnici, je nemo zrl predse. Zastala sta mi korak in dih. Kaj mi je storiti? Prizor je bil preveč vznemirljiv, da bi ga kar tako obšel. Nekaj sem moral ukreniti. Kaj? V glavi so se mi sprožili prebliski. Kot v transu sem stopil k mlademu vikingu in ga ogovoril: "Hello, ali te lahko fotografiram?" Moja neobičajna predrznost je obrodila sadove, kajti led (vikinški) je bil prebit. Lep, asketski in hladen obraz mladega vikinga se je razlezel v nasmešek. Sam se je začel nameščati v najprikladnejšo pozo. Prizor, ki bi sodil v letnico osemsto našega štetja, sem posnel z največjim zadovoljstvom. Vendar mi to ni zadostovalo, hotel sem "več". "Jaz sem Frenk." "Leif," mi je odgovoril, medtem ko je dolgo sulico premeščal v levico, da bi se lahko rokoval z mano, verjetno še sam presenečen, da sem ga na tako neprotokolaren način presenetil in zmotil, njega, ki je stal tam v strogo protokolarnem položaju - najbrž z nekim namenom ali pomenom ...? "Imaš kaj časa?" sem ga vprašal. "Sedaj grem na potovanje, morda, ko se vrnem. Če boš dovolj potrpežljiv, me najdeš zopet tukaj." To rekoč je njegov izraz postal hladen, odsoten, asketski ... Tako vzravnal se je svečano premaknil, mimo mene, ko da me ni, stopil na sredo ceste, se obrnil na levo in svečano odkorakal po ulici navzdol, proti glavnemu trgu ... Njegovemu odhodu na "dolgo potovanje" sem v spoštljivi razdalji nemo sledil ...

"Eirik je imel dva sinova; enemu je bilo ime Thorstein, drugemu pa Leif. Oba mlada moža sta bila častitljivi dar Božji. Thorstein je ostal doma pri očetu; od njega so se pričakovala velika dejanja, bolj kot od kogarkoli drugega na Grenlandiji. Leif je pa odplul na Norveško z Olafom. Vendar ko je Leif odplul poleti, je skrenil s smeri in pristal na ... Hebridih! Da bi izplul, je moral počakati na ugoden veter, to pa se je zavleklo v pozno poletje. Ko so Leif in njegovi fantje izpluli s Hebridov, so dosegli Norveško jeseni. Leif se je pridružil možem kralja Olafa. Kralj je imel o njem dobro mišljenje, občutek, da ima pred sabo častivrednega moža. Nekega dne je vprašal Leifa: "Ali si razmišljal, da bi to poletje plul na Grenlandijo?" "Seveda sem," je odvrnil Leif, "če je takšna vaša volja." Kralj je odgovoril: "Mislim, da bi to bilo dobro. Tja boš šel po moji volji in širil krščanstvo." Leif je dejal, da je odločitev kraljeva, ven-

Leif se odpravi na raziskovanje neznanih dežel.

dar pa tako potovanje ne bo lahka naloga. Kralj poroče, da ne pozna primernejšega za takšno nalogo: "Ti imaš srečo za to." "Sam, če bom imel tudi vašo srečo," mu odgovori Leif. Tako je Leif odplul. Na morju je bil zelo dolgo in pristal je na ozemlju, o katerem ni še nikoli poprej nič slišal. Našel je vinsko

trto in številne samonikle rastline. Leif in njegovi možje so nabrali raznovrstna semena in jih vzeli s sabo. Ko se je Leif vrnil na ladjo, je na palubi zagledal neznanca. Vzel jih je s sabo in jih pripravil na zimo.

Tako v tem, kot še v mnogih drugih primerih se je pokazal kot velikodušen človek, ki vsakomur rad pomaga. Z njim je prišlo v deželo krščanstvo in rešil je številna življenja. Od takrat naprej je za vse čase dobil vzdevek "Leif the Lucky".

Bil je ves prešeren, moj "Leif the Lucky", ko se je vrnil z "dolge poti" na domenično mesto, vidno vesel, da sem ga počakal. "Veseli me, da si se srečno vrnil," sem ga pobaral. "Jaz pa sem zadovoljen, ker si bil dovolj potrpežljiv in me počakal," je dejal v eni sapi. Oba srečna in zadovoljna sva se napotila v neznanu ... raziskovat neznanu deželo Vinlandijo ...

Frenk

Prijatelji, prijateljice!

Roza klub uvaja poseben servis za osebe, ki bi hoteli podrobno kot druge agencije te vrste, s to namizo, da bi ti servis naš, ne bi prikloninski in bi zato tudi cenejši. Nise edino vodilo bo ponuditi v osamljenosti in osebnih stihih z iskrenimi primerljivi prijateljice. Kako se pripraviti? Prebrskati si prijavnico polo, jo izpolni ter pošlji na naslov: **Roza klub, Kersnikova 4, Ljubljana, s pripisom Kontakti.** Članice Roza kluba, ki so plačale članarino, imajo ustuge servisa za tekoče leto brezplačno, ostali priložne študi. Da bi bila diskretnost podlaski besno odprti seki taktar, ko ti bonno nasti primsrepa partnerja (primerno partnerji).

Kaj je prijavnica polo? To je anketni list, ki vsebuje svoje vrstne in druge podatke, kakšno partnerko/kakšnega partnerja (partnerja) pa izpolni te vrsto, kar se ti zdi zelo pomembno, ali paš recemo. Pomembno je, da žlasi izpolniš vprašanja s svojimi podatki, pri partnerki (partnerju) pa izpolni te vrsto, kar se ti zdi zelo pomembno, ali paš recemo. Prijavo polo lahko dobis v Kercodivcu, osečno ali pisno na Roza klubu. Vsečko uspeha pri iskanju svoje polovice...

ROZA KLUB - LJUBLJANA - KERSNIKOVA 4 - KONTAKT

MOJI PODATKI KAKŠNEGA PARTNERJA SI ŽELIM KAKŠNO PARTNERKO SI ŽELIM

stanost: _____	stanost: od ____ do ____	stanost: _____	stanost: od ____ do ____
višina: _____	višina: ☐ vseeno, od ____ do ____	višina: _____	višina: ☐ vseeno, od ____ do ____
teža: _____	teža: ☐ vseeno, od ____ do ____	teža: _____	teža: ☐ vseeno, od ____ do ____
lasje: _____	lasje: _____	lasje: _____	lasje: _____
od: _____	od: _____	od: _____	od: _____
biki: _____	biki: ☐ vseeno, ☐ da, ☐ ne	biki: _____	biki: ☐ vseeno, ☐ da, ☐ ne
brada: _____	brada: ☐ vseeno, ☐ da, ☐ ne	brada: _____	brada: ☐ vseeno, ☐ da, ☐ ne
težo: _____	težo: ☐ normalno ☐ vitko, ☐ atletsko ☐ zajetno	težo: _____	težo: ☐ normalno ☐ vitko, ☐ atletsko ☐ zajetno
poraslost: ☐ nič, ☐ slika	poraslost: ☐ nič, ☐ slika	poraslost: ☐ nič, ☐ slika	poraslost: ☐ nič, ☐ slika
zraz: ☐ naraven, ☐ moški	zraz: ☐ naraven, ☐ moški	zraz: ☐ naraven, ☐ moški	zraz: ☐ naraven, ☐ moški
makho: ☐ femilnen, ☐ mladosten	makho: ☐ femilnen, ☐ mladosten	makho: ☐ femilnen, ☐ mladosten	makho: ☐ femilnen, ☐ mladosten
kakšen sem do partnerja: _____	☐ ljubavski, ☐ se rad podrejam, ☐ sem rad nadrejen	kakšen je moj odnos do partnerke: _____	☐ ljubavski, ☐ rada se podrejam, ☐ sem rada nadrejena
spolne želje: _____		spolne želje: _____	
kakšen naj bodo partnerji interesi: _____		kakšen naj bodo moji interesi: _____	
kakšen pomen imajo zate spolni odnosi: _____		kakšen pomen imajo zate spolni odnosi: _____	
druge posebne želje: _____		druge posebne želje: _____	
materialna preskrbljenost: ☐ slaba, ☐ dobra, ☐ odlična		materialna preskrbljenost: ☐ slaba, ☐ dobra, ☐ odlična	
iz katerega kraja _____ predela SLO _____	tuje _____ naj bo partner	iz katerega kraja _____ predela SLO _____	tuje _____ naj bo partnerka
interesi: ☐ šport, ☐ kultura, ☐ potovanja		interesi: ☐ šport, ☐ kultura, ☐ potovanja	
kakšno zvezo si želim: ☐ občasni stiki, ☐ rednejša zveza a brez skupnega življenja, ☐ skupno življenje, ☐ kakor bo naraslo...		kakšno zvezo si želim: ☐ občasni stiki, ☐ rednejša zveza a brez skupnega življenja, ☐ skupno življenje, ☐ kakor bo naraslo...	

ŠIFRA: _____

Važno! Prijavni poti dodaj zalepljeno kuverto s svojim imenom, priimkom, naslovom, eventuelno tel. št., na kuverto napiši te svoje šifro!
Vse skupaj naslovi na Roza Klub, Kersnikova 4, Ljubljana. (kontakti).

ŠIFRA: _____

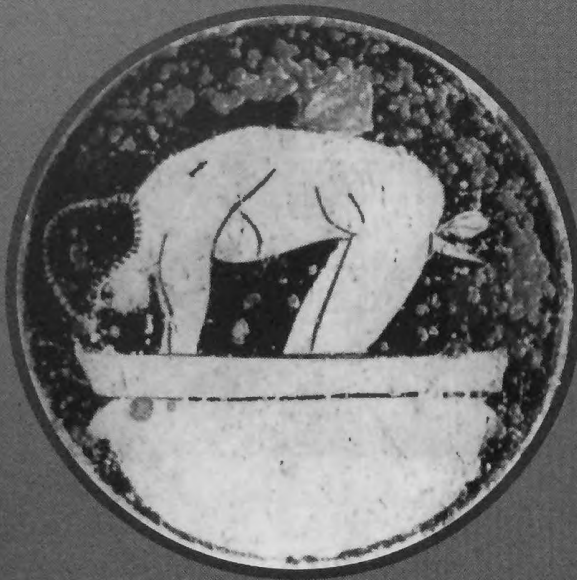
Važno! Prijavni poti dodaj zalepljeno kuverto s svojim imenom, priimkom, naslovom, eventuelno tel. št., na kuverto napiši te svoje šifro!
Vse skupaj naslovi na Roza Klub, Kersnikova 4, Ljubljana. (kontakti).

odžeja in osveži

© Revolver

METELKOVA - LOVCI
OD SREDE DO NEDELJE po 20⁰⁰

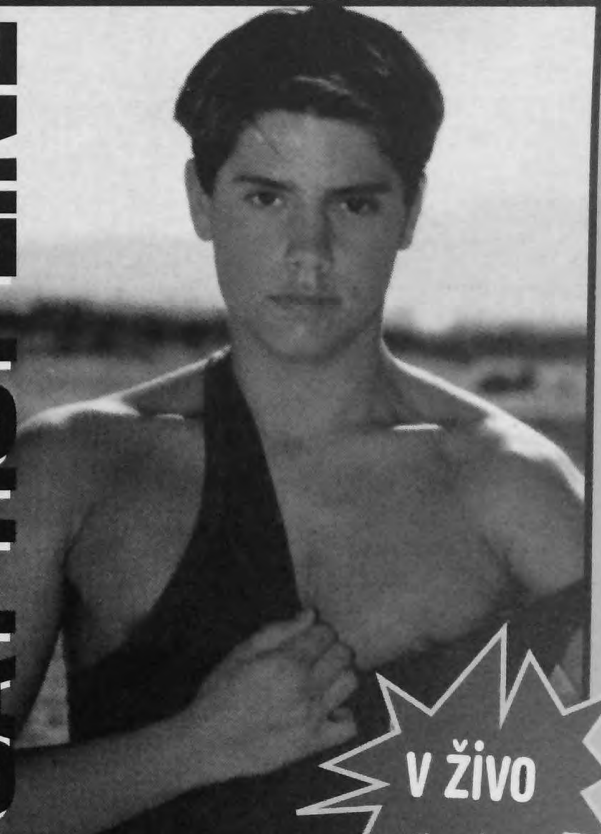

Založba Krtina
knjižna zbirka Krt

K.J.Dover
Grška homoseksualnost

Knjiga je v prodaji po vseh večjih
knjigarnah po ceni 1880,00 SIT.

GAY HOT LINE

v živo

090-3101

A person in a dark suit is shown from the waist up, holding a black bag and a pair of glasses. The background is a light-colored wall.

roza
disko

vsako nedeljo
od
22.00-4.00